

Корица

**Революционният Нов Метод за Коригиране
на Дислексия и Други Образователни
Проблеми**

**ДАРБАТА НА
ДИСЛЕКСИЯТА**

**Защо Някои от Най-Интелигентните Хора
Не Могат да Четат...
и Как Могат да се Научат**

Роналд Д. Дейвис

с Елдън М. Браун

“PER ASPERA AD ASTRAS” – THROUGH DIFFICULTIES TO THE STARS!

Посвещавам този превод на първородния си син Преслав, който е едно прекрасно и много специално дете.

И на всички майки, които са имали щастието да родят такива специални дечица, а в последствие са се почувствали нещастни и разочаровани, че нещо не е съвсем наред с тях.

И вероятно са се лутали в мрака на неизвестното и непознатото, и са изпитали страха и болката, които са раздиращи и ужасно мъчителни.

Искам на всички тях да кажа, че Преслав и аз минахме през ада на незнанието за съществуването на Дислексията, когато той беше първокласник. Да ви разкажа за мъчителните часове на четене и писане, борейки се с графеми и фонемии; така познатите на всички нас - обикновените хора като букви и звукове, с които ние си служим с лекота. И толкова нелепо трудни и неразпознаваеми за децата с Дислексия.

Но сега съм щастлива, че тази книжка е в ръцете ми и имам възможност да я превода, и да помогна на детето си да се почувства по-добре. Да стане по-уверен в себе си, да върне лъчезарната си усмивка на това прекрасно личице и да бъде щастлив.

Повярвайте ми! Тя е ключът към нашето спокойствие и радост от децата ни. Тя ще помогне на много родители да разберат и приемат детето си такова, каквото е. И да го обичат безрезервно и безусловно. Без глупави изисквания и следване на общоприети практики. Чрез нея ще открием нов подход към нашите различни деца и ще ги освободим от страховете им.

И след това само ще ги обичаме, защото: „Любовта Побеждава Всичко”.

Amor Vincit Omnia

И знайте: „Нашите” деца не са наши деца. Те са дошли на този свят чрез нас, за да изпълнят своята мисия. А нашата мисия като родители е да се погрижим за тях и да ги обичаме. Без невъзможни изисквания и преследване на нашите собствени амбиции и неосъществени мечти.

А когато пораснат и вече са самостоятелни хора, способни да се грижат за себе си, да ги пуснем да си отидат от нас, колкото и да ни е мъчно и неприемливо.

Защото всеки човек има свой собствен живот и съдба, която да следва. И родителите НЕ трябва да се намесват в нещата, които Бог ни е отредил да понесем и преживеем, та дори това да е от „криво” разбрана любов.

Мария Цветкова

В чест и памет на Харолд Джоузеф Андерсън, един човек на когото му пукаше

Съдържание

Предговор от Д-р Джоан Смит

Бележки на автора

Предисловие

Благодарности

Част Първа   Какво Всъщност Представява Дислексията

Глава 1   Подчертаният Талант

Глава 2   Неспособността за Научаване

Глава 3   Ефектите на Дезориентация

Глава 4   Дислексията в Действие

Глава 5   Задължителните Решения

Глава 6   Проблемите с Четенето

Глава 7   Проблемите с Правописа

Глава 8   Математически Проблеми

Глава 9   Проблемите при Писането

Глава 10   Най-Новата Неспособност

Глава 11   Непохватността

Глава 12   Истинско Решение

**Част Втора   Малкият П. Д. – Потенциалният Дислексик - Теория
на Дислексията, свързана с развитието и растежа**

Глава 13   Как се случва Дислексията

Глава 14 Двегодишният и котенцето

Глава 15 Възрастта от 3 до 5 години

Глава 16 Първият Учебен Ден

Глава 17 Възрастта на Неспособност

Част Трета Дарбата

Глава 18 Да разбереш Дарованието

Глава 19 Любопитството

Глава 20 Творчеството

Глава 21 Дарбата на Умението

Част Четвърта Да Направим Нещо за Това

Глава 22 Как Можеш да Кажеш?

Глава 23 Симптомите на Дезориентация

Глава 24 Окото на Разума

Глава 25 Да Изпълним Дейвис-Похватите

Глава 26 Оценка на Способността на Възприятие

Глава 27 Да Го Завъртим Наоколо

Глава 28 Освобождаване и Преразглеждане

Глава 29 Прецизната Нагласа за Постигане на Максимален Резултат

Глава 30 Координацията

Глава 31 Базисното Овладяване на Символа

Глава 32 Три Стъпки за По-Лесно Четене

Глава 33 Овладяване на Символа Думите

Глава 34 Да Продължим Процеса

Предговор

В продължение на моя 25-годишен опит в работата ми с ученици с образователни затруднения, аз научих че ученикът винаги е този, който ме учи какво

трябва да знам. Следователно, не беше изненадващо за мен, че един дислексик е постигнал прогрес, научавайки ни какво трябва да знаем за Дислексията.

Като ученик Рон Дейвис е страдал от несправедливости, неправилно отношение и унижение, познати на повечето хора, притежаващи уникалния начин на заучаване, наречен Дислексия. Комбинацията от талант и неспособности, описана в книгата на Рон, ще бъде незабавно разпозната от другите, които притежават тази уникална комбинация от умения и затруднения.

Като преподавател Рон Дейвис ни разкрива по емпирически начин, разбирането от 1. л., ед. ч. на какво се натъкват учениците с Дислексия. Той описва как ученето с думи е различно за човек с Дислексия; с думите, които ние можем да разберем. Той претвори опита си в реалност и правейки го, ни даде прозрението и проникновението, необходими да преподаваме ефективно.

Четири различни ключалки на познанието са отворени с ключовете на постиженията на Рон:

1. Ключът да разберем, че стилът на учене на един дислексик всъщност е талант.
2. Ключът да проумеем измеренията на съзнанието на дислексика.
3. Ключът към възприемането на дезориентацията.
4. Ключът към техниките, които контролират дезориентацията и от това следва, че контролират и симптомите на Дислексия.

Дислексичният синдром се проявява с голямо разнообразие от симптоми. По тази причина експерти от различни области привеждат разнообразни дефиниции. Най-често разпознаваните характеристики включват много трудно четене, правопис и бавно писане, а също така огледално писане. Други симптоми на синдрома на Дислексията включват времево и пространствено объркване, дезорганизация и трудности, свързани с разбирането.

Някои дислексици откриват, че те са тотално неспособни да се научат да четат. Като възрастни те продължават да се мъчат да свързват звукове и буквите, за да декодират думите. Те не могат да си спомнят символи или комбинация от символи. Думите, които знаят, не им изглеждат познати на страницата. Обикновено тестовете, с които могат да се справят при разпознаването на думи, са под нивото на трети клас, въпреки че години наред са се упражнявали в четене.

Други от тях могат да четат доста добре. Когато четат на глас, разбираемо. Но тези ученици откриват, че не могат да разбират какво са прочели. Налага им се да препрочетат изречението няколко пъти, за да извлекат някакъв смисъл от него. Те трябва да четат едно изречение по няколко пъти, за да могат да съберат нещо смислено оттук-оттам. Те имат склонност да изпитват огромни трудности при писане и намират символите на езика много отчайващи и сломяващи духа им. И двата типа дислексици

изпитват еднакво унижение и отчаяние. Технически са неграмотни и са ограничени в свободата си да накарат печатните думи да заработят в тяхна полза.

Тези хора винаги дават силна мотивация на преподаватели и изследователи. Тяхната неспособност да четат, и използвайки интелигентността си по традиционен начин, вдъхнови нашата организация да продължи да търси отговори и решения за техния дискомфорт. В нашите усилия да подпомагаме нашите клиенти в Мелвин-Смит-Учебен-Център, ние изследваме всякакви и всички техники, които се появят.

През 1983 г. един ученик с Дислексия от нашата училищна програма беше заведен от родителите си в Центъра за Проучване на Рон Дейвис. Това беше нашето първо въвеждане в една истински уникална програма. Когато ученикът се върна в училище, той беше много развълнуван от успеха си. Заяви, че може да се концентрира и да остане на задачата за първи път.

Аз незабавно го попитах за онова, което направи такава голяма разликата. „Не мога да кажа, Д-р Смит,“ ме информира той. „От това може да ви се догади. Само дислексите могат да направят такова нещо. Това кара другите хора да им става лошо“. Сега разбирам, че той си го обяснява с Консулта по Ориентация, който е получил и страничния ефект от прилошаването, който дезориентацията може понякога да причини и върху хора, които не са дислексии. Но тогава аз бях едновременно объркана и скептично настроена. Реших да изчакам и да го наблюдавам дали все пак някакви продължителни промени ще се появят в неговия стил на заучаване.

Това, което наблюдавах, беше един ученик, чиято способност да се фокусира върху ученето беше очевидно подобрена. В края на осми клас той беше приет в престижна гимназия и безспорно беше успешен ученик. Той демонстрира едно последователно подобрение на нивото на увереност и постепенни промени в неговото четене и писмени умения, и взе участие в Програмата за Овладяване на Думите и Символите.

Две години по-късно, аз се натъкнах на една друга ученичка, която възнамеряваше да влезе в Програмата по Изследване на Четенето. По онова време, нещата бяха различни. Бях поканена да се присъединя и да се науча на техниките, които биха били полезни, за да обучаваме това момиче след Коригиращата Програма. Моето любопитство вече беше нараснало, затова изгарях от нетърпение да изпробвам Програмата от първа ръка. След онова, което видях, реших да се обуча по Процеса на Дейвис за Ориентировъчна Консултация и Техниката на Дейвис за Овладяване на Символите. В последствие повечето учители от нашето училище също преминаха обучението и ние използваме техниките регулярно в Мелвин-Смит-Учебен-Център.

Концепцията на Дейвис за „Ориентацията“ е най-лесно разпознаваема от педагози и психолози като „Вниманието“. Консултът по Ориентация осигурява клиента с укрепване фокуса на внимание и критерий при оценяване.

Това е есенцията за предпазване от дезориентация и объркване при работата със символи за четене, писане, правопис и смятане. Проявява се в една много здрава визуална стабилност, която благоприятства фокусиране на вниманието и създава чувството на „контрол“, отбелязано от по-голямата част от хората. Спечелването на контрола и бидейки натоварен с една система на учене, това е от първостепенно значение за процеса на обучение, особено когато нещо комплексно, като усвояване системата на четене, се изучава. Представянето на дислексичния стил на учене като дарование е много точно. От години ние наблюдаваме, че индивидите, които проявяват дислексични симптоми са високо интелигентни. Заложбите им, които създават уязвимостта и объркващата ги информация от символи, са предимства и много ценни качества в други направления. Например хората, които „виждат“ измеримите атрибути в нашия свят разбират интуитивно как работят нещата. Те откриват, че имат вродената способност да поправят нещата, да разбират от двигатели, електроника, водопроводна инсталация, строителство, правенето на филми и други области, свързани с тях. Задачите, които изискват способността да се види нещо с образи по един съзидателен и различен начин, са често прости за човек с тези дарби. Ето защо по всяка вероятност толкова много изобретатели, учени, спортисти и творчески личности откриват, че те също имат дислексични симптоми.

След Консулта по Ориентация, Техниките по Овладяване на Символите от Рон Дейвис са използвани, за да подобрят четенето, писането; първоначално чрез решение на объркването, относно буквите, думите, числата, пунктуационните знаци и математическите символи. Процедурите притежават една прекрасна основа в теорията на обучението. Те използват всяко сетиво за обучението и осигуряват интеграционна концепция. Учениците виждат, докосват, обсъждат и оформят като идея информацията, която учат. Прилагането на силен мултисензорен подход осигурява стимулиране на основните части от мозъка и способства за дългосрочното запаметяване.

Ключовете, които Рон ни даде за четирите ключалки в обучението, споменати по-горе, облагодетелстваха нашите клиенти и подпомогнаха напредъка на нашите проучвания за разбиране на дислексичния синдром. Благодарение на нашия напредък в разбирането му, ние разработихме по-ефективни начини за комуникация - чрез опита на дислексиците - със семействата им, техните приятели и работодатели, а също и със самите тях. Потвърдението, дадено ни от нашите клиенти, ни убеди отново и ни вдъхна вяра, че диагнозата е правилна. Всъщност, поне от части да разберем това, което са преживели тези хора, стана възможно.

Когато те получават информация, следствие от тяхното оценяване, те често казват:”Това е. Точно това, което изпитвам.” В този момент те се избавят от тяхната изолация и объркване. И са готови да изпробват промените, които могат да придружават една Терапевтична Програма.

Комбинацията от ученик-учител, споделена с нас от Рон в тази книга, обогатява начина ни да разберем милиони хора, които притежават уникалния стил за учене, наречен Дислексия.

Творбата на Рон ни предостави средства, чрез които да разберем учещия - дислексик. Той разработи набор от ефективни техники, за да посрещнем уникалните нужди при обучението, които в замяна ни върнаха нова, Истинска Надежда за Успех.

Джоан М. Смит – Педагогически

Дипломиран Психолог и Логопед

Бележки на автора

„Дарбата на Дислексията” целенасочено е отпечатана с по-едър шрифт, от нормалния и с възможно най-малък брой тирета, за да я направя достъпна и приветлива за дислексиците.

ПРЕДИСЛОВИЕ

(Един епизод от моя живот през 1949 г.)

Часовникът на стената на класната стая тиктака все по-бавно и по-бавно. Тик...так...тик.....

„Моля те, побързай! Моля те, побързай! Моля – моля – моля побързай!” Думите излизат като едва чути шепот от устата на малкото момче. Всеки мускул от тялото му е напрегнат. Пръстите му потрепват. Коленете, здраво стиснати, тресящи се, докосват стените в ъгъла. Той се поклаща бавно напред-назад, но е внимателен, за да не отмести сгънатата бяла носна кърпичка, неговия етикет за недостойнство, поставена като флагче на върха на главата му.

„Моля – моля!” той въздъхна отново. След това си пое дъх и потрепна. Но това не помогна; нищо не би могло. След минутки започва, най-напред на тънка струйка, после всичкото от него. Той мълчаливо се молеше да не е много, за да не направи локва на пода. Изви се, притискайки лицето си плътно в ъгъла. Китките на ръцете, кръстосани върху скута му, надявайки се да скрие мокрото петно. Сега се радва, че няма да си тръгне от училище по същото време, когато си отиват и другите деца. Вероятно всички те ще са си отишли, когато си тръгне и никой няма да го види; никой няма да му се подиграва. Той се беше надявал най-малко стотици пъти преди това, но може би този път нямаше да чуе онези ужасни думи:

„Бавноразвиващ се!”

„Бавноразвиващ се!”

„Вижте бавноразвиващия се.”

„Бавноразвиващият се отново намокри гашите.”

Той се сепна от звънеца, сигнализиращ края на учебния ден. В ъгъла, посред тупурдията и врявата от глъчката на отиващи си деца, момчето седи без да помръдва, надявайки се никой да не гледа към него. Ако можеше да бъде невидим, щеше да бъде. Не посмя да помръдне, докато стаята не утихна, не посмя да издаде звук.

Когато шумът заглъхна, тиктакането на часовника се ускори. Тик...тик, так!

Едва на глас момчето прошепна нещо, което само то щеше да чуе.

„Какво каза?”. Гръмкият глас избухна точно зад него.

Ако вече не го беше направил, щеше отново да се напишка. Той се притисна в ъгъла толкова силно, колкото можеше и се опита да бъде толкова малък, колкото можеше да бъде.

Една от ръцете, която го сложи в ъгъла, го сграбчи за рамото и го блъсна грубо. „Какво каза?” – изиска гласа.

„Помолих Бог да не ме карат да седя в ъгъла никога повече.”

Онази детска молитва е единствената причина за тази книга.

Благодарности

Въпреки че името на Елдън Браун и моето са на корицата на тази книга, ние не сме единствените ѝ създатели. Съпругата ми Алис работи толкова здраво, за да постави тази книга в ръцете ви, колкото ние. В допълнение, като наш редактор, тя посредничеше в конфликтите, за да изглади „настръхналата перушина” и лекуваше нараненото ни его.

Още двама души заслужават специални благодарности: Д-р Фатима Али, която е Директор на Съвета по Проучване на Четенето и мой ментор от 1981 г. и Лари Дж. Рочестър, без чиято помощ ние никога нямаше да започнем.

Другите, които ни дадоха вдъхновение и подкрепа да го извършим са:

Ракайя Ансари, д-р Ричард Бласбънд, Алийз Хелмик Дейвис, Кортни Дейвис, Сара Дър, Джим Евърс, Бил и Шарлот Фостър, д-р Луис Ган, Джеф Гършоу, д-р Албърт Гийз, Д-р Брайън Халеви-Голдмън, Бет Грей, Крис Джаксън, Бети Ан и Делия Джуда, Кейт и Джун Монагън, Вики Морган, Джаклин Прат, Дана Ралмън, Мерилин Розентал, Д-р Бари Шварц, Д-р Джоан Смит, Джил Стоуъл, Дороти Таунър.

Накрая искам да изкажа благодарности на хилядите дислексици, които преминаха през вратите на Съвета по Проучване на Четенето и на онези, които идват всяка седмица. Те са онези, които отговарят на моята молитва и ми помагат най-накрая да изляза от моя тъгъл.

ДАРБАТА НА ДИСЛЕКСИЯТА

Част Първа

Какво Всъщност Представява Дислексията

Глава 1

Подчертаният Талант

Обикновено, когато хората чуят думата Дислексия, те си мислят единствено за четене, писане, правопис и математически проблеми, които едно дете има в училище. Някои я асоциират само с обръщането на думата и буквите, някои само с бавно научаване. Почти всеки я смята за някаква форма на обучителна неспособност, но обучителната неспособност е само едно лице на Дислексията.

Веднъж, като гост на телевизионно шоу, бях попитан за „положителната“ страна на Дислексията. Като част от моя отговор аз изредих около дузина известни дислексици. Водещата на шоуто тогава коментира: „Не е ли изумително, че всички тези хора могат да бъдат гении, въпреки, че имат Дислексия?“

Тя пропусна същността. Тяхната гениалност не се е проявила въпреки Дислексията им, а именно поради нея!

Известни Дислексици:

Ханс Кристиан Андерсен, Хари Белафонте, Александър Греъм Бел, Джордж Бърнс, Стивън Дж. Канел, Шер, Уинстън Чърчил, Леонардо да Винчи, Уолт Дисни, Алберт Айнщайн, Хенри Форд, Дани Глоувър, Уупи Голдбърг, Брус Дженър, Джей Лено, Грег Луганис, Генерал Джордж Патън, Нелсън Рокфелер, Джаки Стюърт, Куентин Тарантино, Удроу Уилсън, У.Б. Йитс.

Да имаш Дислексия не прави всеки дислексик гений, но е добре за самочувствието на всички дислексици да знаят, че техния мозък работи точно по същия начин като мозъка на великите гении. Също е важно за тях да знаят, че имайки проблеми с четенето, писането и правописа, или математически затруднения; това не означава, че са тъпи или глупави. Същата, ментална функция, която произвежда гения, може да произведе и тези проблеми.

Менталната функция, която причинява Дислексията е дарба в най-истинския смисъл на думата: естествена **способност, талант**. Това е нещо специално, което прави индивида да изпъкне.

Не всички дислексици развиват едни и същи дарби, но имат със сигурност общи ментални функции. Ето и основните способности, които всички дислексици споделят:

1. Те могат да използват способността на мозъка си за да променят и създават възприятия (първоначалното умение)
2. Те са силно осъзнати в заобикалящата ги среда.
3. Те са по-любопитни от обикновените хора.
4. Те мислят основно в картини вместо с думи.
5. Те са с високо интуитивни и проникателни.
6. Те мислят и възприемат многоизмерно (използвайки всички сетива).
7. Те могат да преживеят мисълта като реалност.
8. Имат живо въображение.

Тези осем базисни умения, ако не се потиснат, обезсилят или разрушат от родителите или в процеса на обучение, ще дадат резултат в две характеристики: по-висока от нормалната интелигентност и необикновени творчески умения. От тях дарбата на Дислексията може да изплува – **Дарованието на Съвършеното Умение**.

Талантът на умението се развива в много направления и много области. За Алберт Айнщайн е била физиката; за Уолт Дисни – изкуството; за Грег Луганис – спортната доблест.

Парадигма на изобретателността (находчивостта)

За да променим нашата перспектива за Дислексията от неспособност към талант, ние трябва да започнем с ясно и точно да разбираме какво всъщност е Дислексията и какво я причинява. Правейки това ще ни разкрие позитивните както и негативните аспекти на ситуацията, и ще ни позволи да видим как Дислексията се развива. Тогава идеята да я коригираме няма да ни изглежда пресилена. Извървявайки една стъпка извън коригирането на проблема, ние също можем да разпознаем и изследваме това състояние като дарба, каквото всъщност е.

Преди дислексикът да може изцяло да осъзнае и оцени позитивната страна на Дислексията, ще трябва да се захване с негативната такава. Това не означава че положителната страна няма да излезе на повърхността, докато не се разрешат проблемите. Талантът винаги е там, дори и да не е осъзнат, що е то. Де факто, много възрастни дислексици използват положителната страна на Дислексията в техния професионален живот без дори да осъзнават това. Те си мислят, че просто са „намерили цаката” как да правят нещата, без да осъзнават, че специалния им талант идва от същите ментални функции, които им пречат на способността да четат, пишат или да спелуват добре.

Най-общата неспособност на Дислексията се появява в четенето, писането, спелинга или математиката; но има и много други. Всеки случай на Дислексия е различен, тъй като Дислексията е Състояние, което самите дислексици създават. Няма двама дислексици, които да са го създали по точно един и същи начин.

За да разберем „Дарбата на Дислексията”, ние се нуждаем от това да видим обучителната неспособност, позната ни като Дислексия, от различен ъгъл.

Дислексията е резултат от талант, свързан с възприятието. В някои ситуации талантът се превръща в склонност. Индивидът не осъзнава, че това се случва поради използването на таланта, който е интегриран в мисловния му процес. Всичко това започва в твърде ранна възраст и сега изглежда толкова естествено както дишането.

Глава 2

Неспособността за Научаване

Дислексията беше първия генерален термин, използван за описване на разнообразни проблеми в обучението. Поради това можем да наречем термина „Дислексия” Майка на Неспособностите за Научаване. Сега повече от 70 наименования се използват, за да опишат нейните вариации и аспекти.

Първоначално изследователите са мислели, че дислексиците имат някаква форма на мозъчно или неврологично увреждане, или вродена, непоправима малфункция, която се намесва в мисловните процеси, необходими за четене.

По-късно в края на 20-те години на миналия век, д-р Самюел Тори Ортън предефинира Дислексията като „страничен, паралелен продукт на мозъка”. Това означавало, че лявото полукълбо на мозъка извършва онова, което дясното би трябвало да прави и дясното полукълбо „вършело работата” на лявото. Това е била само една теория, дълго време преди той да реши, че е неправилна. След това той въвежда втора теория, казвайки, че Дислексията била „Смесена хемисферична доминация”. Това означавало че понякога дясното полукълбо на мозъка е извършвало онова, което лявото би трябвало да прави и обратното.

Днес има много различни теории за това какво представлява Дислексията и какво я причинява. Повечето от тях са били формулирани, за да обяснят симптоматиката или характеристиките на Дислексията – и защо неспособността се случва.

Една Нова Перспектива

Теориите и процедурите в тази книга бяха развити не за да обяснят естеството на проблема, а за да обяснят **защо той може да бъде коригиран**. Теориите бяха разработени по време и след развитието на коригиращите процедури, описани в последните глави. Тъй като аз използвах „ретроспекция“ и защото имах опита от първа ръка, тъй като съм дислексик, моята е изцяло различна перспектива.

Това, което открих е: Дислексията не е резултат от умствено увреждане или неврологично такова. Нито пък е причинена от малформации на мозъка, вътрешното ухо или очната ябълка. Дислексията е продукт на мисълта и специален начин да реагираш на чувството на обърканост.

Две разновидности на мисленето

Широко разпространено е вярването, че човешките същества мислят по два различни начина: „вербална концептуализация“ и „невербална концептуализация“.

Вербалната концептуализация означава, че мислим със звуковете на думите. Невербалната концептуализация означава, че мислим на ум с картини за понятията и идеите.

Вербалната мисъл е линейна във времето. Тя следва структурата на езика. Когато я използва, човек съставя на ум изречения – по една дума в определен момент. Вербалното мислене идва на ум с почти същата скорост както речта. Нормалната реч има скорост от около 150 думи в минута или 2,5 думи в секунда.

Един обигран радио-говорител или аукционер може да стигне до 200 думи в минута. Електронно преправената реч може да остане разбираема за един внимателен слушател като се увеличава скоростта ѝ до 250 думи в минута. Това е по същество максималния лимит на вербалната концептуализация.

Невербалната мисъл е еволюционна. Картината „расте“ тъй като мисловния процес добавя повече понятия (концепти). Невербалната мисъл е много по-бърза, вероятно хиляди пъти по-бърза. Всъщност трудно е да се разбере невербалния мисловен процес, защото той се случва толкова бързо, че не го осъзнаваш, докато го правиш. Обикновено невербалното мислене е подсъзнателно или е долу, под съзнателната представа.

Хората мислят и по двата начина – вербален и невербален, но бидейки човешки същества, ние имаме склонност да специфицираме. Всеки човек ще практикува единия начин като първоначален такъв за мислене и другия като вторичен.

През периода, когато аспекта на обучителната неспособност на Дислексия се формира, във възрастта между 3 и 13 години, потенциалният дислексик задължително трябва да е първоначално невербален мислител – т.е. човек, който мисли в картини. За да се види как този начин на мислене допринася за неспособността на дислексика да учи, трябва да огледаме нашия език (автора има в предвид английски език). Ние можем да считаме езика като огледало на мисловния процес. В противен случай езикът би бил далеч по-сложен за когото и да било да го научи.

Езикът се състои от символи. Символите са съставени от три части:

1. Какъв звук наподобява символът.
2. Какво означава символът.
3. Как изглежда символът.

Когато ние използваме вербалната концептуализация, ние мислим със звуковете на езика. Ние, де факто, продължаваме един вътрешен монолог от мисловни изказвания, въпроси и отговори. Някои хора вербализират тези концептуализации, говорейки сами на себе си на глас. Това е бавен процес, но е единствения, който може да придаде смисъл на изречение, лесен е за схващане; дори някои от думите да не са напълно разбрани.

Слушайки едно изречение на ум, може да помогне в разбирането му, защото всички символи (букви и звукове) не винаги се появяват в последователност, която прави смисъла на изречението разгърнат, като че ли е било прочетено. Например не може да кажете дали едно изречение на английски език е изказване или въпрос, докато не стигнете до края му и да откриете дали е последвано от точка или въпросителен знак, нали?

Ако ние използваме невербалната концептуализация, ние мислим със смисъла на езика като формираме умствени картини на неговите понятия и идеи. Картините не са просто визуални. Те са по-скоро като триизмерни, мултесензорни филми. Те се променят и еволюират сякаш изречението е прочетено. Процесът е много пъти по-бърз от вербалната концептуализация. Но това не представлява проблем, защото някои части от езика са по-лесни да се изобразят като понятия и идеи, отколкото други.

Не забравяйте, че дислексиците имат малък или нямат вътрешен монолог, ето защо те **не чуват** това, което четат, докато четат на глас. Вместо това, те съставят умствени картини, добавяйки им смисъл – или образ на смисъла – на всяка нова дума, на която се натъкнат.

Два вида думи

Думите, които описват реални неща не причиняват на дислексиците много неприятности.

В невербалното мислене, ние можем да мислим с думата „слон” лесно, ако ние знаем как изглежда един слон. Животното, което наричаме „слон” е буквалното значение на думата „слон”. Гледайки неговата картина, виждаме неговото значение. Ние можем да мислим с думата „дом”, ако можем да изобразим мястото, където сме живели. Може да мислим със съществителни имена като „училище”, „книга”, „хартия” или „молив”, стига да знаем как изглеждат. Можем да мислим с глаголи като „летя”, „спя”, „разглеждам” и подобни на тях, защото ние сме виждали или преживявали действията, които думите описват.

Това е невъзможно за невербалния мислител да мисли с думи, чието значение не може да бъде изобразено. Знаейки как неопределителния член на английски език „a” изглежда, ни позволява да мислим с „a” за него. Без дори да знаем как изглежда „and” или „the”, те ни позволяват да мислим за тях с тези думи. Виждайки буквите **T-H-E** на думата „the” не дава разбиране за нейното значение. Единствената достъпна картина са формите на самите букви. Когато използваме процеса на образност на невербалното мислене, ние не сме способни да създадем образ на смисъла на думата като предмет или действие.

Ако четем изречение, докато използваме вербалната концептуализация, виждайки думите като „a”, „and” и „the”, това няма да създаде проблем, защото ние знаем как те звучат. Ние ще си създадем картина за значението на едно изречение само тогава, когато напълно сме го прочели. Дори ако не знаем точното значение на тези думи, ние няма да имаме проблем, защото цялостната идея на изречението ще бъде разбрана, след като сме приключили с четенето му и го слушаме мисловно.

Четейки същото изречение, докато използваме невербалната концептуализация, ще произведе дислексични симптоми. Картината на смисъла на изречението еволюира, докато четем. Еволюционното развитие на картината бивайки оформено от изречението е стопирано всеки път, когато смисъла на непозната дума не може да бъде инкорпориран в цялостната картина. Проблемът се усложнява всеки път, когато се натъкваме на дума, чието значение няма съответната ментална картина. Ние стигаме до края на изречението със серия от несвързани картини, с празни места между тях.

В невербалната концептуализация всеки път, когато процеса на изграждане на картина е стопиран, индивидът ще изпита чувство на объркване, защото картината бивайки съставяна, става все по-разбъркана и несвързана. Използвайки концентрация, читателят може да избута назад празните места и да продължи, но ще се почувства все по-объркан, колкото повече напредва с четенето. В края на краищата той ще достигне своя **праг на обърканост**.

В този момент, индивидът става **дезориентиран**. Дезориентацията означава, че възприятието на символите е променено и става изопачено, така че четенето или писането са трудни, или дори невъзможни. Ироничното е, че това „**превключване**” на възприятието е точният механизъм, който дислексите са намерили за ползотворен да разпознават реалните предмети и събития в тяхната заобикаляща среда преди да са започнали да се учат да четат.

Глава 3

Ефектите на Дезориентация

Ориентацията означава да осъзнаваш къде си ти и връзката ти с околната среда. В условията на възприятие това означава да откриеш фактите и обстоятелствата на заобикалящата те среда и да поставиш себе си в правилната връзка с тях. Когато виждаш, чуваш и усещаш външния свят от лична гледна точка, това придава смисъл за теб и ти си ориентиран. Един самолетен или корабен навигатор има задачата да определи ориентацията на самолета или кораба в заобикалящата го среда.

Човешките същества се ориентират визуално, гледайки света през двете си очи. Мозъкът сравнява двата образа, които виждат очите, и използва различията между тях, за да формира триизмерен ментален образ, който ни казва колко на далеч са предметите. Ушите правят същото нещо, за да определят от коя посока идва звука. Тази техника е позната като триангулация. Тя работи по същия начин при възприятието, както и при навигацията.

Точната особеност, която получаваш визуално, не е от лещите в твоите очи, защото те са две различни точки. Това всъщност е менталния „екран” в мозъка. Основно, хората имат впечатлението, че гледат на света от някъде зад очите.

Окото на разума

Има също и **ментална** същина на възприятието, от която човек вижда ментални образи и мисли. Ако затвориш очи и погледнеш на една имагинерна ментална картина, тази точка на перцепция е там, от където гледаш, или какво използваш, за да гледаш. Това не е същото като визуалната перцептивна точка, но работи на същия базисен принцип като зрението: едно нещо изглежда като нещо друго. Този „епицентър на възприятие” е това, което наричам „**окото на мисълта**”. Когато то „превключва”, причинява дезориентация на всички физически възприятия. Това е напълно обяснено в Глава 23 и Глава 24. Засега, нека само да схванем идеята каква е причината за дезориентацията и какво е чувството.

Дезориентация е често срещана поява. С много малко изключения тя се случва на всеки, от време на време. Дезориентация е естествена функция на нормалния мозък.

Тя се случва, когато сме засипани от някакъв подтик или външно влияние и мисли. А също така се появява, когато мозъка получава противоречива информация от различните сетива и се опитва да корелира (съпостави, съизмери) информацията.

Едно Указание за Дезориентацията

По време на първата ми година в колежа, настинях сериозно, което се разви във вътрешно-ушна инфекция. Лежах в болница и бях в делириум за два дни, след което се събудих изпитвайки неконтролируема дезориентация. Звучите бяха толкова високи, че ги усещах болезнено за чуване. Видях множество образи. Пръстите ми не изпълняваха това, което исках да направят. Когато отворих очи, всичките ми сетива ми подсказваха, че се нося като от вихър в пространството.

Когато попитах доктора какво става с мен, той ми отговори, че мозъка ми получаваше и изпращаше противоречиви сензорни възприятия.

„Вашето вътрешно ухо има два органа, които казват на мозъка коя посока е „нагоре““, отговори ми той. „Десният работи, но левият казва на мозъка, че „нагоре“ е в друга посока. Двата сигнала не са съгласувани, затова се чувствате като в центрофуга някъде в пространството“.

„Но аз не мога да видя че се въртя,“ – казах аз. „Защо е така?“

„На Вашите сетива не е позволено да се съгласуват по между си,“ – отговори ми доктора.

„Изглежда, че така е „конструиран“ мозъкът Ви. Вашето зрение се „натъкмява“, за да съгласува сигналите. А „завъртането“, което виждате е отпечатъка, който дезориентацията оставя във Вашето чувство за баланс“.

Тогава това ми помогна да разбера, че онова, което преживях беше резултат от болестта ми и че дезориентацията може да си отиде. Години по-късно, когато започнах изследванията си върху Дезориентацията, тази нишка, която докторът ми подсказа; се „закотви“ в ума ми. Тя обяснява защо изкривяването на едно възприятие причинява съответно промяната (изопачаването) и на другите.

Ако стоиш прав и се завъртиш бързо 10 пъти, ще почувстваш дезориентация под формата на замайване. Ако се втрениш във въртящ се диск, със спирала, нарисувана върху него, ще почувстваш дезориентация във формата на възприеманото движение. Ако седиш в колата си на знака „Стоп“ и колата пред теб върне назад, ти почти усещаш физическото чувство, че твоята собствена кола се движи напред и натискаш здраво спиращките, преди дори и да си помислил за това.

По време на дезориентацията, твоя мозък вижда предметите да се движат, а всъщност не е така; или чувстваш, че тялото ти се движи, докато то е в покой. Твоето чувство за време се забавя или се ускорява. Мозъкът ти приема различно истинските възприятия и ти изпитваш обърканите възприятия като реалност.

Когато и да се случи дезориентацията, всички сетива (с изключение на чувството за вкус) са променени. Мозъкът не вижда вече това, което очите виждат в този момент, а една променена перцепция на образите. Мозъкът не чува вече това, което ушите чуват, а една различна перцепция за звуци. И така нататък с всички останали сетива, включително чувството на допир, баланс, движение и време.

Дилемата на Дислексика

Тъй като дезориентацията е обичайно преживяване, дислексиците са я приели далеч извън обикновеното. Те не просто изпитват дезориентация, те я причиняват и тя се появява без да осъзнават това.

Дислексиците използват дезориентацията на несъзнателно ниво, за да възприемат многоизмерно. Като „превключват” сетивата си те са способни да чувстват света с многообразни гледки. Те могат да възприемат много повече от нещата, отколкото друг ще възприеме, и получават повече информация от тези перцепции, отколкото другите хора.

Очевидно в ранна детска възраст те някак си са открили начин да приемат функцията на дезориентация на мозъка и да я инкорпорират в техните мисли, за да разбират процесите. За детето, което не може лесно да се движи наоколо, за да изследва света, е било възможно да „попълни празните места” и да разбира нещата около него ментално, като повече от една перспектива му идва „под ръка.”

Тъй като изкривените перцепции му помагат за разпознаването на предметите, които в противен случай биха били неразпознаваеми за него, дезориентацията се превръща в нормална част от техния мисловен процес. Дислексиците не осъзнават какво се случва по време на дезориентацията, защото всичко се случва много бързо. Единствено са наясно какво се случва, когато я използват: по-добро разбиране на триизмерните предмети, звуците и осезаемите стимули. Освен да разрешат объркването, дислексиците използват променените възприятия, които получават в следствие на дезориентацията за съзидателното си въображение. Когато това е приложено, за да разреши проблема по време на невербалната контцептуализация, това би могло да се нарече **интуиция, откритие** или **вдъхновение**. Когато това е направено за забавление, то тогава се нарича **фантазиране** или **мечтание**.

Повече за присъщите дарби на дислексиците ще бъде обяснено по-късно. За сега е достатъчно да кажем, че инкорпорирайки дезориентацията в мисловния процес може да направи дислексиците по-чувствителни, възприемчиви и с по-голямо въображение

от обикновения човек. Когато те започват да използват езика, това също създава потенциал за развитието на неспособност за научаване.

До сега дислексикът е използвал дезориентацията, за да намери решение на объркването. Това работеше добре, когато се работи с реални, физически предмети, така че дислексикът вероятно несъзнателно се дезориентира, когато се натъкне на объркващ го символ. За нещастие, гледайки отпечатана дума на страница отгоре или на обратно, или разчленена на съставните ѝ части, прави думата още по-объркваща от когато и да било.

Докато се учат да четат, тъй като объркването нараства до огромна купчина от неразбиране, дислексиците бързо ще достигнат своя праг на объркване. В този момент дислексика вече не вижда това, което всъщност е написано на страницата, а това което си **мисли**, че е написано там. Тъй като символът не е предмет и представлява графически звуковете на дадена дума, която описва предмет, действие или идея; дезориентацията няма да помогне в разпознаването му. Затова че символът не е разпознат, дислексикът ще допусне грешка. Тези грешки са първоначалните симптоми на Дислексия.

Глава 4

Дислексията в Действие

Има повече от 200 думи в английския език, които причиняват проблеми на повечето дислексици. Те са в разговорния речник на дислексика, но той не може да намери ментална картина за тяхното значение. Това означава, че средния дислексик използва повече от 200 думи, в речта си, с които реално не може да мисли. Тези малки думички – изглеждащи като най-простичките думи в езика – са стимулите или пусковите устройства за симптомите на Дислексия.

Пусковите думи имат абстрактно значение и често множество значения. Те объркват дислексиците, защото не представляват визуални обекти или действия. А пък също се случва да са най-често употребяваните думи в ежедневната устна и писмена реч. Пълният списък на Пусковите думи е представен в Глава 33.

Произход на Списъка от Пускови Думи

Аз не съм измислил този списък. Като толкова много други открития, свързани с моята работа, той се появи като връх на изненадата и мисълта: „Толкова е очевидно, трябва да съм го знаел през цялото време”.

Скоро след като направих моето основно откритие за възприятието, бях наясно, че объркването е спусъка на дезориентациите и, че объркването се случва винаги,

когато човека не е разпознал някакъв символ. Мислех си, че всеки дислексик би трябвало да има един малък, уникален списък от пускови думи. Нашата програма включваше как да научим учениците да забелязват дезориентациите, когато те се случват и да съставят списък с техните пускови думи, така че ще знаят кои думи да овладяват.

Когато аз си направих собствения списък, бях изненадан. В никакъв случай не беше това, което си мислех, че би могло да бъде. Бях смутен, че той се състои от еднобуквени думи, всички двубуквени и по-голямата част от четирибуквените думи. Почувствах се по-добре, когато нашите клиенти показаха списък със същите думи, но все още се чудех защо е така.

Една вечер през август 1982 г., аз разглеждах Списъка на Долч от базисни думи, използвани от началните учители. Проверих няколко думи и размишлявах защо някои като: „a” и “the” (неопределителен и определителен член в английския език) са пускови механизми за дезориентациите, а други като: „дом”, „храна”, „приятел” не предизвикват дислексични симптоми. Започнах внимателно да изследвам моите умствени процеси и четях всяка дума. Като в анимационно филмче, където сапунено мехурче се появява над нечия глава и това, което осъзнах освети моята вселена. Открих, че нямам ментални картинки за пусковите думи. Не можех да си ги представя образно, затова не можех да мисля с тях.

От Списъка на Долч имах възможност да идентифицирам 196 думи, които предизвикват дезориентация. Днес този списък нарасна до 217 думи. По-голямата част от допълнителните са съкратени форми на думите от оригиналния списък.

Как Пусковите Думи Причиняват Проблеми

За да подредим пъзела, нека да хвърлим поглед на един типичен сценарий за дете с Дислексия, опитващо се да чете на глас.

Едно обикновено изречение като това по-долу би било лесно за прочитане за едно 10-годишно дете, което мисли със звуковете на думите. Но за един 10-годишен дислексик, който конструира ментални образи на сцената след прочитането на всяка дума, процеса е по-труден.

“The brown horse jumped over the stone fence and ran through the pasture.”

„Кафявият кон скочи над каменната ограда и запрепуска през пасбището.”

За 10-годишния дислексик първата дума „The” – (това е определителен член в английския език – отделна дума, която се поставя пред съществителното име, а не както в българския език на края на думата) предизвиква ментален образ на „празно място” или интервал, т.е. той не може да си изгради картина за нещо материално и триизмерно, тъй като няма образ за тази дума. Празният образ е основанието за объркване; нищо от

неговия опит не може да се противопостави на объркването, което липсата на картина е причинила. Въпреки това, използвайки концентрация, детето избутва назад празната картина и казва първата дума, и с усилие отива на следващата дума.

Думата „кафяв” произвежда ментална картина за цвят, но няма определена форма. Продължавайки да се концентрира детето казва „кафяв.”

Думата „кон” трансформира кафявата картина в кон с такъв цвят. Концентрацията продължава и „кон” е произнесена дума.

Думата „скочи” предизвиква образ на предната част на кафяв кон, който се издига във въздуха. Детето продължава да се концентрира и казва „скочи”. Думата „над” предизвиква образ на задната част на кафявия кон който се издига. Все още концентрирайки се, детето казва „над”. Следващата дума е отново определителния член „the”, което е причина картината пак да се превърне в празен образ. Объркването за детето, което чете се е увеличило, но прага на объркване все още не е достигнат. Сега то трябва да удвои своята концентрация, за да може с усилие да „избута” до следващата дума. Правейки това, то може и да пропусне да я прочете, но е възможна и да я прочете на глас.

Думата „камък” предизвиква картина на скала. Като си удвои концентрацията казва „камък.”

Следващата дума „ограда” превръща скалата в каменна ограда и детето казва „ограда.”

Другата дума „и” отново прави картината празна. Този път прагът на объркване е достигнат. Ето защо детето се дезориентира. Детето спира отново, още по-объркано, двойно концентрирано, а сега вече и дезориентирано. Единственият начин то да продължи да чете е да увеличи усилието си за концентрация. Но сега, тъй като то също е дезориентирано, дислексичните симптоми ще се появят. Вероятността да пропусне да каже думата „и” или просто да замести неопределителния член с „и” или дори с определителния член. В този момент детето повече не получава конкретното възприятие за думите на страницата.

В момента то полага неимоверни усилия и енергия, за да се концентрира, просто за да продължи.

Следващата дума „запреуска” се е променила в „тича”, защото детето е дезориентирано. То вижда своя собствен образ, тичайки – изцяло без никаква връзка с картината на препускащия кон. Тогава казва „тича.”

Думата „през” се променила в „хвърля.” То вижда себе си да хвърля топка и казва „хвърля.”

Следващата дума „the” е отново празно поле, извън менталната картина. И детето пак спира, дори още по-объркано и все така дезориентирано. Единственото му

убежище е да учетвори своята концентрация. Правейки това то пропуска да каже тази дума.

Сега неговата дезориентация е създала чувството на замайване. То се чувства неразположено и му се повдига, а думите и буквите „плуват” на страницата – то ги вижда да се движат.

За последната дума „пасбище” детето задължително трябва да проследи всяка буква, една по една, за да може да я каже на глас. Веднъж направило това, то вижда картина на затревено място. Но въпреки това е дезориентирано. Поради допълнителните усилия и енергия, които е положило да улови и възпроизведе звука на всяка буква, то казва правилно „пасбище.”

И тъй като вече е приключило с четенето на изречението, то затваря книгата и я бута настрана. **Това е достатъчно!**

Когато го попитат какво е прочело току-що, то вероятно ще отговори нещо като: „място, където расте трева”. То има картината на кон във въздуха, каменна ограда, самото то играещо на топка и затревено място, но не може да свърже отделните елементи в изречение, за да оформи ментална картина на описаната сцена.

За всеки, който го е видял или чул да чете изречението, или е чул неговия отговор за какво става на въпрос, е толкова очевидно, че то не може да разбере нищо от това, което току-що е прочело. Както и за детето, изобщо не му пука, че не е разбрало нищо. **То е толкова благодарно, че е издържало мъчението – четенето на глас.**

Дума	Реакция	Вижда/ Мисли	Казва
Определит елен член „The”	процесът на изобразяване спира; започва концентрацията	празна картина	„the”
кафяв	концентрацията продължава	кафяв цвят	кафяв
кон	концентрацията продължава	кафяв кон	кон
скочи	концентрацията продължава	предницата на коня се издига	скочи
над	концентрацията продължава	задницата на коня се издига	над
„the”	процесът на	празна	„the”

	изобразяване концентрацията се удвоява	спира; картина	
каменна	двойна концентрация	скала	каменна
ограда	двойна концентрация	скална ограда	ограда
и	процесът на изобразяване спира; появява се дезориентация; концентрацията се утроява	празна картина	пропуска думата?
запрепуска	дезориентацията продължава; тройна концентрация	бягане	бяга
през	дезориентацията продължава; тройна концентрация	хвърляйки топка	хвърля
„the”	процесът на изобразяване спира; дезориентацията продължава; концентрацията се учетворява	празна картина	пропуска думата
пасбище	дезориентацията продължава; четворна концентрация	затревено място	пасбище

Ако детето беше малко по-голямо, то щеше да осъзнае, че чете нещо, което не разбира. Затова какво би направило вероятно? **Да го прочете отново.** Изглежда логично, че ако го прочетем отново, ние ще разберем повече, нали? Да погледнем отново на сценария по-горе и да си зададем въпроса: „Какво се е променило, така че втория път прочита на изречението би бил различен?” **Нищо!**

Когато четат важни или технически данни възрастните дислексии ще препрочетат информацията между три и десет пъти преди да почувстват, че я разбират; или просто ще се откажат.

Не е ли Добра Концентрацията?

Трябва да изясня нещо - точно тук - за концентрацията: Повечето хора я смятат за положителна способност, но прекалено много от дадено нещо, дори било то и

позитивно, може да бъде вредно. Степента, до която дислексикът трябва да се концентрира, за да избута назад една празна картина, определено предизвиква негативен ефект.

Когато хората се концентрират върху нещо, те насочват по-голямата част от съзнанието си върху това нещо. Когато те съзнателно се концентрират, ограничават съзнанието си **само** върху това нещо.

Това е фундаменталния аспект на хипнотизма. И е точният механизъм, използван от хипнотизаторите да поставят някого в състояние на транс. Когато дислексиците се концентрират съзнателно, за да четат, те преживяват хипнотично състояние, което се добавя към трудността от разбирането на прочетен материал, а също така и към времето, което се изисква за да схванат прочетеното.

Глава 5

Задължителните Решения

Веднъж след като дезориентацията започва да причинява грешки, дислексичното дете става фрустрирано. Никой не обича да допуска грешки, ето защо около деветата година, или някъде в трети клас, дислексичното дете започва да открива, да оформя и да приема като свои решения на проблема. И въпреки че това може да изглежда като нещо добро, то всъщност означава как проблема с четенето се превръща в истинска обучителна неспособност.

Решенията, които дислексиците откриват, не разрешават реалния проблем на изкривена перцепция; те само позволяват временно облекчение от фрустрациите. Те са като методи-въртележки за справяне с ефектите на дезориентация. Те в края на краищата забавят обучителния процес и оформят истинската неспособност за учене.

Тези „решения“ са методи за правене на нещата и тактики за знаене и припомняне на нещата. Те бързо стават задължително поведение. Веднъж като дислексикът е приел едно такова решение, това ще бъде единствения начин, по който той ще може да представя тази определена функция. По време на процеса на коригиране на Дислексията, аз се отнасям към тях като „стари решения“, защото те вече не са ни нужни.

Въпреки това много дислексици започват да развиват задължителните решения преди възрастта от 9 годишни и продължават да ги развиват още до края на живота си; като повечето от тези обучителни „патерици“ са развити между възрастта от 9 до 12 години. Дислексиците обикновено имат стотици ако ли не и хиляди от тях.

Ето и няколко общи примера на задължителни решения.

Песента за азбуката

Едно общо решение в детството е да се рецитира „Песента за азбуката”. Ако песента е научена вкъщи или в детската градина, като прост пример за тренировка, след 2 години повечето деца ще могат да рецитират азбуката без дори да пеят песента или да си я пеят наум. Но ако децата приемат песента като решение, за невъзможността си да научат азбуката, те никога няма да са способни да я рецитират без да пеят песента или да си я припяват наум.

Те знаят единствено песента; а песента знае азбуката. Ето защо, използвайки песента, те могат да **покажат**, че знаят азбуката. Когато и да поискат да погледнат в телефонния указател за някакво име или в речника за дума, песента ще бъде използвана. Това се е превърнало в задължително поведение.

Силна концентрация

От всички задължителни решения, които дислексиците си осигуряват, вероятно най-лошото от тях е „концентрацията”. Преди да се научат как да се концентрират, повечето дислексици не могат да четат изобщо. Веднъж научили се да се концентрират достатъчно силно, те се научават и как да четат – бавно и с много труд. Проблемът е, че четенето ще бъде неприятно и болезнено за тях. Ако това, което те се опитват да прочетат е важно, те ще трябва да го чета отново и отново много пъти, за да са сигурни че е правилно. Те няма да четат за удоволствие, защото няма удоволствие в „тежката” концентрация.

Вероятно най-общите характеристики на Дислексията при възрастните са бавното четене, връщайки се на същия материал много пъти и напрежението, и главоболието, причинени от силната концентрация, която те използват да четат.

Има ясна разлика между концентрацията и **обръщането на внимание**. Да обрънеш внимание на нещо интересно е забавно. Да се концентрираш върху нещо, заплашващо живота ти изобщо не е забавно. Всъщност това е изключително стресиращо. Неспособността да чете и пише често изглежда живото-застрашаващо на дислексичния човек.

„Направи Го Вместо Мен”

За възрастните дислексици едно по-лесно решение, отколкото силната концентрация, е да накарат другите да прочетат и напишат нещата вместо тях. Вие може да бъдете изиграни да направите това от някой, който казва: ”Би ли прочел това и да ми кажеш какво мислиш за него?”

Спомняте ли си как този човек „хвърля” вдицата за повече информация? Това е „номер”, стратегията на дислексика, въпреки това вие вероятно не сте забелязали. Вашето мнение явно не е било от значение; важна е била само информацията от онова,

което сте били помолени да прочетете. Вашите умения да четете са били използвани от един дислексик, който не би могъл да дешифрира думите на страницата и ви е „хванал“, за да ги интерпретирате. Някои брилянтни дислексици се издигат до изпълнителни директори в корпорации благодарение на тяхната интуитивна дарба да „виждат“ коректната стратегия и да мобилизират работната сила. Те винаги ще инвестират „здраво“ в последните новости в диктуването и видео-оборудването – всичко, което разпространява информацията под форма, различна от писмената. Те ще разчитат на доверените си подчинени да четат нещата вместо тях, да препредават съобщенията, които трябва да са в писмен вид. Това е защото те са функционално неграмотни, но това е строго пазена тайна.

За Добро или Лошо?

Ироничното е, че много от „най-добрите“ преподавателски и обучителни техники, използвани да помагат на дислексиците, не правят нищо повече от това да внушават и затвърдяват задължителното поведение. Това е разбираемо, защото то се появява и дислексика най-накрая започва да учи.

Но това е само илюзия. Детето всъщност е поставено в условията да се изявява в обичайни дейности, които не са наистина разбрани от него. Това условно нагаждане ще бъде доживотна неспособност, ако не се коригира до определена степен в бъдещето.

Глава 6

Проблемите с Четенето

(Особено в английския език)

Вие може и да сте забравили какво точно е да се учиш да четеш. Повечето хора, които могат да четат доста добре правят това автоматично, и несъзнават през колко спираловидни движения преминава техния ум. Четенето е считано от много изследователи като най-комплексната функция, която ние изискваме от нашия мозък да изпълни.

Може и да сте чули за компютърен софтуеър, който изпълнява оптическо разпознаване на писмените знаци. Той „чете“ отпечатаната картина и я превръща в текстови писмени знаци, който може да бъде използван в компютърна програма. Пощенските услуги използват това нещо, за да четат отпечатаните zip-кодове, за да сортират пощенските пратки. Тези програми отнемат много време за работа, тъй като напредват много бавно, буква по буква. Те също така са склонни да допускат много грешки. И е цяло чудо, че работят изобщо, като се има предвид комплексната дейност, която трябва да извършват.

Когато вие четете, вашият мозък трябва да извърши същото нещо (въпреки, че вероятно вие разпознавате целите думи – или повечето от тях). След това вие трябва да погледнете думата във вашия мисловен речник и да ги „вържете” заедно, така че те да придобият смисъл в контекста на цялото изречение или мисъл. Вие всъщност превръщате писмените знаци в звукове на думата, след това обединявате тези думи в реч. За дислексика това поставя два проблема.

Първо, когато един дислексик е дезориентиран, неговият софтуеър, който изпълнява оптично разпознаване на писмените знаци, не улавя ясна картина на буквите на страницата – той се стреми да прочете еквивалента на едно лошо копие и затова прави повече грешки.

Второ, един дислексик не „чува” действително вътрешните си мисли. Това означава, че ментално те не озвучават думите, докато четат. Де факто, въпреки настоящата популярност на фонически методи да се преподава четене, дислексиците обикновено се справят по-добре на прима виста, където те просто разпознават индивидуалната дума като концепт.

Проблемите, които дислексиците имат при учене да четат са същите като онези, които всички деца изпитват, но в по-обширна степен. Те стават по-зле поради изменчивостта/непостоянството на езика. Ако печатните думи бяха представяне по-съгласувано, най-вече в учебниците за начално обучение, някои от тези проблеми ще бъдат намалени за всички деца.

Проблеми с типографията (книгопечатането)

До началото на миналия век всички печатни издания изглеждали доста подобни. Това било така, защото когато текстът бил подготвян за печат, типографите използвали букви от метални отливки. Един печатар можел да си позволи само толкова комплекта от шрифт и те трябва да си пасват заедно и без изменение на ред. Основното изключение било ръчно-рисувани знаци или плакатите.

Днес благодарение на компютъризирания печат, ние можем да избираме между толкова много стилове. Графическите дизайнери, могат да изразяват себе си дори още по-далеч нататък като изкривяват, извиват или други подобни промени на печатните шрифтове. Това прави печатната страница да изглежда по-артистична, но по-малко четлива, особено за дислексиците, които си добавят изкривени възприятия допълнително всеки път, когато се натъкнат на дума или символ, причиняващи дезориентация.

Това е истината дори и в речниците, използвани от учениците. Например, ето как започват три думи в речник за ученици:

III

Г'П

Ш.

Какво мислите, че означават?

А ето и пълните им значения:

Ш – римското бройно число за цифрата 3

Г'П – Аз ще – от английски език – I shall, I will

Ш. – абривиатура от Илинойс - Illinois

Забележете, че не можете наистина да кажете дали абривиатурата за Илинойс е римското бройно число три, въпреки че може да бъде последвано и от точка. Нито пък има начин да разпознаете главната буква „I” от малката “L”.

Ето и няколко примера на различни шрифтове. Като експеримент, опитайте се да обърнете книгата на обратно или я поставете пред огледало и вижте кой от двата начина ви се струва по-труден за четене. Вероятно ще откриете, че тези шрифтове, които ви се струват по-трудни за разчитане, са и по-нехарактерните, и малко употребявани или пък са онези с повече сложни елементи за украса. Точно тези шрифтове причиняват повечето неприятности на дислексиците.

Азбучни препятствия

Английската азбука не е фонетично прецизна. За да се представят всички възможни звукове на речта, ще са ни необходими около 43 писмени знака. Руската азбука, за сравнение, се състои от 32 букви, а не от 26 – както английската. Някои езици имат 50 и повече писмени знаци. Това премахва нуждата от някои знаци или комбинацията от такива, за да се представят цели 5 различни звука както се прави в английския език. Ако четете на глас на някакъв език и просто произнасяте буквите фонетично, вие ще кажете всяка дума правилно без да отгатвате звуците, които се предполага, че трябва да произнесете.

Дори други езици, които използват латинската азбука като испански, френски и португалски, дават свободно използването на ударение върху конкретни букви като „a” и „e”, за да помогнат за коректното им произношение. Испанският език е доста „любезен” да ни предупреждава, че изречението е всъщност въпрос като поставя в началото му обърнат въпросителен знак.

Де факто Дислексията е световно разпространен проблем, най-малкото навсякъде, където езиците са съставени от звукови символи. Възможните изключения може би са езиците, които използват пиктограми – такъв е китайският език. Разнообразието в културите и преподавателските методи би направило трудно да се

разграничи точното влияние на различните езици върху обучителния процес. Но здравият разум ми казва, че английския език с неговото многообразие от непоследователност и нелогичност, е един от най-трудните езици за дислексичните за произнасят и пишат правилно.

Вероятно ще помогне това, ако учителите обясняват на учениците, че този език е по-скоро една объркана система, с толкова много вариации и изключения от правилата, че често правилата изобщо не работят.

Четенето не е единственото място за излизане наяве на дислексичните симптоми. Тъй като дислексичните естествено реагират на объркването като се дезориентират, където и да откриваме символи – казани или написани – ние можем да открием и симптомите. Другите общи области са: правописа, математиката, ръкописното писане, дефицити на вниманието и хиперактивността.

Глава 7

Проблемите с Правописа

Проблемите с правописа, които дислексичните имат, са повечето резултат от дезориентацията. Когато се появи дезориентация, се получава многообразен поглед на света. Не само е видян отпред, отзад, обърнат нагоре с краката и обратно, но той се разпада и отново се сглобява във всяка възможна комбинация. Има най-малко 40 различни вариации на три-буквена дума като „cat” и само 6 от тях са „логични” версии – с буквите в тяхната правилна конфигурация. (Картинка от стр. 84).

Разбира се, тези вариации единствено пренареждат буквите двуизмерно. Често дислексичните виждат буквите триизмерно, като че ли те се носят в пространството. Това създава безкраен брой от различни гледки. Едно малко момиче каза, че буквите изпълзват извън страницата и се скриват под килима.

Правилата не работят

Да преподаваш на учениците правилата за правопис е разстройващо, защото има толкова много изключения от правилата. Една от шест думи е фонетично неправилна – отнася се за английския език. Ако преподавате на един „коригиран” дислексик правилата, неговия правопис всъщност може да се влоши. Това е защото когато се тества правописа, обикновено е да се види дали човекът знае изключенията от правилата. Ако той спазва правилата стриктно, неговият тест ще бъде цяло бедствие.

Веднъж придобил точна перцепция, подобрението на спелинга ще продължи. Овладеяването на Символите (Глава 31 и 33) и Четенето (Глава 32) са най-добрите

методи, които открих, за да научим дислексиците да разпознават и пишат правилно думите, които имат нужда да използват във всекидневното четене и писане.

Написаната дума не е нищо повече от символ, съставен от един или повече азбучни символи. Символите заедно показват как изглежда думата на листа; как звучи, когато е произнесена и какво означава. Правописът е само компонента „как изглежда думата“. Когато думата е овладяна, чрез Овладяването на Символите, то тогава човекът научава и трите части на думата и може да я използва изцяло в четене, говорене и мислене.

Колко важно е това?

Нашата образователна система има манията за коректност на състезание по правопис. По време на кралица Елизабет в Англия много вариации били приемливи, доколкото хората могли тогава да си представят думата как би трябвало да звучи. Правописът се е променил значително през годините както може да кажете вглеждайки се в репродукцията на оригинала на Американската Декларация за Независимост. Как мислите, дали Томас Джеферсън би се справил на състезание по правопис днес?

Вместо да превръщаме правописа в състезание, по-добре е просто да посочим разликата между думата, която е изписал ученикът и правилния правопис в речника. В края на краищата коригираните дислексици ще изобразят по свой начин как да напишат думите които те четат. И тъй като подобрението настъпва, е важно не да критикуваме учениците или да ги караме да се чувстват зле, допускайки грешки.

Ако ученикът продължи да допуска правописни грешки, опитвайки се да спелува думите фонетично, нека обвиним нашата непрецизна фонетична система, а не ученика.

Глава 8

Математически Проблеми

Не само дислексиците имат проблеми с математиката. Когато се проявяват, това се нарича акалкулия или дискалкулия. Много общи затруднения с математиката са резултат на методите, които се използват при опитите да се преподава. Но дислексиците има подчертан проблем, което може да направи ученето на математика трудно, ако ли не невъзможно.

Акалкулията и дискалкулията могат да бъдат проследени директно до дезориентацията за чувството за време, което е общо между диклексичните деца. Те се появяват едновременно с визуалната, слуховата и с баланс-движение дезориентации.

Часовникът на Менталното Време

Всеки изпитва дезориентация за чувството за време до определена степен. Това обикновено е свързано с емоциите на досада и въннение. Когато сте отегчени от нещо, вашия вътрешен часовник се ускорява и времето изглежда, че се „влачи“. А когато сте развълнувани, вашия вътрешен часовник се забавя и изглежда, че времето „лети“. Тези изкривявания са минимални в сравнение с онези, които дислексика преживява по време на период на дезориентация. Ако един дислексик е танцьор, спортист или пожарникар, способността му да преживява времето като бавно движение, може да бъде страхотно предимство. Ето защо някои танцьори или баскетболисти са способни да придадат вид на „носеци се из въздуха.“

Аз теоретизирах, че биохимически чувството за време на човек е първоначално контролирано от количество на невро-трансмитера допамин, което забързва вътрешния часовник. Колкото по-бързо върви той, толкова външното време изглежда да се забавя. Колкото по-малко допамин, толкова по-бавно „върви“ часовника. Външното време изглежда се забързва. Дезориентациите изглежда, че причиняват промяна в количеството допамин, което се създава и се разпространява в мозъка.

Дезориентацията е постоянно ментално „другарче“ на дислексичните деца. През детството им, изкривената перцепция е толкова позната, колкото и истинската перцепция. Ето защо повечето дислексични деца имат малко чувство за време. Обикновено децата преживяват времето като нещо последователно. На възрастта около 7 те могат да преценят прехода на времето с чиста точност. Но за дислексика времето никога не е било нещо последователно като преживяване, затова преценяването на прехода му може би е невъзможно.

Без присъщото чувство за време, разбирането на концепцията за **последователност** – начина, по който нещата следват едно след друго, - би бил труден, ако ли не невъзможен. Дори простото броене е въпрос на последователност. Ето защо на 7-годишният дислексик също би му липсвала тази съществена концепция.

Без концепциите за време и последователност, прецизното разбиране на концепцията „реда срещу безпорядък“ е съмнително.

Базисните Принципи на Математиката

Всичко в математиката от простата аритметика до астро-физичните изчисления е съставено в порядък (като противоположност на безпорядък), последователност и време. Децата, които имат присъщото чувство за тези три концепции могат да учат и разбират математиката. За децата, които не притежават тези концепции, ученето на математика се свежда до запаметяване. Степента, до която те ще съумяват да използват математиката, е ограничена от тяхната способност да си спомнят механичните

автоматизирани процедури. Без разбирането на тези фундаментални концепции, никога не би имало истинско разбиране на предмета или неговите принципи.

За да учи един дислексик математика, тези базисни принципи трябва да бъдат овладени:

1. **Време** – означава размера на промяната по отношение на стандарта.
2. **Последователност** – означава начина, по който нещата следват едно след друго в количество, размер, време или значимост.
3. **Ред** – означава нещата на тяхното точно място, позиция и условия.

Веднъж овладени, тези концепции, прецизното броене може да бъде овладяно. Ученето на аритметика може да се превърне от трудоемка дейност в удоволствие.

Една интересна странична бележка е, че математиката и музиката са композирани въз основата на едни и същи три елемента: ред, последователност и време. Те просто са изразени в различна среда. Ето защо не би трябвало да е изненадващо това, че много математици са също и превъзходни музиканти и точно обратното.

Глава 9

Проблемите при Писане

Когато един дислексик има проблеми с писането, това обикновено се диагностицира като **аграфия** или **дисграфия**. Това е свързано с дезориентацията. Има няколко причини за проблемите при писане. Понякога лошото писане е използвано да покрие проблеми с правописа или други дефицити. Понякога то е, защото инструкциите за писане са давани, когато дислексика е бил дезориентиран.

Множество ментални картини

Най-общият тип проблеми с писането се появява когато дислексичните ученици са получили толкова много инструкции за това как би трябвало да изглежда тяхното писане, така че имат много ментални картини на думите и буквите, наслагани отгоре една върху друга. С химикалка или молив те могат да направят само една линия в един момент, ето защо това, което те чертаят е комбинация от всички тези картини, обикновено превключвайки от една на друга. Резултатът е бъркотия от линии, които мърдат и подскачат по целия лист.

Решението е да се отървеш от всички стари ментални картини. Веднъж като си отидат картините, ученикът може да види една ясна и единствена ментална картина на това как трябва да изглежда писането. В тези случаи е късмет, че дислексиците имат

такова живо въображение. Следвайки простата процедура и имайки личния достъп да изтрие ненужните картини една по една, така е лесно да ги елиминира.

Скритите Неутрални Пътечки

Най-лошият тип проблеми с писането е най-труден за обяснение, по причина на биофизиката от това как мозъка преработва стимулите и произвежда функция.

Представете си мозъка като картина на обширна риболовна мрежа. Има вертикални и хоризонтални корди и на всяко място, където се пресичат има възел. В този модел възетата са неврони, а възлите са синапси. Като проследяваме надлъж възетата, може да преминем от един възел на друг в мрежата. Така теоретично всеки синапс от мозъка е свързан с всеки друг синапс.

Добавете към картината това, че мрежата е разделена на няколко стотици различни части и всяка осигурява различна услуга на цялото. Има област на зрението, област на слуха, област на движението на пръстите и т. н. за всичко, което човешкото същество може да почувства и прави.

Когато перцептивен стимул идва в мрежата, първият възел е стимулиран. От там сигналът е в процес на изпращане на други стимули по продължението на кордите към другите възли и т.н., докато първоначалния стимул не достигне всички възли, които трябва да достигне. Има многобройни пътечки, по които този стимул може да тръгне, но веднъж използвана ли е специфичната пътечка, той става по-силен. Колкото е по-силен, толкова повече ще се използва. Също така има определени пътечки, които никога не се стимулират, затова остават слаби и неизползвани.

Знайте че пътечките са неутрални и частта, която те формират е неутрална мрежа. А сега отбележете, че тъй като изкривените перцепции на един дислексик (дезориентацията), неутралната пътечка за виждане на прави диагонални линии никога не е била стимулирана. Този човек просто никога не би имал възможност да види прави диагонални линии.

Това не означава, че очите му няма да минат по продължението на картината точно. Проблемът е, че мозъкът не би могъл да процедира картини на диагонална линия. Диагоналните пътечки за процеса на стимулиране никога не са били използвани. Също и тъй като мозъкът никога не е бил способен да види права диагонална линия, той не може да инструктира ръката да начертае такава диагонална линия; защото неутралната пътечка за правенето на такава линия никога не е била използвана.

Ето защо дисграфичното дете ако трябва да начертае прави диагонални линии, но никога не е виждало такава, то ще начертае това, което е видяло. Изкривеното възприятие, което е формирано, гледайки прави диагонални линии, ще бъде модел на това, което „начертай линията” – неутрална пътечка ще каже на ръката да произведе.

Това е опростен модел, но принципът е прецизно точен. Аз съм работил с много дислексици, които просто не могат да „видят“ диагоналните линии. Използвайки глина, те не могат да оформят букви с диагонални черти като: А, М, N, W, V и X. Обикновено с W положението е най-зле. Тези хора просто не могат да си представят как да прикачат четири прави въженца от глина заедно по такъв начин, че да изглеждат като W.

Понякога, когато майките или учителите ме наблюдават как работя с дадено дете, те се разстройват защото детето изглежда, че не може да направи тези букви. Аз, обаче, не се разстройвам, тъй като знам какво всъщност се случва.

Веднъж детето да се ориентира, знам, че неутралните пътечки да вижда правите диагонални линии може да бъдат стимулирани. Те повече не са блокирани по причина на изкривените перцепции. И също знам, че детето отваря предишните неизползвани неутрални пътечки при всеки опит да съедини парчетата от глина заедно. Това не отнема дълго време – обикновено по-малко от 1 час, преди пътечката да се отвори и детето да създаде диагонална линия. Веднъж отворила се тази пътечка става по-силна и по-силна. Обикновено за ден-два детето може да види всички прави диагонални линии в заобикалящата го среда, които са били невидими или изопачени до този момент.

В примера аз използвам прави диагонални линии. В реалния живот това не е ограничено. Същото нещо може да се случи с всякакви визуални стимули. То се подобрява чрез осигуряването на стимули на човек в правилно ориентирани условия, след това му даваме липсващата информация, използвайки Овладеяването на Символите.

(Картинка от стр. 49 е показан Прогреса на 11-годишно момче с дисграфия като примери от ръкописното му писане по време на Ориентировъчната Консултантска Програма на Дейвис.)

„Как Направи Това?“

Ние често се питаме как промените в ръкописа, илюстрирани на предходната страница, могат да се случат само за четири дни.

Това момче има гениален IQ. На 11 години той четеше енциклопедии за удоволствие и рецитираше пиеси и новели на майка си. Но всеки път, когато се опиташе да пише, той щеше да счупи писеца на молива едва след няколко думи. Неговата първоначална цел беше да преодолее дисграфията си и да се научи да пише **курсив**.

Подчертаната причина за неговата дисграфия беше комбинацията от силна дезориентация в чувството му за виждане и движение, многобройни ментални картини за това как трябва да изглеждат написаните думи и неразвити неутрални пътечки да вижда определени видове линии или разположението на линиите.

Първата стъпка за коригиране на неговата дисграфия беше Консулта по Ориентация. След това Овладяването на цялата азбука и пунктуация, както е показано в глава 31.

Една друга стъпка, занимаваща се с неговия проблем при ръкописното писане, беше да му дадем мостра на всяка буква и да го помолим да я препише. Онези, които той не можеше да напише, изискваха движения, които отключваха дезориентацията. Когато ги определихме, всяко движение беше практикувано отделно – първоначално в пространството и след това върху хартията, докато те повече не предизвикваха дезориентация. Това включваше много лупинги и промени в посоките, използвани при писането курсив.

Неговият начин за вкопчване в молива беше насочен към това да упражнява продължителни движения с маркер на голям къс хартия. Размерът значително намаля, когато вече можеше да използва молив или химикал върху лист, за да направи малки знаци или заврънкулки.

Най-накрая той започна да упражнява писането на дума. След всеки опит беше питан дали се появяват ментални картини за това как тази дума би трябвало да изглежда и му казвахме да изтрие всички картини. Това беше повтаряно докато той вече не виждаше картина на това как „би трябвало“ да изглежда думата и имаше само една картина. Тази процедура беше повтаряна с много думи до степен, когато той спонтанно изтри всичките стари картини на това „как думите трябва да изглеждат“. В онзи момент с една проста инструкция за начина на писане, той бързо се научи да пише.

Глава 10

Най-Новата Неспособност

Основното нещо, което е ново за **Разстройството на Дефицита на Вниманието** или РДВ е използването на тези думи да опишат неспособността за учене. Проблемът съществува откакто учителите правят опити да обучават учениците по предмети, които не са интересни за тях. В повечето случаи това би трябвало да се опише не като обучителна неспособност, а като преподавателска такава.

Съществува действително разстройство, наречено от медицината РДВ, което предпазва човек от задържане на вниманието. Това със сигурност би възпрепятствало изявата в училище, ако беше реален проблем. За родителите, чиито деца са принуждавани да вземат лекарства, аз препоръчвам разходка до книжарницата. Погледнете условието в „Ръководството на Мерк“, стандартното диагностично ръководство, използвано от лекарите. И се убедете дали това наистина описва вашето дете.

Понастоящем, много деца, които не могат да задържат вниманието си върху дадено задание за дълго време, са диагностицирани като страдащи от РДВ. За тях се казва, че „лесно се разсейват“. Те превключват вниманието си към други неща в заобикалящата ги среда вместо да се „заковат“ на онова, което учителя е възложил.

Понякога РДВ е проблем, съпроводен от второ условие, наречено хиперактивност. И двете се коренят в развитието на различията на дислексичните деца по време на ранното им детство.

Различният Стил на Учене

„Нормалните“ деца донасят в класната стая подчертани характеристики, които липсват у дислексичните деца. Едно дете, което не е дислексик вече е започнало да развива способността да се концентрира още преди да започне училище. Дислексичното дете вероятно не ще е започнало да развива тази спорна способност до около деветата си година, или накъде в трети клас.

Дислексичните деца могат да достигнат и използват техните ментални функции на изкривена перцепция, за да постигнат разпознаване на обектите и събитията в заобикалящата ги среда. Това е тяхната естествена, нормална реакция на чувството на объркване. Когато те използват функцията на изкривена перцепция, те постигат разпознаване и чувството на объркване изчезва. Ето защо, повечето дислексични деца не са добре привикнали към чувството на обърканост. Когато то се появи, то почти мигновено е елиминирано.

Други деца в предучилищна възраст минават през периоди на продължително объркване, дали защото няма друга причина, освен тяхната неспособност да елиминират объркването.

Чувството на объркване привлича повече и повече внимание към източника на объркването. Крайният резултат на продължителното объркване е концентрацията просто, защото по-голямата част от детското внимание е фиксирано върху онова, което е причинило объркването. Децата, които нямат методи за елиминиране на объркването, развиват способност да се концентрират. Дислексичните деца не развиват тази способност в ранна възраст, защото стимулите, които я развиват могат да бъдат елиминирани толкова бързо и лесно.

Вниманието срещу Концентрацията

Толкова е естествено и лесно за дислексичните деца да им привлечеш вниманието, но е трудно за тях да се концентрират. Има огромна разлика между двете. Когато хората обръщат внимание, тяхното съзнание се разпростира и може да обхване цялата най-близка заобикаляща ги среда. Когато хората се концентрират, цялото им

внимание или по-голямата част от него се фиксира само върху едно нещо в най-близката ги заобикаляща среда.

Моето мнение е, че тежката концентрация предизвиква изкуствен, механичен начин на учене, характеризиращ се със наизустяване без пълно разбиране. Децата, които учат по този начин могат да вървят напред, но без да разбират основните концепции на предмета, който е преподаван.

Докато гледа телевизия или играе с играчки, колкото по-интересно е това или е любопитно за детето, толкова повече внимание ще вложи в него. Но винаги има малко внимание настрани от играта за заобикалящата го среда. С други думи детето отдава повече внимание на едно нещо, но не е изоставило напълно или изключило останалата част от заобикалящата го действителност. Това е валидно както за обикновените деца така и за дислексичните, но детето с Дислексия ще задържа вниманието си по-широко разпространено наоколо, отколкото обикновеното дете.

Любопитството

Тъй като дислексичните деца са толкова осъзнати в заобикалящата ги среда, те са по-любопитни от останалите. Любопитството повече от всичко друго може да ги накара да превключат вниманието си. Ако те намират обекта на любопитството им интересен, те ще му отдадат повече внимание, отколкото на други неща около тях. Те автоматично заковават вниманието си върху онова, което намират за най-интересно.

Ако едно дислексично дете, което седи в класната стая, чуе шум отвън, или нещо помръдне до прозореца, или пък дете от другата редица изпусне нещо, инстинктивно вниманието на дислексика превключва към разсеяност. Другите деца и вероятно учителя може дори и да не са разбрали, че нещо такова се е случило. Но дислексикът естествено реагира, защото е забелязал това и става любопитен какво би могло да бъде.

Скуката също има роля тук, защото отегчението е често срещано при някого, чийто ум работи между 400 и 2000 пъти по-бързо от ума на хората около него. Дислексичното дете, което е отегчено ще направи едно от тези две неща: или ще се дезориентира към съзидателни представи – т.е. ще си мечтае (бленува), или ще превключи вниманието си към нещо, което му е интересно (разсеяност или невнимание).

Импулсивният аспект на РДВ е доминиращ, когато детето е объркано или несигурно за това какво да прави. В противен случай обикновено е опит да преодолее агонизиращата скука.

Има нарастващо признаване, че симптомите на РДВ както и тези на Дислексията, могат да бъдат преимущество в много реални ситуации. През последните

години потенциалните ползи бяха изследвани в много книги по този въпрос. Някои от тях са посочени в секцията препоръчителни четива в края на книгата.

Една строго регламентирана класна стая не е реална ситуация в живота и никакъв простор на въображението.

Ако учителят не подканва любопитството на ученика и се е провалил, така че предмета, който преподава не е най-интересното нещо наоколо, той в такъв случай е създал перфектната среда за РДВ. Този учител вероятно ще каже на родителите, на дислексично дете, че то не може да се задържи върху поставената задача; лесно се разсейва и трябва да се тества.

Хиперактивност

Когато РДВ е придружено от хиперактивност, това създава по-голям проблем в класната стая, така че детето изглежда ще бъде диагностицирано и лекувано най-често с медикаменти като Рилатин, Цилерт или други. Хиперактивността е просто допълнение към физическото движение на ученика.

Обикновено дислексиците са белязани с етикета "хипер" по причина физическите ефекти на дезориентацията. Повечето ученици са отегчени и се борят да останат будни, когато са незаинтересувани или объркани. Дислексиците също се дезориентират.

Механизмът на хиперактивност е лесен за разбиране, когато е видян през следващата перспектива. Първо ученикът не е заинтересуван от това, което се случва и не разбира какво казва учителя. Резултатът е скука и объркване, те активират перцептивно-променената функция на мозъка и ученикът се дезориентира. Докато е отегчен, объркан и следователно дезориентиран, вътрешния часовник на ученика се забързва, затова външното време се възприема като забавено. За всяка минута от реалното време този ученик трябва да понесе търпеливо две минути опитвайки се да остане далече от неприятностите, да внимава, да е концентриран или да стои спокойно.

Усещанията му са изкривени, включително и чувството му за баланс и движение. Чувствата му за баланс и движение се регистрират само по два начина. Или си спокоен, или се движиш; или си балансиран, или не. Ако ученикът седи спокойно, когато изопачаването на усещанията му започне, той ще има чувството, че се движи. Ако той седи спокоен достатъчно дълго, ще му се догади. Ако ученикът започне да се движи, чувствата ще бъдат точно обратните и той ще почувства като че ли седи спокоен. Ето защо той започва да се движи наоколо, за да компенсира чувството на гадене и да успее да запази нервния си стомах да не повърне. Затова вероятно Рилатин – стимуланта работи в противоположна посока и изглежда, че успокоява „хиперактивността“, на началните ученици.

Тъй като усещанията на ученика са изкривени, и дразнещото му движение е продукт на тези изкривени перцепции, всеки път, когато му се каже да стои **спокоен**, движението му ще се увеличава. Това се случва, защото чувствата му за баланс и движение са преобърнати. Ако ученикът се научи как да постига ориентация, перцептивната изкривена функция на мозъка ще може да се изключи и тогава той ще може да възприема заобикалящата го среда прецизно. Нуждата от движение, за да компенсира възприятията на изкривения баланс и движение, ще изчезне.

Научавайки се да бъде ориентиран, това ще спре симптомите на дезориентация, но никога няма да го накара да се интересува от предмета, който е лошо преподаван. Интересно е да се отбележи, че много добрите учители, рядко изглежда имат ученици с РДВ в часовете си; дори някои от същите тези ученици да са етикетирани като страдащи от РДВ в други часове!!!

Глава 11

Непохватността

Някои дислексици страдат от определен тип хронична несръчност, наречена Диспраксия. Това не винаги е асоциирано с Дислексията, защото не засяга директно четенето, писането, спелинга или математиката. Това е един от многобройните аспекти на дарбата на Дислексията.

Това е точно като че ли фразата:”Той не може да въври и да дъвче дъвка едновременно” е измислена, за да опише човек, сериозно засегнат от диспраксия. „Склонен към инциденти” е друг общоприет термин за диспраксия в нашата култура. Една майка ми каза, че сина ѝ никога не израснал своя стеснителен период. Когато преценим, че изкривените перцепции са корените на проблема, диспраксията придобива смисъл.

Две са причините за Диспраксия. Първо чувството за баланс и движение са изопачени по причина на дезориентацията. Това е очевидно, защото дезориентацията може да причини чувството на замайване. Въпреки това изопачаването на възприятията може да се случи дори и когато човек не е дезориентиран. Това е защото естествената ориентация не е оптимална. Дори и когато възприятията престанат да са изкривени и станат съвместими за малко, те не са точни.

За да се разбере това по-добре вземете под внимание двете фундаментални характеристики на оптималната ориентация: съвместимото възприятие и прецизното възприятие. Ако имаме съвместими възприятия, дори и да не са прецизни, ние можем да се научим как да четем, пишем, спелуваме и да решаваме задачи. Повечето не-дислексици имат съвместими възприятия, защото имат стабилна ориентация, докато дислексиците – нямат.

За всички сетива с изключение на баланса и движението, определена степен на неточност няма значително да навреди на способността за четене, слушане, говорене и писане. Човек който няма музикален слух няма да пее добре, но ще може да поддържа разговор без проблем. Човек, който е далтонист няма да може да нарисова една реалистична картина, но може с лекота да прочете статия във вестника.

Въпреки това изопачаването в чувството за баланс и движение винаги ще причинява някаква степен на непохватност. Първоначалният източник на нашите чувства за баланс и движение са вестибуларните органи в нашето вътрешно ухо. Тези органи имат миниатюрни „двигателни сензори“ власинки в изпълнена с течност камера и работят подобно на принципа на нивелира. Представете си да окачвате картини на стената, които не са поставени изравнени. Ще приключите със стена, пълна с разкривени картини.

Чувството за баланс и движение се регулира от гравитацията и заобикалящата среда. За некоригираните дислексии с диспраксия, дори и когато те не са дезориентирани, ориентацията, която те изпитват, не им осигурява прецизна вестибуларна перцепция. Всяко изкривяване – дори и да е последователно, ще даде на човек неточно чувство за физическата среда и ще стане очевидно във физическите отговори на човека.

Диспраксията придобива смисъл, защото ако чувството за баланс и движение са или временно изопачени, или са присъщо неточни, ние очакваме да видим непохватно или неловко поведение.

Всички дислексии от време на време изпитват някаква степен на диспраксия, по причина на дезориентацията. Но това се проявява като хронично състояние едва в 10 до 15 % при дислексичните деца. Както и другите аспекти на Дислексията тя варира в различна степен.

Хроничната непохватност, причинена от неточно възприятие се преодолява с процедурите на Прецизната Нагласа, описани в глава 29 и 30. Спорадичната несръчност, причинена от дезориентацията, ще бъде постепенно преодоляна, когато самата Дислексия се преодолее чрез овладяването на символите на езика.

Глава 12

Истинското Решение

Това, от което всеки дислексик се нуждае е способността да мисли със символи и думи, които отключват дезориентацията. Тези думи са вече част от говоримия речник на дислексика, но вероятно той не би могъл да даде дефиниция, ако го попитате за една такава дума и няма ментална картина за смисъла на думата.

Докато човек напълно не разбере пусковите думи и може да ги използва във мисловния си процес, всяко лечение може да направи процеса по-лош, а не да го подобри.

Това може да се окаже трудна ситуация. Дислексите се нуждаят да научат как да мислят с думите, които предизвикват дезориентация. Като се излагат на тези думи това ще ги предразположи да изопачават информацията, която се опитват да научат. Ако осигурим дефиниция на думата, ние вече сме провалили целта, защото всичко, което дислексите чуват или четат, в състояние на дезориентация, е различно и некоректно. Това е като да ги накараш да вървят през огън без да се изгорят. Безизходица като затворен кръг или „Параграф 22”. Действието, което трябва да разреши проблема, създава проблема.

Консултът по Ориентация

Начинът да се помръдне от това безизходно положение е да се даде на дислексика метод за контролиране на дезориентациите, които се появяват при наличието на пусковите думи. Една проста процедура, наречена Консулт по Ориентация на Дейвис, учи дислексика на техника да приключи или изключи дезориентациите. Веднъж като се научи как да елиминира мултивъзприятията, дислексика може да изпита последователна, неизкривена гледна точка когато и да си поиска. Веднъж научена техниката, вече е просто да я използва навсякъде и това отнема по-малко от секунда. Тази процедура по консулта е разработена в Глава 27.

Резултатът по **ориентация** е прецизно, последователно възприемане на заобикалящата среда, включително и двуизмерните думи, отпечатани на хартия. Когато дислексикът е ориентиран, думите на страницата се възприемат коректно без да се изменят. Данните могат да се получават точно.

Ако един дислексик може да разпознае дезориентацията и съзнателно да създаде състояние на ориентиране с волята си, дезориентацията може да бъде изключена винаги, когато се появи. Тогава информацията, от която се нуждае става достъпна за учене. Дори и да се натъкне на дезориентиращи стимули и да настъпи дезориентация, тя може бързо да се коригира. Така че тя няма вече да пречи на правилното възприемане и учене.

Симптомите на Дислексия са проявление на дезориентацията, така че за да се приключи с дезориентацията, също трябва да се приключи със симптомите. Четивните умения на повечето дислексици се подобряват драматично колкото по-скоро те започнат да използват този прост процес. Те могат все още да имат проблеми с думите, които не знаят, но те най-малкото са способни да разпознаят думите, които вече са научили.

Това ще изглежда като че ли проблемът е решен просто чрез контролиране на дезориентациите, но всъщност нищо не е направено за реалния проблем. Де факто ще

се добави нов проблем: Постоянното проверяване на състоянието на ориентация и правенето на корекции за спирането на дезориентацията.

Овлабяване на Символа

Дислексиците се нуждаят да се научат да мислят невербално с пусковите думи. Веднъж научили се, няма нужда съзнателно да контролират дезориентацията. Това че неспособността да мислят с пусковите думи е причинявала дезориентацията им е на първо място. Способността да мислят с пусковите думи ще елиминира дезориентациите.

Това предлага нов кръг от проблеми за преподавателите. Традиционните преподавателски методи, използвани в образователната система – най-малкото в западния свят – не са добре приспособени за и към мисловния процес на невербалните мислители. Просто имайте в предвид ,че дислексика, който чете дефиниции на пусковите думи като „a”, “and” и “the” от речника, дори и когато е в ориентация, това няма да му позволи да **мисли** с тези думи. Дефинициите само са рецитирани като „Песента за азбуката”. Смисълът на думите не е напълно разбран.

Дислексиците се нуждаят да оформят ментални картини които да използват, за да мислят с тях и да асоциират тези картини визуално и слухово с думите, които се опитват да научат.

Показвайки на дислексика картина, на която да опише смисъла на думата, изглежда е стъпка в правилната посока, но дори и това не работи много добре. Изискват се неимоверни усилия от повторения. Вероятно ще трябва да показвате картината пред дислексика хиляда пъти преди той да инкорпорира тази картина в своя мисловен процес. Дислексиците обикновено намират механичното повторение мъчително досадно, затова те сякаш се дезориентират в техните собствени мисли и бленувания, отколкото да внимават в този тип упражнения.

Отново изглежда, че има задънена улица. Традиционните преподавателски методи не могат да свършат работа; те само разстройват ученика.

Да Създадем Концепция

За невербалните мислители един важен елемент е оставен извън обучителния процес: творчество. Творческият процес и процесът на учене, ако не идентични, са толкова близки и свързани, че са неразделни. Ако има едно нещо което дислексика обича да прави, това да упражнява творческите си умения.

Това е лично мое мнение, но аз мисля че ученето трябва да забавлява.

Как Аз Най-Накрая Научих Азбуката

Като дете имах проблем, наречен аутизъм. Това е като Супер-Дислексия, само че с по-сериозни дезориентации, предизвикани от слуховите стимули. На възрастта на 12 години аз все още не бях научил азбуката. Дори и „Песента за Азбуката” не можеше да ме накара да премина буквата “G”.

Азбуката беше изложена върху банер отгоре през цялата черна дъска в училище, но аз не можех да запазя буквите прави. Те винаги ми изглеждаха обърнати наопаки, огледално обърнати или появяващи се на различни места.

Едно нещо, което можех да направя, беше изключително детайлизирани модели на нещата от глина, която си изкопавах от малка яма от задния двор. Един ден аз оформих “D”, “F” и “O” от глина и ги оставих да изсъхнат на земята. На следващият ден “D”, “F” и “O” от банера над дъската в училище, си стояха спокойно на местата и останаха на точните си места. Когато се прибрах вкъщи, за да проверя, аз открих че съм допуснал само една грешка: моето глинено “F” беше обърнато. Беше лесно да го фиксирам като го преобърнах.

Бях запомнил формите на още няколко букви онзи ден, така че започнах да ги изработвам от глина. Продължих да добавям по няколко букви всеки ден, докато имах всичките двадесет и шест, подредени в реда така както се появяват на таблото. След като направих това, аз знаех формата на всички главни букви и тяхната правилна последователност.

Този опит ми помогна да разработя Процедурата на Дейвис по Овладяване на Символите.

Изглежда че хората учат по-лесно, задълбочено и бързо, когато предметът е интересен и забавен. Като човешки същества ние се наслаждаваме на удоволствията и изглежда имаме естествена способност да ги помним.

Ако искаме от един дислексик да мисли със смисъла на пусковите думи, на него трябва да му се позволи да създаде персонална ментална картина, която прецизно да показва смисъла. Показвайки фотография, която представлява смисъла на пусковата дума е може би по-добре, отколкото да се казва дефиницията, но докато диклексика всъщност не създаде картина, няма да се постигне много.

Процедурата на Дейвис по Овладяване на Символите се състои в това да позволи на човек да създаде смисъл на думата или символа като триизмерна картина. Ученикът изработва модел от глина, който илюстрира смисъла на думата или символа, придружен от глинена фигурка на самата дума. За абстрактните думи като членове и предлози, глинените модели приемат формата на сценарии, илюстрирайки концепцията или връзките, които представляват. Тогава човек казва думата на глас и я използва в изречение. За да създаде концептуална картина на масата, с глинен модел и да направи звученето на думата, човек придобива способност да мисли с тази дума или символ едновременно с вербалния и невербалния способ.

Процедурите на Дейвис по Овладяване на Символите са описани в глава 31 и 33.

Веднъж като пусковите думи, които стимулират дезориентацията са овладени чрез Овладяване на Символа, дислексика няма повече да изпитва затруднения в обучението. Коренящите се причини за неспособността са елиминирани, затова задължителните решения няма повече да се отключват. Поведението „Старо решение” ще продължи още известно време, но след това дислексика ще изпитва по-лесните начини да прави нещата. Старото решение ще отпадне и онова, което ще заработи по-добре ще се възприеме. Новото решение няма да бъде задължително както е било старото, защото то е направено съзнателно и с пълно разбиране. От тази гледна точка, ще бъде сигурно да кажем, че Дислексията е коригирана.

Част Втора

Малкият П. Д. – Потенциалният Дислексик - Теория на Дислексията, свързана с развитието и растежа

„Всеки път, когато учим детето на нещо, го предпазваме да открие себе си.”

Глава 13

Как се Случва Дислексията

Очевидно някои хора се раждат с генетичен код, който ги предразполага да използват онази част то мозъка си, която променя и създава перцепции. Бидейки родени с този генетичен код не им дава Дислексия, това само прави възможно нейното развитие. Тази теория обяснява защо Дислексията изглежда, че се предава по фамилна линия и защо много експерти я считат за наследствена.

Да развиеш Дислексия включва някои по-скоро комплексни стъпки и времето трябва да бъде прецизирано. Де факто да развиеш Дислексия е толкова сложно, че е чудо някой да го направи.

Ранният Старт

Дислексикът не е започнал да развива Дислексия в трети клас или в първи клас, нито дори в детската градина. Процесът е започнал много преди това. Дислексикът започва да използва специалния си талант, който прави Дислексията възможна много рано на около три-месечна възраст.

Вероятно на възрастта между три и шест месеца дислексиците започват да развиват техните специални способности, умения и недостатъци. Аз съм обмислял

възможността: ако едно бебе започне да използва изкривената функция на мозъка си преди три-месечна възраст, резултатът ще бъде проблеми много по-сериозни от Дислексия. Това може да бъде такива непрецизни перцепции, че човек да не може да осъществи връзка с външния свят нормално. В такъв случай човекът ще бъде „етикиран“ като **аутист** или **умствено изостанал**.

Потенциалният Дислексик през Ранното Детство

Психолозите казват едно три-месечно бебе тъкмо започва да разпознава чертите на лицето. Това означава, че детето може да фокусира очите и да контролира съвпадението на двете ментални картини, които те произвеждат; в противен случай то няма да може дори да види лицето. Въпреки че три-месечното бебе може да вижда, то още не се научило да контролира мускулите на врата си, за да гледа в определена посока. Детето просто вижда какво се случва и движи в неговия обхват на виждане.

Нека да изработим сценарий на Потенциалния Дислексик, П.Д. накратко. Нека да направим малкия П.Д. тримесечно бебе и да го поставим в детското креватче. От неговата перспектива всичко, което малкият П.Д. може да види е края на скрина и нечий лакът, който се подава зад ръба.

Ако малкият П.Д. отключи клетките в мозъка си, които изкривяват неговата перцепция, той вече няма да вижда, това което виждат очите му; той ще вижда нещо друго. От тази гледна точка, ако П.Д. е любопитен на кого принадлежи лакътят, щеше да е много лесно за него да просто да добави другите характеристики към лакътят и да види лицето на човека. Когато види лицето, той може да разпознае дали това е човека, който го храни или не е.

Ние не разбираме напълно какво малкия П.Д. наистина прави. Изглежда, че той се докосва до границата на свръхестественото, но това е само, защото не разбираме напълно природата на интуитивната мисъл. Вероятно това е подсъзнателна ментална асоциация между ръката, която П.Д. е видял и неговия ментален образ на лицето, което току-що е видял.

Каквото и да означава това малкият П.Д. всъщност вижда едно лице в ума си реално като това, което би видял с очите си и би го разпознал като лицето на своята майка.

Този ментален талант, който П.Д. използва, за да разпознава даден предмет, изглежда никога не допуска грешка. Неговата „самосъздадена“ перцепция изглежда винаги е прецизна, независимо какъв или на кого е предмета.

Разбира се, има и друг начин да се разпознава другия човек гледайки единствено лакътят му: чрез аналитичен път или логически. П.Д. няма тези съзнателни умения, все още. Децата не започват да ги развиват преди три-годишна възраст. П.Д. не е мислил за

нищо друго и не е минал през процеса на елиминация, той просто е използвал дезориентацията.

Така, имаме малко три-месечно бебе П.Д., разпознаващо нещата в своята заобикаляща среда, които не би могъл да разпознае за още три години. Тази способност, която има да разпознава реални обекти в своя свят ще повлияе остатъка от неговото развитие през ранното детство.

Малкият П.Д. има и други умения в ранното си детство и може да ги развие по-бързо от нормалното или да ги забави. Той вероятно ще има някои области на забързано развитие и други на забавено, но и двете ще се движат от една и съща причина: неговата способност ментално да завършва фрагментарни перцепции.

Когато малкият П.Д. дезориентира своите перцепции, едно зърване на лакътя на майка си му осигурява цялостна ментална картина на самата нея. Веднъж започнал да използва тази си способност успешно, той продължава да я използва, за да изследва заобикалящата го среда.

Визуалният Буфер

Д-р Стивън Кослин, психолог в Харвардския Университет, казва: Визуалният център в мозъка съдържа „визуален буфер“, където образите се получават и изпращат към по-горени концептуални центрове в мозъка за преработка. Разговорът също се появява, когато мислите и натрупаните визуални образи са изпратени обратно към визуалния буфер. Там те са приети като визуални образи за целите на разпознаването от това което той също нарича „окото на разума“.

Реалните и менталните образи могат да се смесят и объркат, казва той. Един пример е факта, че свидетелите на престъпления или инциденти често вярват, че те са видели това, което техните очаквания им казват да видят – а не това, което действително се е случило.

Глава 14

Двегодишният и Котенцето

Нека да погледнем на следващия етап от развитието на малкия П.Д. и да започнем от около периода на две години. Той е станал много любопитен. Прекалено любопитен, казват неговите родители. Той е във всичко. Малкият П.Д. изследва всеки инч наоколо, включително и под мивката, вътре в шкафовете, зад коша за пране и всяко друго място, където е възможно за него да достигне. Той е изтърсил всичко от всяка кутия и бутилка и където може да мушне ръцете си и вероятно е опитал повечето неща

на вкус. Той е толкова осъзнат наоколо, че неговите родители не могат да донесат нещо ново къщи без той да го открие незабавно.

Нека да видим колко добре талантите на малкия П.Д. са в прогрес като му дадем едно малко бяло котенце. Но вместо да му го подадем в ръцете, нека да го оставим да се свие на малка бяла топчица и да го поставим в ъгъла на всекидневната. След това нека пуснем малкият П.Д. да шапука из стаята. Не му отнема повече от три стъпки в стаята преди вниманието му да бъде привлечено от косматата топчица в ъгъла. Колкото повече очите му го следят, той започва да върви несигурно, клатейки се напред-назад. След по-малко от секунда той възкликва: Котенце!” и тръгва към пухената топка в ъгъла.

Как може едно две-годишно дете да разпознае една бяла топка от пух като коте, не като зайче или друго пухкаво животинче? По същият начин както можеше да разпознае майка си две години по-рано. Веднага щом неговите очи са проследили обекта и той не е разпознал какво е това, той преживява чувството на объркване. Чувството на объркване отключва онази част от мозъка която променя неговите възприятия. Той моментално загубва чувството си на баланс, стаята става тиха. Неговият вътрешен часовник прескача един удар. По време на този момент неговият перцептивен талант му позволява да огледа топката от пух от всеки ъгъл и посока.

Но котето се е свило на кълбо. Топка от пух е просто пухена топка от всеки изглед. Така че, как би могъл да разпознае, че това е котенце?

Ако малкият П.Д. някога е видял нещо да се разпада на части, като продуктите от бакалията да се разсипят от чантата или разопаковането на подарък, този процес вече е инкорпориран в неговия мисловен процес. Затова след като той е използвал перцептивната си способност да огледа пухената топка от всяка възможна посока, тя започва да се разпада на части в неговата ментална картина. Излиза една лапичка, след това още една и опашка, след това се показва главата и П.Д. разпознава котенцето.

Веднага щом той е разпознал котето, чувството на П.Д. за объркване изчезва. Функцията на дезориентация в мозъка му изключва. В този момент П.Д. възвръща чувството си на баланс, затова не пада на земята, а само се клатушка. В същият момент неговия слух отново се включва, неговия вътрешен часовник започва да тиктака отново и той се гмурва в ъгъла за котето.

П.Д. не осъзнава, че неговия мозък просто вижда вероятно 2000 гледки на това, което кълбото от пух би трябвало да бъде. Това се случва прекалено бързо. Най — малкото, което може да осъзнае П.Д. би било размиването на неговото видение за две премигвания на очите му, чувството на нещо движещо се или чувството на пропадане. Той дори може да се почувства неразположен. Но целият епизод беше минал толкова бързо, че той едва го забеляза.

На възрастта на две години, малкият П.Д. автоматично и несъзнателно използва функцията на дезориентация, за да разпознае обектите в своя свят. Той получава награда използвайки го, защото процесът никога не допуска грешка.

Глава 15

Възрастта от 3 до 5 години

Това, което се случва на възрастта между три и пет години ще направи възможно за малкия П.Д. да бъде по-интелигентен от нормалното, но също ще създаде потенциалната възможност за него да развие неспособност за учене.

При нормалното развитие в детството уменията за аналитичност и логика би трябвало да се развият на около три години. Това са уменията за съзнателно разпознаване на хората като видиш лакътя им и котенцата като видиш бели топчици от пух. Децата, които се нуждаят от тези умения, започват да ги развиват. Но малкият П.Д. вече има система, която е по-бърза и по-прецизна отколкото аналитичните причини и логиката някога биха могли да бъдат. Той въобще не се нуждае от тези умения, затова те не се развиват.

Децата, които се нуждаят от аналитични умения и логика трябва също да започнат да развиват техните умения на вербалната концептуализация, защото, разсъдък и логиката са езиково-обосновани процеси. Тези форми на мисли се появяват в същия модел както изреченията. Ето защо нормалното дете трябва да използва речта и езиковия център от лявата страна в мозъка в своя мисловен процес.

Това обяснява защо вербалната концептуализация е много пъти по-бавна от невербалната концептуализация: речевият и езиковият център на мозъка трябва по необходимост да оперира на максимално разбираема скорост на речта - най-много около 250 думи в минута или 4 думи за секунда. Резултатът е, че мисловния процес на нормалното дете драматично се забавя, докато ума на П.Д. продължава да препуска с пълна скорост.

П.Д. се е научил да разбира говоримия език и може да говори. Всъщност понякога той се опитва да говори толкова бързо, колкото мисли, и устата му не е в състояние да следи ума му. Когато той се опитва да каже нещо, той разбира важното, неговата реч се ускорява толкова, че думите препускат заедно. Това, което родителите му чуват е неразбираеми променени звуци. Те се притесняват, че той започва да заеква.

„По-бавно, миличък,” казва майка му. „говориш толкова бързо, не мога да разбера какво казваш.” На П.Д., който се опитва да опише мисълта си, която визуализира, нейната реч му звучи агонизиращо бавна.

Като че ли тя говори със скорост по-бавна от ..... една ..... дума ..... в ..... секунда.

Оценяването на различието в скоростта на вербалната и невербалната концептуализация е в обхвата от 400 до 2000 пъти по-бързо, когато хората използват невербалния начин. Реалността е някъде между двете.

Процесът на развитие на вербална концептуализация и уменията за нея (да се мисли със звуците на езика) може да отнеме до две години. Когато е напълно развита, тя ще се превърне в първоначалния начин на мислене за повечето деца. Така до възрастта около пет години, когато детето е в детската градина, нормалните деца вече са започнали да мислят със звуците на думите. Това може би е бавно, но ще им е под ръка, когато започнат да се учат да четат.

Междувременно въпреки, че е чувал хората да казват разни неща и е казал доста на себе си, П.Д. никога не е чул дори една от собствените си мисли. Той е бил толкова зает да мисли с картини - мисловния процес се е случвал толкова бързо, че той дори не е забелязал, че го извършва.

Глава 16

Първият Учебен Ден

За да видим ефектите от невербалното мислене върху П.Д нека да го превърнем в шест-годишно момче и да го изпратим в първи клас. Няма значение колко подготвен е той за този ден и няма значение с колко ентусиазъм е гледал той към него, реалността е ужасяваща.

Той е на странно място. Там той седи. Той е изплашен до смърт. И би предпочел да е на всяко друго място на света, отколкото там където е.

А сега някаква странна жена се приближава до черната дъска с тебешир в ръката и пише буквите **С-А-Т** (котка). Тя се обръща към децата и казва: „Кой знае какво е това?” Някои от другите деца вече са научили думата, но П.Д не знае. Дори, когато те казват „котка”, той не прави връзката. Очертанията на буквите не формират нищо подобно на неговата ментална картина на котка.

Когато той гледа линиите на дъската и не разпознава какви са, той изпитва чувството на объркване. Оттогава объркването **автоматично** включва областта на мозъка, която изменя перцепциите. С едно мигване на очите неговият мозък гледа на думата в най-малкото четиридесет различни конфигурации. Той възприема думата напред, назад, обърната наопаки и плуваща в пространството от различни перспективи.

Тогава с друго премигване, защото той все още не я е разпознал, думата ще бъде раздробена на съставните ѝ части и събрана отново във всяка възможна конфигурация, точно като образа на бялата, пухена котка, когато той беше на две години. Само че този път това не проработи.

П.Д. не е наясно, че неговия мозък просто взема наведнъж всички онези несъвместими парчета от данни. Най-много да забележи, че нещата може да са станали неясни за двете премигвания с очи. Той може би е изпитал чувството, че се носи из въздуха или че потъва и малко гадене в стомаха. Но най-много от всичко той си остава объркан.

(На стр. 84 са показани 40 различни вариации на думата КОТКА за дислексика).

Озадачен

За първи път през живота му специалният метод на П.Д. за разпознаване на нещата не проработва. Той не само се е провалил в разпознаването на думата и отървяването от объркването, но това е направило думата най-малко четиридесет пъти по-объркваща. Той се опитва да разбере думата не като символ, а като предмет.

Ако учителката му беше показала истинска котка, П.Д. щеше да я разпознае с две премигвания на очите си, дори и тя да беше свита на кълбо пухена топка. Той бе направил това три години преди да влезе в класната стая. Но учителката не му показва котка; а му показва думата КОТКА. Неговият мозък ще представи същата функция за разпознаване на предмета почти мигновено произвел многобройни дислексични изменения на думата, но без никакво решение на объркването.

Ако ние погледнем на това от различна перспектива, П.Д. просто е сложил най-малко 40 части от данни в неговия компютър. 39 от тях са некоректни.

Единственият метод, който малкия П.Д. има, за да определи коректната информация е процеса на елиминация. Затова без да има някой, който да му покаже или каже как да го направи, тай вероятно ще го направи сам.

Понякога след като процесът на елиминация е започнал, учителката се приближава и казва нещо като: "П.Д., миличък, не трябва да отгатваш. Тук, опитай..." Това, което той прави прилича на отгатване, но не е така.

По това време малкият П.Д. прави всички неща, които трябва да направи, за да разпознае думата КОТКА, той вероятно ще представи най-малко четири хиляди пъти повече изчисления в мозъка си, отколкото другите деца. Истина е че той може да мисли между 400 и 2000 пъти по-бързо, отколкото повечето други деца. Но именно защото той трябва да прави това най-малкото 4000 пъти повече, той ще изглежда много **бавен**.

Невалидност

Учителската забележка може да изглежда тривиална, но тя е съществена за създаването на Дислексия. Докато някой не каже на П.Д., че неговата работа с некоректната информация и объркването е грешна, той няма да показва емоционална реакция, свързана с неспособността за учене на Дислексията.

Ако невалидността се случи в детската градина, той ще развие Дислексия в детската градина. Ако тя не се случи до трети клас той няма да има Дислексия в трети клас. Борбата му да разбира ще си е там, но П.Д. няма да осъзнава, че е различен от другите деца и няма да изгуби чувството си за самоуважение.

Дори малкият П.Д. не е наясно, че използва процеса на елиминация. Той не е наясно, че има най-малко 39 части от некоректна информация за всяка три-буквена дума, която не е успял да разпознае.

Той не осъзнава, че процеса, който той използва, за да елиминира некоректната информация, е единствения на негово разположение, ако той иска да достигне до правилния отговор. На неговата възраст той не знае разликата между отгатване и правене на грешка. Що се отнася до него, той допуска грешки. Никой не обича да прави грешки, ето защо П.Д. има естествената човешка реакция към грешките. Той се ядосва. Не след дълго неговата емоционална реакция ядосва учителката. Тя от своя страна ядосва училищната администрация и те ядосват родителите на П.Д.

Някой все пак трябва да каже на родителите на П.Д., че е незрял или бавноразвиващ се, или нещо такова. Те обикновено не използват думи като **глупав** или **слабоумен**, но посланието е ясно.

Веднъж след като П.Д. се нервира, че допуска грешки, всеки неминуемо ще се ядосва с него, ето защо той става изключително разстроен. Той е разстроен, защото тези думи трябва да са лесни, така лесни както всичко останало. Но те не са; те са невъзможни.

От тази гледна точка П.Д. придобива емоционален дистрес и се нуждае да се превърне в напълно завършен дислексик.

Глава 17

Възрастта на неспособност

На около девет години, когато той е в трети клас, младият П.Д. достига границата на фрустрация. Ако не намери начин да преодолее проблема с думите, да мине под него, да го заобиколи или да премине през него, той ще заседне в трети клас до края на живота си. До сега училището е станало мъчение, ето защо той е отчаян.

П.Д. започва да решава проблема си. Той намира ментални трикове и хитринки като автоматичната меморизация и асоциация на звукове, песни и рими – и най-лошото от всичко концентрацията. Това му позволява да функционира в света на думите. Всеки е доволен от него сега, защото той накрая е постигнал някакъв прогрес. Накрая е започнал да учи уроците си, но уроците могат да направят малко за неговото истинско учене. Уроците, които учи ще съставляват неспособността му до живот. Те са

задължителното поведение. Като най-добро нещо, те ще му позволят да продължи в училище като “бавен” ученик, който “се старее много.”

П.Д. е започнал процеса на натрупване на своите “стари решения”. Той започва да променя ограничението в неспособност. Това е било ограничение, защото той е трябвало да проявява хиляди пъти повече изчисления, отколкото другите ученици, за да разпознае три-буквена дума. Това ще се превърне в неспособност, защото той няма контрол върху “старите си решения”. Те контролират него.

Ако П.Д. се обучава в специален образователен клас, той ще има възможност да постигне повече от тези хитрости, отколкото ако той остане в обикновен клас. Специални обучители-учители са обикновено много добри в продължаването с техните собствени “стари решения” към техните ученици. Това може да направи да се появи малък прогрес, постигнат от децата. За съжаление, специалният образователен клас също понижава самооценката на П.Д. дори още повече. Да бъде в такъв специален клас го убеждава извън всякакво съмнение, че на него му липсва интелигентност. В първи клас те само са му загатвали за неговата глуповатост. Сега тя е потвърдена.

Ако той не е поставен в специален образователен клас, П.Д. може би ще изостава с около година или дори две по време на началното училище. Да бъде с година или две по-голям от другите деца вероятно ще е срамно за него в класната стая, но неговият ръст и напреднало развитие във физическото възпитание, музиката и изкуствата, както и междучасията, и след-училищните занимания, ще бъдат негово предимство.

За да компенсира и да намери друга форма на самоуважение, П.Д. може да възприеме различни интереси, като никой от тях няма нищо общо с четенето и писането. Това може да е спорт, визуални изкуства, музика или драма. Това може да е бунт. Ако той реши да е “лошо дете” като самоотбрана и да създава неприятности на родителите си и учителите, той може да открие, че е истински талант в нарушенията.

По време на тийнейджърските си години, неговият талант да уголемява ситуациите и да мотивира другите може да му поднесе възможности за лидерство, независимо дали в училищния клуб, спорта, на почасова работа или в банда.

Ще бъде лесно да обвиним образователната система за проблема Дислексия, но съобразно основните предпоставки на Дислексията, представени тук, е ясно, че дислексика създава състоянието. П.Д. е отговорен за всички действия, които произвеждат неспособността за учене. Той сам се е научил да променя своите перцепции. Ако ние се опитаме да поставим отговорността някъде другаде, неговия проблем никога няма да бъде решен. Разбира се той не е бил наясно за своите действия, но това не променя факта, че само П.Д. може да отмени това, което е направил.

Дислексикът пораства

За П.Д. учебните часове, които включват четене и писане са стаи за ментално мъчение. Той научава много от това, което е преподавано по изкуствата, музиката и науката, защото учителите по тези предмети се осланят на вербалните инструкции и демонстрациите. Но неговите тест-резултати са ниски, дори и по предметите, които харесва. Тъй като всеки казва, че образованието е важно, П.Д. завършва училището толкова, колкото може да толерира. Той може да изпадне от гимназиалния курс на обучение и да започне работа, която му позволява да използва прекрасните си умения на механик. Той може да остане в гимназията и да и да се развива в спорта, изкуствата или драмата. Ако е късметлия, може и да си намери приятелка да му помага в заниманията по английски.

По-късно той може да се бори в колежа и да влезе в бизнеса, неговото ниво на четене го принуждава да действа на полуграмотна основа, когато писмената комуникация е засегната.

Все още Използвайки Талантите

Каквото и да прави П.Д. той не е изгубил основната си дарба, която е развил наблюдавайки даден предмет или ситуация и “просто знаейки” какво е това. Тъй като продължава да изследва света, той също развива уменията интуитивно да разбира как сработват нещата. Той е имагинативен и изобретателен. Той е визуално и кинестетично ориентиран. Той е способен да взема решения в движение и да реагира бързо. Той е добър спортист, умело води разговор, продавач или разказвач. Ако самочувствието му падне доста ниско, той може да стане социално неуместен. Дори и тогава, той ще намери начин да поддържа най-малкото слабо самочувствие, дори и това да е за емоционална сметка на другите.

Все още той има ниско мнение за себе си, защото той е прекарал половината си живот слушайки хората да го описват като напълно или прикрито глупав, или с вреден недъг. Той тайно крие своята неспособност да чете добре и изобретява още повече трикове и хитроумни приспособления да бие системата на писмената дума.

Откритието

През 1980 г. аз имах късмета да открия как да коригирам сериозните перцептивни изменения, които бяха моята ежедневна реалност за 38 години.

Работех като скулптор, когато един друг артист ми писа и помоли за моята техника на скулптура. Неговото писмо беше пропито с молба, така че започнах работен процес за композиране на отговор. Часове по-късно след внимателно обмисляне аз открих, че писмото беше тотално нечетливо – само гроздове от несмислени драскулици, които никой никога не би могъл да прочете.

Месеци по-късно, ми просветна, че когато пишех писмото, аз бях фокусиран в моя съзидателен процес. Аз се чудех дали това не влоши дислексия ми. Инженерът в мен осъзна, че ако моята Дислексия може да бъде променена от нещо, което правя умствено, е невъзможно да бъде структурен проблем, а трябва да е функционален проблем. Затова трябваше да има нещо, което можех да правя ментално, за да коригирам моята Дислексия. Това беше моята първа стъпка като изследовател в областта на неспособността за учене.

Три дни по-късно, аз се опитах да определя как да коригирам моите перцептуални изкривявания. Аз отидох в библиотеката, взех “Островът на Съкровищата” и за първи път през живота си прочетох книга от корица до корица само за няколко часа.

Оттогава аз работя за развитие на техниката, основана на моето откритие. Имах удоволствието да помогна на повече от 1500 дислексични деца и възрастни да се научат да накарат думите – и света – да стоят спокойни.

По продължението на пътя П.Д. може да участва в семинари и курсове за самоусъвършенстване, които ще помогнат да се “излекува” или да си помогне да се справи с неспособността си. Някои трябва да помогнат. Някои може би ще въведат нови задължителни решения под формата на условно поведение. Някои могат да му помогнат да научи неща, които нямат нищо общо с четенето и писането. По-вероятно е той да открие начини просто да прави това, което може да прави добре и да избягва другото, с което не може да се справя. Ако има работа, която изисква от него да пише доклади, той ще намери някой друг да го върши вместо него.

Един ден той може би ще открие, че има таланти във визуалните изкуства като скулптурата. Всъщност, тъй като той може да визуализира формата, която иска да направи на скулптура, той може да го направи без усилия. За да направи бюст всичко, от което се е нуждае е да постави образа на нечия глава вътре в парче дърво или глина и да извие излишния материал от краищата. Или може да постави един образ на глава на масата и да го напълни с материали сякаш е бил невидим калъп.

Този последен специфичен пример е от моя собствен живот. Всъщност много от преживяното от малкия П.Д е наистина онова, което е преживял малкия Р.Д. – Рон Дейвис.

Част Трета

Дарбата

Надареният Винар

Марк беше на осем, когато дойде в Съвета по Проучване на Четенето. Той се беше борил през втори клас, но се представяше под нивото на първи. Неговите учители бяха предложили да бъде тестван за неврологично увреждане. Това нямаше смисъл за неговата майка. Въпреки че той се справяше лошо в училище, тя знаеше, той има специални дарби в много области.

Семейството на Марк беше четвърто поколение винопроизводители. Когато той беше на четири, неговият баща го заведе в лозята и винарната. За Марк изкуството и науката за витото го забавляваха като игра. На шест-годишна възраст той можеше да каже кога е точното време за беритба и за мачкане на гроздето. Той просто знаеше кога захарността е точна или киселинността не е. Той можеше да каже кога ферментацията е приключила, кога да се премести виното от каците в бидоните и от тях в бутилки. Ако го попитахте как знае всичко това, той просто би почукал отстрани на главата си с пръст. Неговият праядо имал същия усет към гроздето, отчитайки великолепната дарба, който един винар маже да притежава.

Когато майка му прочете една история в местния вестник за нашите занимания, списъка с дислексичните симптоми, който бях предоставил на репортера, “хвана” омото й. Единият беше способността за интуитивно мислене, при която някои дислексици просто знаят нещата без съзнателно да разбират как и защо.

Тя обясняваше: “Симптомите в статията отговаряха на толкова много неща, които съм забелязала при Марк, когато той беше малък. Той рядко плачеше. Той проходи преди да пълзи. Той започна да говори много по-рано преди децата на мои приятелки. Той можеше да си спомня случки отлично, дори и онези, които са се случили, през ранното му детство. Да, той едва можеше да каже азбуката и или да каже по букви своето име. Аз никога не бях чувала по този начин да се описва Дислексията преди това, но той прилепна на моя син като ръкавица. До тогава си няхах и представа, че специалните способности на Марк и неговите проблеми с ученето са свързани”.

Глава 18

Да Разбереш Дарованието

Както негативната страна на Дислексията, където няма двама хора с еднакви неспособности, така и дарбата на Дислексията е различна за всеки. Все пак има основни характеристики, които всички дислексици притежават.

Както негативния аспект, дарбата на Дислексията е развиваща се. Тя трябва да порасне. Тя трябва да бъде развита от дислексика. С времето се променя. Често тя не се развива напълно, докато дислексика е бил извън училище за няколко години. Вероятно годините на промеждутъка са един вид период на възстановяване.

Евентуалният дар на Дислексията ще бъде подаръка на **овладяването**.

Дислексикът ще бъде способен да овладява много умения по-бързо, отколкото средния човек може да разбере и възприеме.

Дарбата на овладяването е акумулация на разнообразни характеристики на индивидуалните базисни способности. Тя започва с характеристиката на невербалната мисъл.

Картинното Мислене

Първоначалният мисловен процес на дислексика е състояние на невербално картинно мислене, което се проявява като 32 картини за секунда. За една секунда вербалният мислител може да има между две и пет мисли (индивидуални концептуализирани думи), докато картинния мислител може да има 32 (индивидуални концептуализирани картини). Математически, това се случва между шест и десет пъти в мислите.

Също има принцип, изразен чрез старата пословица **“Една картина струва колкото хиляда думи”**. Мислителят в картини може да мисли с една картина за концепция, която би изисквала стотици или хиляди думи, за да се опише. Теорията за относителността на Айнщайн му се присънва през деня като **видение**, в което той пътува покрай лъч светлина. Неговото видение е продължило само секунда, но и досега поражда голям брой учебници, които се опитват да го обяснят. За Айнщайн концепцията е била проста; за обикновения човек тя е почти неразбираема.

Мисленето в картини е оценено като цяло, че е от 400 до 2000 пъти по-бързо от вербалното мислене. Очевидно то варира от комплексността на индивидуалните картини. Но в това има много повече, отколкото просто разликата в скоростта. Картинното мислене е много по-съвършено, задълбочено и всестранно.

Вербалната мисъл е линейна във времето, изразена е в правенето на изречения като една дума е в определено време, докато картинното мислене е еволюционно. Картината нараства като менталния процес добавя под-концепти към общата концепция.

Картинните мисли са толкова пълни и задълбочени, колкото тези ментални картини са прецизни в изобразяването на смисъла на думите, които човек би използвал да опише същите мисли.

Ние можем да кажем, че картинните мисли са **съществени**, докато вербалните мисли са **значими звуци**.

Интуицията

Единственото неудобство на картинното мислене е, че човек правейки го не е осъзнат в индивидуалните картини както те се появяват. Това става толкова бързо. Да **осъзнаеш реалността** е съвкупност от време и изисква нещо да бъде регистрирано съзнателно в съзнанието на индивида. При хората това е съвсем последователно на $1/25$ от секундата. В думите един стимул трябва да бъде представен за $1/25$ от секундата, за да се регистрира в съзнанието на човек.

Ако стимулт е представен за повече от $1/25$ от секундата, ние сме го осъзнали. Това се нарича **знание**. Ако стимулт е представен за по-малко от $1/25$ от секундата, но по-дълго от $1/36$ от нея, това попада в категорията на **подсъзнателното**. Нашият мозък го улавя, но ние не разбираме какво се случва. Ако това е част от континуума, то се слива с картини, които го предхождат и следват. Ако стимулт не е представен за най-малко $1/36$ от секундата, ние дори не го улавяме и подсъзнателно. То минава толкова бързо през мозъка, за да бъде уловено изобщо.

Картинното мислене изглежда се случва последователно за около 32 картини за секунда или честотата е $1/32$ от секундата, същата скорост е на примигването на окото. С други думи това е скоростта на мигването на окото.

Това е някак си по-бързо от случващото се от момента на осъзнаване, който е $1/25$ от секундата, но по-бавно от подсъзнателния лимит от $1/36$ от секундата. Ето защо картинното мислене попада в подсъзнателната лента.

Мозъкът приема мисълта, но човек не е осъзнал какво се е случило. Като резултат, ние започваме да разбираме **интуицията**, защото картинното мислене е същото като интуитивното мислене. Човек осъзнава продукта на мисловния процес веднага щом се появи, но той не е наясно с процеса, когато се случва. Човек знае отговора без да знае защо това е отговора.

Много дислексии намират начин да поведат подсъзнателния мисловен процес към съзнанието. Ако те мислят за нещо интересно, те могат да се дезориентират в мисълта и да виждат индивидуални картини в момента на тяхното появяване. Когато те правят това, това се нарича **бленуване**. Родители и учители са много критични към бленуването, но не би трябвало да бъдат. Всъщност, те трябва до го окуражават при всяка възможност. Бленуването е процес на гениалността, както Айнщайн и други са го потвърдили отново и отново.

Многоизмерната Мисъл

Дезориентацията добавя размер на мисловния процес. Мисленето не е вече подсъзнателно или само в картини. Многоизмерната мисъл използва всички сетива.

Случката на Съзнанието

Телевизионните кадри се появяват на екрана със скорост от тридесет кадъра в секунда, достатъчно бързо, за да излъжат окото да вижда гладко движението. Модерното кино прожектира 24 кадъра за секунда и лъже очите ни за повечето време, но случайно ние виждаме камерата на оператора да се върти в обратна посока. Старите неми филми са заснети за 16 кадъра в секунда, появява се забележимо внезапно. Нашият мозък може лесно да улови прескачането между индивидуалните картини.

1. познаване на индивидуалните картини
2. подсъзнателно приемане на индивидуалните картини
3. неми филми
4. модерните филми
5. 30 кадъра в секунда
6. примигването на човешкото око – 32 кадъра в секунда
7. несъзнаване на индивидуалните картини
8. реч – 2 или 3 думи за секунда
9. кадри за секунда

✚ в повечето страни извън северна Америка телевизиите пускат 25 кадъра в секунда.

Когато дезориентацията се случва, мозъкът не вижда вече каквото виждат очите, а това което човека си мисли че вижда, въпреки че очите са го видели. Мозъкът не чува повече каквото ушите чуват, а това което човека си мисли че чува, въпреки че ушите са го чули. Тялото не чувства повече това, което неговите сетива чувстват, а това което човека си мисли, че чувства и т.н.

Един аспект от многоизмерното мислене е способността на този човек да преживява мислите си като реалност.

Реалността е това, което човек приема да е, а дезориентацията изкривява перцепциите. Мислите на човек се превръщат в личностни перцепции, така че мислите са **реалност** за този индивид.

Съзидателният Процес

Ако “необходимостта е майка на откритията”, то тогава многоизмерната мисъл трябва да е неин баща. Тази концепция ни помага да разберем как Леонардо да Винчи би могъл да концептуализира подводните дълбини 300 години преди да се открие уреда, който може да изпомпи водата оттам. Ние виждаме как той е могъл да предвиди хеликоптер 400 години преди да има двигател, който да го задвижи. Има известно съмнение, че Леонардо е преживял полета и подводното пътуване стотици години преди те да се превърнат в реалност. Неговата многоизмерна способност му позволява да преживее своите мисли като реалност и да нарисова резултатите за всички останали да ги видят.

Разбира се вероятно е имало хора по времето на Леонардо, които са считали тези идеи за лудост.

Картинка Стр. 103

Леонардо е визуализирал човешкия полет в тази скица на хеликоптер. Това е описано в ръкописната му бележката като “огледален образ”, който е използвал в своя бележник.

От по-тъмната страна ние можем да започнем да разбираме защо менталните институции имат множество хора в тях, които са абсолютно убедени, че са Исус Христос или Наполеон. Техният проблем е, че те не могат да разграничат разликата между имагинерната реалност и реалността, споделена от повечето хора.

Глава 19

Любопитството

От ранната тримесечна възраст дислексикът използва дезориентацията да разпознава предмети в пространството. Тази способност е изключително прецизна и изглежда, че никога не греша. По времето, когато дислексикът е на две години дезориентациите стават автоматични и се появяват винаги, когато дислексикът се обърква.

Способността да разпознава предмети на толкова ранна възраст прави дислексикът високо осъзнат в околната среда. Като резултат децата-дислексици започват “да навлизат в нещата” толкова рано, колкото са способни. Импулсът да станат мобилни е много силен. Това е общото за дислексичните деца да започнат да ходят месеци преди книгите за развитието на децата да казват, че те би трябвало да проходим.

И за родителите е общо да бъдат докарани до безизходно положение, опитвайки се да определят начини да задържат дислексичните деца **на** местата, където те искат да бъдат и **извън** местата, където не искат децата им да са.

Лечението чрез Пълзене

Едно от странните лечения за дислексия от 50-те години на 20-ти век се разпространява в наблюдението на децата, които по-късно развиват Дислексия, често са започнали да ходят преди да могат да пълзят. Лечението е било да накарат дислексиците да пълзят на пода, докато Дислексията си отиде. Разбира се това не е проработило, но пълзящата терапия е била добавена към много лечебни програми за Дислексия и все още се практикува и до днес.

Реакцията на майката, която току-що е открила своя двегодишен син под мивката да изпразва съдържанието на всички кутии и бутилки е разбираемо. Това е опасно поведение. Кой знае какво е изяло детето? Дори и след като благоразумието е взело надмощие, това е поведение, което трябва да се промени.

Може да очакваме от детето на тази възраст да отговаря на традиционните аргументи. Дисциплинирането на детето не е отговор по никакъв начин, защото детето отговаря на порив по-силен от нормалния и на един, при който обикновената процедура по дисциплиниране няма да е правилната. Освен това ако ние наистина разбираме какво е правило детето, ние няма да искаме да го променяме. Така че защитената кухня и баня, и поставянето на пластмасови капачета на дръжките на вратите би било по-добро решение, отколкото напляскването.

Дислексичното дете не се впуска в нещата само за да ядоса родителите си. Детето отговаря на нещо спешно, което евентуално става част от дарбата на Дислексията.

Семенцето, което е започнало да расте е **любопитството**. Любопитството е по-силно от гравитацията. Ако не беше, нямаше да има самолети. Любопитството е по-важно от знанието; то е корена на знанието. Без него нямаше да има такова нещо като знанието.

Най-важното е, че любопитството е динамичната сила зад създанието. Без творчеството човешкия вид все още щеше да живее в пещери.

Глава 20

Творчеството

Творчеството е това, което установява човешкия вид над всички други форми на живот. Вярва се че Бог, Създателят, е направил човека по свой образ. Ако това е така, човекът в образа на Бог трябва да бъде творец.

При дислексика, творческия порив е проникновено по-силен, отколкото при индивидите, които не притежават базисните умения на дислексика. Благодарение на **картинното мислене, интуитивната мисъл, многоизмерната мисъл и любопитството** дислексичното творчество е великолепно усилено.

Творчеството ни позволява да измисляме нещата, които всъщност не съществуват. От този опит ние може да приведем нови неща в съществуване. Всички оригинални идеи произлизат от творческия процес.

Ние мислим за творчеството като откритие или иновация. Това е правилно, но на едно базисно ниво, творчеството е средството, чрез което реалното учене се случва.

Условността е много рудиментарна форма на ученето. Когато тренираме куче или тюлен да прави номера, ние обуславяме животното чрез награди или наказания, за да се държи по желаня начин. Хората също трябва да са обуславяни по този начин, но това е много по-трудно. Често условността не е ефективна.

Благодарение на творчеството хората учат на много по-високо ниво. Актът на причинност е функция на творчеството. Причинността и логиката са фундамента на ученето. Ако ние докоснем нещо, което изгаря нашите пръсти, това ни дава причинността и логиката защо не трябва да го докосваме отново. Ние сме се **научили** да не го докосваме.

В Глава 15 аз споменах, че дислексичните деца често не са развили техните умения за причинност и логика по времето, когато започват училище. Това, което те са развили е вариации от тези умения, които не следват линейния модел на вербалната мисъл. Тяхната аналитична причинност и логика е съпоставима, използвайки картини вместо думи. Този метод трябва да е страхотен за определяне на спираловидната структура на ДНК, но би бил безполезен в опита да се реши математическа задача в пети клас.

Понякога като аутистите-учени-мъдречи, дислексиците могат да “видят” отговора на математическите задачи без да използват химикал и лист. Това всъщност е високоразвита форма на причинност. Те решават задачата без да си дават труд да минават през конвенционалните стъпки. Често разследването открива, че те са развили високо творчески математически бързи връзки.

Ако творческият процес и човешкият учебен процес не са точно еднакви, те са толкова близко свързани, че не могат да бъдат разделени.

Ако приемем за вярно, че един дислексик е свойствено по-съзидателен, отколкото обикновения човек, дислексикът би бил способен да **учи** повече за по-кратко време. Теоретично това е истина, но нещата могат да се появят по друг начин пред обучители и родители.

Вероятната причина е, че толкова много обучение е направено на условно ниво. На детето е казано да премине през серии от обичайни стъпки без да вижда никаква лична полза при достигане до решение.

Дислексията не би трябвало да се нарича обучителна неспособност. Тя би трябвало по-прецизно да се нарече **условна склонност**.

В реалните житейски ситуации, такава като тренинг, при който се полагат големи усилия, изкуствата и спорта, дислексиците учат повече за по-кратко време, отколкото обикновения човек. Всъщност, когато ученето е представено като преживяване, дислексиците могат да овладеят много неща по-бързо, отколкото обикновения човек може да ги разбере.

Точки във Въздуха

На възраст на тринадесет аз бях толкова дезориентиран във времето, че бях обявен за бавноразвиващ се. Днес бих бил класифициран като аутист. Последователно аз имах много малко “реални” спомени от детството си. Но не се съмнявам, че следващата случка, свързана с мен чрез майка ми, е истина.

Когато бях в четвърти клас моя учител по математика беше озадачен от факта, че докато аз не можех да се справя с простите изчисления, аз можех мигновено да изведа отговора на сложно алгебрично уравнение. Един ден той обсъждаше това с майка ми и ме попита: “Ако X е едно, а Y е седем, колко е два пъти Y минус X ?”

Аз моментално отговорих “Тринадесет.” Когато ме попита как стигнах до отговора, аз казах: “Видях го.” Когато ме попита как изглежда, аз докоснах две точки във въздуха, после докоснах още три точки под първите.

Учителят по математика спомена, че е чувал от хора наречени “мъдреци”, които могат да правят подобни неща.

“Имате в предвид идиоти-мъдреци?” – попита майка ми, изпълнена с негодувание. Тя „сдъвка” учителя, нарекъл ме идиот, сграбчи ме за ръката и ме изведе от училище. След това аз не бях допускан до класа му и не ми беше разрешено да уча повече математика, докато не станах в девети клас, когато започнахме с алгебра.

По алгебра аз коректно отговарях на всяка задача от учебника, на всяка задача, която учителят напишеше на дъската, на всяка от тестовете. И при все това, аз не преминах девети клас. Учителят обясняваше, че целта на часовете не е само да дадеш верен отговор; тя била да научиш как да решаваш задачите. Аз не бях решил дори и една от тях. Всичко, което бях направил, беше да напиша верните отговори.

Глава 21

Дарбата на Умението

Дарбата на Дислексията е Дарба на Умението.

Когато някой овладява нещо, го научава толкова добре, че може да го прави без да се замисля какво прави. Да овладееш нещо означава **наистина** да го научиш. Ако творческият процес и процесът на учене са едни и същи, тогава когато някой овладее нещо, този човек е **създал** знание, необходимо за да се направи това нещо.

Цялото реално знание е експериментално. Грешно е да се бърка наизустяването на данни с разбирането на данните. И това е по-голямата грешка да бъркаме разбирането на данни със знанието.

Когато някой има опит, този човек има знание за преживяното. Ако човек тогава пожелае да опише опита си в книга, то знанието ще се превърне в данни. Когато някой друг прочете тази книга, то читателя не получава знанието, а само данните, той само ще разбере концептуално опита. Но ако читателят **наистина** иска знанието, то ще е необходимо да има същински опит, подобен на този на автора.

Ако един човек иска да се научи да кара колело, този човек ще вземе книга за карането на колело. След като изучи всички данни от книгата, този човек би трябвало да **разбере** принципите за каране на колело. Ако човек по погрешка помисли, че знае как се кара колело и се опита, резултатът бързо ще покаже разликата между **разбирането** и **знаенето** как се кара колело. Опитът да бъдеш на колелото дава на колоездача възможност да създаде акта на карането на колело. Когато човек създаде действието на каране, човек е научил как да кара колелото. Първо ще има много опити, мислене и припомняне. Когато съществения опит е създаден, ще са необходими по-малко съзнателни усилия. Когато човек може да кара автоматично без да експериментира, мисли и да си припомня, то човек е овладял карането на колело.

Това е лесно да се разбере за физическите умения като карането на колело или на кола, но не е така очевидно когато става въпрос да се учи език, четени или математика. Въпреки това принципът е същия.

Когато е приложен същия принцип, да учиш език или математика, дислексниците не само учат тези умения, те ги овладяват. Овладяването на Символа на Дейвис е процес, който дислексниците могат да използват, за да приложат този принцип към всичко, което искат да научат.

Овладяването е повече, отколкото обикновено бързо учене. Овладяването е ниво на учене, където съзнателната мисъл вече не се изисква. Това е способност да притежаваш научените данни като актуален опит. Когато нещо е овладяно, вече няма нужда да се безпокоим за това да си спомним нещо – това вероятно е невъзможно да бъде забравено.

Когато някой овладее нещо, това става част от този човек. Превръща се в част от мислите на човека и творческия процес. Това добавя качество към есенцията на всички последващи мисли и творчество на индивида.

Част Четвърта

Да Направим Нещо за Това

Ръководство за Родители, Начални Учители и Обучители

Ориентацията коригира възприятието. Овлабяването на Символа коригира Дислексията.

Глава 22

Как Можеш да Кажеш?

Ако подозирате, че Вие или някой, за когото Ви е грижа притежава Дарбата на Дислексията, как може да се диагностицира това? Това прилича на обикновен, логичен въпрос, който би имал съответен обикновен, логичен отговор, но не е така. Ако за момент отчетете това, което вече сте прочели за Дислексията, причината за затрудненията ще бъде очевидна.

Разнообразни Симптоми, Не Патология

Традиционният метод за диагностициране на даден проблем е да се тества човек и след това да се изследват резултатите, независимо дали са симптоматични или патологични.

Използвайки симптоматиката, изследването на симптомите, вече има много проблеми. Първият е, че няма двама души, които да имат Дислексия и да показват същите симптоми. Ако всички хора с Дислексия добавят своите симптоми към списъка, ние дори няма да знаем колко всички симптоми могат да бъдат. В допълнение всички познати симптоми на Дислексия могат да са резултата от други причини, включително физически нарушения като проблеми със зрението и вътрешното ухо.

При патологията, изследването на естеството на болестта, структурните и функционалните нарушения в тялото, причинени от болестта, са изследвани. Голямата спънка тук е, че Дислексията не е болест, а самосъздадено състояние.

Тъй като оборудването за изследване на тялото отвътре става все по-фино, има аномалии, които ние очакваме да открием, такива като леко уголемена епифиза и по-дълги неврони, които могат да причинят corpus callosum да е леко по-плътен. Но считайки Дислексията за развиващ се процес, тези аномалии биха били резултат от различията в начина на дислексичния мозък да се развива чрез използването му. Да се каже, че те предизвикват Дислексията би било некоректно.

Тези хипотетични разлики биха били също представени във всеки, който притежава дарбата на Дислексията, не само онези, които развиват обучителни неспособности.

Като резултат няма дефинитивна диагностика за Дислексията. Това вероятно е причината някои психолози и преподаватели да казват: "Няма такова нещо като Дислексия."

НО ИМА.

Ако погледнем в структурата или анатомията на обучителната неспособност, позната като Дислексия, ние откриваме тази последователност на развитие да се появява:

1. **Индивидът се натъква на неразпознат стимул.** Това може да е дума (писмена или изказана), символ или предмет, който не е разпознат.
2. **Липсата на разпознаване причинява объркване, което стимулира дезориентацията.** Индивидът използва дезориентация в менталното изучаване на стимула от различни гледни точки, в опита да се стигне до разпознаване. Това обикновено проработва с реалните предмети, но не сработва изобщо с езика, защото той е съставен от звукови или писмени символи за идеи и концепти.
3. **Дезориентацията причинява асимилация на некоректните данни.** Перспективите, които индивида изучава ментално са регистрирани в мозъка като истински перцепции. Повечето от тези перцепции са некоректни.
4. **Асимилацията на некоректни данни причинява на индивида да прави грешки.** Индивидът не може да разграничи между коректни и некоректни данни, защото и двете са регистрирани в мозъка като истински перцепции. Грешките, които са резултат от това, са първите “симптоми” на Дислексията.
5. **Грешките причиняват емоционални реакции.** Никой не обича да прави грешки. Индивидът просто преживява човешка реакция. Това в отговор причинява на учителите и родителите да реагират негативно.
6. **Емоционалните реакции довеждат до фрустрации.** Фрустрацията е резултат от кумулативни ефекти от грешките и емоционалните реакции, подсилени от негативните отговори на другите хора.
7. **Решенията са създадени или адаптирани да решават проблемите, произхождащи от използването на дезориентация в разпознавателния процес.** Тези решения ще бъдат методи на привидност за опознаване на нещата и изпълнение на задачите. Всяко ще проработи най-малко веднъж и ще бъде **задължително поведение**. Човекът ще го използва без дори и да разбере това. Тези “стари решения” обикновено започват да се акумулират на около девет-годишна възраст.
8. **Обучителната неспособност е съставена от задължителни решения, които индивида придобива.** Задължителните решения са ментални патерици, автоматизирани спомени, трикове или хитринки, които човек използва, за да даде проявление на разбирането. Те имат съвсем малко или нямат нищо общо със същността на ученето или получаването на разбиране на изучавания материал.
9. **Тези задължителни решения са това, което нарушава обучителния процес.** Чрез използването на задължителните решения, човек може и да се научи да “чете” по начина, по който папагала се научава да говори – без всякакво разбиране на съдържанието. През още няколко завъртания на менталните процеси, човек би бил способен да дешифрира част от смисъла на материала, който е прочетен. Но използвайки тези решения това е тягостен процес.

С тази анатомия като база ние можем да оценим характеристиките на менталните функции, които евентуално произвеждат различните нива на Дислексията: способността да се прави невербална концептуализация и способността да се дезориентират перцепциите.

Глава 23

Симптомите на Дезориентация

Симптомите са първите неща, които хората забелязват и които ги карат да подозират обучителни неспособности. Ние трябва да сме запознати с „известните” симптоми или най-малкото да разбираме естеството на проблема преди да го оценяваме.

Всички тези симптоми на Дислексията са симптоми на дезориентацията. Самата Дислексия определено не може да бъде разпозната, но дезориентацията може.

По време на дезориентацията перцепциите на човек стават изкривени. Това, което ментално се приема за реално не е в съгласие с истинските факти и условия в заобикалящата среда. Основните сетива, които стават изкривени са зрение, слух, баланс, движение и време. Общите примери на дезориентацията включват гадене от движение, чувството, че падаш, когато си на ескалатор или на ръба на скала, „чуваш неща” и лъжливото чувство на движение, което понякога хората изпитват, когато седят в спряло превозно средство и виждат друго близо до тях да се движи.

Когато човек е дезориентиран, той не възприема същата „реалност” както другите и не е наясно, че това което той възприема не е истинско.

Хиляди различни симптоми на обучителна неспособност могат да са резултат от дезориентацията. Сериозността и степента, до която всяко от сетивата е повлияно варира при различните хора и по различно време. Следващите примери са едни от най-често срещаните симптоми на дезориентация, категоризирани според най-често засегнатите сензорни перцепции:

Зрение

- Формите и последователността на буквите и цифрите се появяват изменени или обърнати
- Спелингът е некоректен или несигурен
- Думите или редовете се прескачат при четене или писане
- Буквите и цифрите изглежда, че се движат, изчезват, уголемяват се или се свиват
- Пунктуацията или главните букви са изпуснати, игнорирани или не са забелязани

- Думи и букви са изпуснати, обърнати или са заместени при четене или писане

Слух

- Някои звукове от речта са трудни за произнасяне
- Диграфите като „ch”, “th” и “sh” са погрешно произнесени
- „Лъжливи” звуци са възприемани
- Изглежда, че не слушат и не чуват, това което е казано
- Звуковете са възприемани като по-тихи, по-силни, по-отдалечени или по-близки, отколкото актуалните

Баланс/Движение

- Замайване или гадене, докато чете
- Лошо чувство за посоките
- Неспособност да се седи кротко
- Трудности при ръкописното писане
- Проблеми с баланса и координацията

Време

- Хиперактивност (бидейки изключително активни)
- Хипоактивност (бидейки изключително неактивни)
- Математическите концепции са трудни за научаване
- Трудности да са някъде на време или да определят времето
- Извънмерно бленуване
- Насоката на мисълта лесно се губи
- Проблеми с последователността (поставянето на нещата в правилен ред)

Задължителни Решения

Има стотици примери за компенсаторно поведение, образци и ментални трикове, които човек може да създаде и възприеме като задължителни решения към неразрушими объркани ситуации, които забавят или спират способността за учене. Ето и някои от най-общите от тях:

- Пеене на „Песента за азбуката” на глас или на ум
- Изключителна концентрация при четене
- Запаметяване
- Непривични пози на тялото и движенията
- Зависимост от другите
- Казвайки всяка буква на всяка дума
- Стоене настрана

Всяка комбинация на симптомите и поведението в петте списъка, изброени по-горе, могат да съществуват в един индивид, докато другите могат да липсват изцяло.

Оценяване на Способността

Освен, че откриваме симптомите, които ни разкриват негативните аспекти на дезориентацията, ние можем да оценим и наличието на четири базисни способности, при дислексиците. Това са таланти, които са част от Дарбата на Дислексията.

1. Способността преднамерено да достига функцията за изкривена перцепция на мозъка.
2. Способността съзнателно да вижда менталните образи триизмерно и да се движи между тях в менталното пространство.
3. Способността да преживява собствено-създадени ментални образи като реални феномени; с други думи, да бъде способен да преживява представите си като реалности.
4. Тенденция или предпочитание да мисли невербално чрез използването на картини на концепциите и идеите, с малък или без вътрешен монолог.

Ако всичко това е на лице, и индивида показва симптоми на обучителна неспособност, ние със сигурност можем да приемем, че симптомите са резултат от дезориентация и че човека е дислексик.

Преди да навлезем стъпка-по-стъпка в процедурата по оценяване и коригиране, още една концепция се нуждае от дефиниране. Тя обяснява какво всъщност човек прави, за да активира функцията на дезориентация в мозъка.

Глава 24

Окото на Разума

Какво открих през декември 1980г. дойде като резултат от това, че забелязах, че когато аз бях в „най-добрата си артистична форма”, аз в същото време бях в „своята най-лоша дислексична такава.” Тъй като моите симптоми не бяха константни, това ме накара да се запитам дали да приема, че Дислексията се корени в структурен дефицит или е дисфункция на мозъка.

Чрез изследване на това как аз виждах нещата, докато творях артистично, аз открих, (че по време на креативното мислене, аз местех локацията на гледната точка, която гледаше моите ментални образи. Аз открих, че играейки с различните локации за

„това какво правеше погледа”, аз можех целенасочено да увеличавам или намалявам сериозността на моите дислексични симптоми.

Тъй като не можех да открия термин за „това какво правеше погледа”, аз първоначално му дадох наименованието „епицентър на зрителното съзнание.” По онова време това ми изглеждаше технически коректно събиране на концепциите за основните думи, но аз предпочитах нещо по-просто. Затова приех термина „окото на разума”, който е дефиниран в речниците като „въображението.”

По-късно, аз открих, че това, което нарекох „окото на разума”, беше също менталния епицентър на други перцепции като звук и чувство за баланс и движение. Затова най-правилния термин би бил „епицентър на разума на възприятието.” Но пък аз се залепих за „окото на разума”, защото е една по-лесна концепция за хората да я сграбчат. Това е вероятно, защото зрението е доминираща перцепция и е тази, която обикновено причинява най-големите неприятности на дислексика.

Менталната Гледна Точка

Важно е да отбележа, че при Процедурата на Дейвис човек не вижда, гледа или чувства нищо **в, през** или **на** окото на разума. Вижда се или се гледа **с, от** или **извън** окото на разума.

Очевидно ако вие гледате на нещо, вие трябва да гледате от някъде. Да го поставим по друг начин, ако гледате извън очите си, вие не виждате лицето си. Може само да видите огледален образ на него или снимка, но не и самото лице, защото това е там, от където гледате.

Подобно на това окото на разума не може да възприеме себе си. То може да възприеме само неща извън него, дали те съществуват в ума като концепти или в реалния свят като предмети.

Когато гледате на един ментален образ като на въображаема случка или мечта, окото на разума е това, с което гледате, от където гледате или извън което гледате.

Да Застопорим Окото на Разума

Окото на разума няма местонахождение. Всъщност то има множество от възможни локации. То е там, където собственикът му го определи, пожелае да е или усеща, че е. Ако това звучи като свръхестествена или метафизична концепция, моля спомнете си, че дислексичите са способни да преживяват своите ментални образи като актуални перцепции. Ето защо, ако те поставят окото на разума на определено място, те печелят способността да изживяват своите перцепции от тази перспектива.

Когато дислексиците гледат на буква от азбуката и се дезориентират, след части от секундата те виждат дюзини от различни гледки – от върха, от страни и отзад буквата. С други думи окото на разума ментално обикаля около буквата като че ли тя е предмет в триизмерното пространство. Сякаш хеликоптер жужи наоколо, извършвайки наблюдение на сграда. Това е функцията на дезориентация, която е много сериозна работа – опит да се разпознае предмета.

Наистина ли окото на разума е там навън в „реалния” свят, обикаляйки около буквата и движейки се зад страницата на книгата? Дали човек има преживяване сякаш наблюдава себе си от страни? Или дали умът на човек произвежда перцептуални стимули, необходими да направят тези многобройни гледки? Аз наистина не знам. Просто знам, че това се случва.

Метафизичните въпроси настрани

Идеята да се движи гледната точка може да звучи мистично, ако това беше нещо като екстрасензорна перцепция. Този феномен може да се обясни с множество теории, включително и квантовата физична концепция, при която самото възприятие произвежда ефектите върху предмета, който се възприема. Друго обяснение може да е някаква форма на възприятие, която все още не е била идентифицирана като сонара, който дава на делфините триизмерен ментален образ на заобикалящата ги среда и дори им позволява да комуникират чрез тези образи и с други делфини. Или то може да бъде смятано като форма на въображението, при която човек ментално конструира многобройни гледки на предмет или символ, който се възприема.

Простият факт е, че окото на разума наистина възприема многоизмерно и учейки се да контролира своята позиция, позволява на дислексиците да възприемат двуизмерните символи прецизно. Хиляди хора са подобрили своите умения за четене и писане чрез научаване на техниките, описани в следващите глави.

Ако идеята за движещата се ментална гледна точка в пространството ви звучи пресилено, това е защото Вие не сте дислексик. Когато аз за първи път обяснявам концепцията си повечето дислексици неизбежно казват: „Това е точно каквото аз правя!”

Индивидите естествено поставят тяхното око на разума в различни изгодни позиции. Танцьорите и спортистите (две предпочитани професии за дислексиците) обикновено имат тяхното око на разума позиционирано над техните тела – удобната точка на превъзходство.

Без да навлизаме в теоретичните дискусии за естеството на реалността, нека просто да кажа, че ако човек подсъзнателно кара окото на разума да блуждае, той преживява многоизмерната перцепция като реалност.

Да намерим превключвателя

Дислексичният човек се нуждае от научаване на това как да обръща дезориентацията като я включва и изключва. Това е постигнато чрез съзнателното позициониране на окото на разума. Когато то се премества на определено място, човек престава да бъде дезориентиран и е способен да възприема външния или „реалния” свят правилно. Човек става ориентиран.

Оптималната позиция на окото на разума за ориентацията беше открита посредством метода опит-грешка. Това варира според индивида и може да се променя слабо с времето, но попада в определена зона. Локацията за ориентация е няколко инча до един фут над и зад главата, на централната линия на тялото. Човек, който се учи да придвижи своето око на разума към това, което наричам „точка на ориентиране”, е научил да изключва перцепциите на Дислексията.

Процедурата на Дейвис за Оценяване на Способността, описана в следващата глава, е използвана да детерминира дали човек има способността да мести наоколо окото на разума с лекота и дали вижда ментален образ от различни перспективи в пространството. С други думи може ли той целенасочено да произвежда дезориентация?

Процедурата Консулта по Ориентация на Дейвис, описана в Глава 27, е използвана да научи човек как да контролира позицията на окото на разума и да го мести на оптималната гледна точка за истинското възприятие на света – особено що се отнася до четенето.

Целта на Консулта по Ориентация **не** е да спре човек да се дезориентира, дезориентацията е ценен талант. Консулта по Ориентация тренира човек да превключва дезориентацията, т. е. да я включва и изключва по собствена воля. С малко практика менталния превключвател – вкл. и изкл. – ще стане достъпен на разположение. Човек ще е способен да го използва лесно.

Глава 25

Да Изпълним Дейвис-Похватите

Този книга не претендира да бъде самоучител, като треньор или помагач, от който се нуждаете. Процедурата Консулт по Ориентация не е проектирана като „прочети го и го направи” упражнение, защото Вашето внимание би било твърде раздвоено при процеса, да бъде той ефективен. Този процес е такъв, който можете да научите, за да помогне на някой друг. Ако искате да преминете през процеса самите вие, вземете си някой друг да го прочете и да го практикува, тогава той ще ви води през него. По този начин ще се отпуснете и просто ще го направите.

Процедурите в следващата глава са базисни методи, които успешно са помогнали на пораснали дислексици и децата-дислексици, откакто е отворен Центъра по Проучване на Четенето и Съвета по Корекция на Дислексията. През 1982 г. в Програмата на Дейвис Консулт по Ориентация, тези методи са изпълнявани интензивно по пет-шест часа на ден, за един курс от пет дни. Овладяването на Символа по Пусковите Думи е започнал по време на програмата, после се завършва в къщи с родители, съпрузи или начални учители. Една интензивна схема е доказана като най-добра за постигане на бързи и ефективни резултати. Една схема за един час на ден или един час седмично също е ефективна, но ще изисква повече време, защото има загуба на време между сесиите. Просто ако правите програмата „по малко и на части” няма да постигнете крайната цел на истински коригиране на Дислексията.

Добрият начин да се почувствате удобно с процедурата е да я практикувате на глас заедно с приятел или да я проигравате самите вие. Минете през обясненията и нарисуйте стъпките на лист хартия, докато събирате имагинерните отговори.

Квалифициран ли Съм да Направя Това?

Ако Вие сте ограмотен и искрено искате да помогнете на някого да преодолее проблемите си при четене, писане и учене, отговорът е „да”. Да сте склонен да отделите известно време като дадете на един ученик внимание и позитивна обратна връзка е основното доверие за използване на процедурите. Учителите трябва просто да използват тези процедури като упражнения. Те не са вредни. Ако се прилагат неправилно, най-много да предизвикат замайване, което след кратка разходка или дрямка, ще отmine. Родителите могат да открият, че тези процедури са трудни само ако не са получили предварително желанието на детето си да участва в тях или, ако използват натиск, или принуда.

Малките Деца срещу Възрастните Дислексици

Консултът по Ориентация и Овладяването на Символа са две допълнителни, но различни процедури. Консултът по Ориентация коригира перцепциите. Овладяването на Символа коригира Дислексията.

Овладяването на Символа също така е открит, за да бъде полезно допълнение за много учебни програми за повишаване творчеството и езиковите умения. Децата под 7 години или 8 (в зависимост от нивото на съзряване на детето) основно са най-подходящи за започване на Овладяването на Символа. По-малките деца могат да бъдат учени на основните числа и азбуката като ги изработват от пластилин. Базисните зрителни думи и речника за четене за втори клас могат да бъдат преподавани, използвайки Овладяването на Символа като допълнителна полза за научаване на тяхното значение.

Децата не трябва да са дислексици, за да използват този метод за учене – той работи за всички деца. Те също се забавляват с него!

По-късно децата, които развиват дислексични симптоми могат да бъдат обучавани по Ориентация, когато те са готови – някъде между възрастта на седем – за ранните дислексици – и девет години - за късните дислексици.

Като основно правило повечето дислексици на възраст 8 години или по-големи трябва да започнат с Консулта по Ориентация, защото те вече са изпитали фрустрацията от това да са неспособни да четат, пишат или спелуват добре. Част от дарбата на Дислексията е тенденцията да се дезориентират спонтанно, когато са объркани. Този начин на мислене е автопилот за дислексика и се нуждае да се доведе до съзнателен контрол. Консултът по Ориентация ще позволи на човек да възприема прецизно и последователно, когато си служи с езика и комуникацията.

Редът на Процедурите

Да започнем с Оценяване на Способността на Възприятие. Това ще ви каже дали човек е кандидат за останалите методи. Вие също трябва да интервюирате човека, за да откриете какви области на трудност той иска да подобри. Дори и ако си мислите, че знаете с какво точно той иска да му се помогне, все пак да го попитате е добра идея. По този начин човек може да ги изрази. Родителите често са изненадани да открият, че четенето изобщо не е важно за техните деца, докато „по-добрата игра на бейзбол” или „да си намери приятели” е важно. Бидейки креативен, един родител или учител може да помогне на детето да направи и двете добре като използва методите на Дейвис.

След като знаете, че човек може да твори ментални образи и да мести окото на разума без проблем, следващата стъпка е сесията Консулт по Ориентация (Глава 27). Като следвате това с упражненията за четене от Спелуване и Четене (Глава 32), подходящи за способностите за четене на определен човек. Това ще осигури точната практика в улавяне и коригиране на дезориентациите. Когато се нуждае, направете Освобождаване (Глава 28), за да се предотврати „задържането” и главоболието.

След сесията по Ориентация вие ще сте готови да приложите Базисните стъпки по Овладяване на Символа в детайли в Глава 31.

За следващите два или три дни направете преговор (Глава 28) с детето от началото на деня, за да сте сигурни, че точката на ориентация е на коректното място. На третия или четвъртия ден направете Прецизната Нагласа (Глава 29).

Редувайте Овладяването на Символа със Спелинг-Четене упражнения, когато Вие процедурите. Веднъж след като ученикът е овладял всички базисни езикови символи, продължете към думите. След като ученикът е запознат и се чувства удобно да прави Овладяването на Символа върху думи (Глава 33), цялостния списък с малките

думи трябва да бъде овладян. Това най-добре се постига след няколко месеца две до три дефиниции по едно време.

Съвети за Овладяването на Символа

Приемете тази процедура като приключение и игра, не като работа. Ученикът ще има желание да подобри своите способности като използва писмения език. Вие би трябвало да дискутирате с него ползите да си способен да четеш.

Избягвайте да критикувате артистичните качества на ученика в работата му с пластилин или да коригирате вие самите. За да окуражите акуратността и самокоригирането, направете любопитно изявление като това:

„Провери и виж дали тази буква е като примерната.”

„Ако нямаш намерение да кажеш нещо или да използваш ръцете си, пластилина би ли казал всичко?”

„Не го виждам достатъчно. Може ли да го покажеш по-ясно?”

„Какво е това, което искаш да покажеш?”

„Доволен ли си от начина, по който изглежда?”

Когато учениците за първи път учат техниките по Овладяване на Символа, те може не напълно да схванат концепцията като своя. Те може да се нуждаят от повторения на стъпките за определена дума или концепция. Но когато вече са поели по пътя, овладявайки веднъж дефиницията е достатъчно.

Автоматичното повторение или тестването на ученика не е необходимо. Когато нещо е направено веднъж правилно, то е свършено. Помолете ученика и продължавайте с нещо друго. Доверете се на процеса, за да работите. Доказателството ще дойде под формата на повишаване на самооценката, по-голямото желание за четене и прогресивно подобрене на уменията за учене.

Вие можете да овладеете думите от списъка с малки думи на разбъркано и под всякакъв ред, връщайки се назад да попълните алтернативните дефиниции. Един от даровете на Дислексията е способността да сортираш нещата автоматично. Възползвайте се от това. Правете си често почивки, просто за минутки. Това позволява на знанието да изплува и е превенция за скуката.

Поддържайте забавлението и приключенията. Това е най-добрият начин да окуражиш истинското учене.

Оценка на Способността на Възприятие

Следващото е процедурата по оценяване, както е преподавана в Уъркшопа на Дейвис по Ориентация на Овладяването. Тя е проектирана да определи дали човек с обучителна неспособност или друг перцептуален проблем е кандидат за Консулта по Ориентация. Ние използваме това оценяване за деца и за възрастни. Ние обикновено не правим оценяване на деца до 7-годишна възраст, защото това е тогава когато симптомите на Дислексията типично започват да се проявяват.

Оценяването е организирано под формата на скрипт, но не е нужно да се следват някакви механична процедура веднъж като вече сте усетили това, което следва.

Всеки, който има уникалните перцептуални способности на дислексик, трябва да е способен да направи това упражнение лесно. Игрословици и игра на думи, това трябва да е просто като фасул за тях.

Все пак, ако човек очевидно е дислексик, а все още не може да възприема ментален образ както се изисква, вероятно има „старо решение”, блокиращо процеса на правенето на картини или виждането (виж Глава 5). В такъв случай се свържете с филиал на Асоциацията по Дислексия на Дейвис за съвет и помощ. Стресът, физическите болести и някои лекарства също могат да потиснат менталните перцепции.

Дейвис Оценяване на Способността на Възприятие

1. Поздрави и Представяне:

Поздравете човека и се представете. Подходящо е да обясните естеството на оценяването.

2. Изясняване на Концепцията

Какво да кажа:

Ти левичар ли си или десничар?

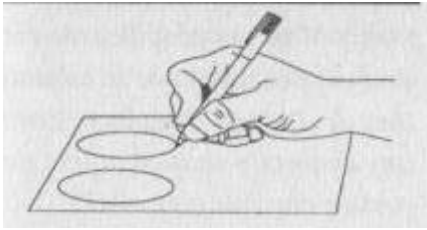
Това, от което се интересувам е твоето въображение. Основно онази част от мозъка ти, където можеш да затвориш очи и да направиш картина на нещо и да видиш картината. Това има ли смисъл за теб?

Какво да направя:

Водете си бележки за отговора за бъдеща съпоставка.

Ако е „да”, продължете. Ако е „не” обяснете по-нататък, помолете дислексика да си представи нещо, което харесва със затворени очи. Ако не може да формира ментална (въображаема) картина, спрете.

Какво да кажа:

Този кръг представлява теб.

Този – представлява мен.

Ако гледаш мен ти гледаш **отгук**.

И ти гледаш към мен или на мен **хей тук**.

Докато гледаме с нашите очи, ние знаем точно от къде гледаме. Но какво ще кажеш, когато гледаме на една картина с нашия ум?

Ние правим едно и също нещо. Ние гледаме **на** нещо **от** някакво място.

Искам да нарека мястото, откъдето гледаме **ОКОТО НА РАЗУМА**, защото то е което виждаш, когато си представяш. Това е нещото, което прави гледането.

Обичаш ли торта?

Какво да направя:

Нарисувайте два кръга на празен лист хартия.

Посочете единия кръг.

Посочете другия кръг.

Потупайте с молива по първия кръг.

Нарисувайте стрелка от първия „теб” – кръг към втория „мен” – кръг.

Посочете собствените си очи.

Направете пауза за секунда.

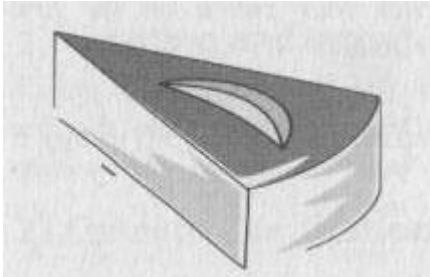
Посочете кръга „мен”, когато казвате „на.” Посочете кръга „теб”, когато казвате „от.”

Убедете се, че е схванал идеята.

Отбележете: Повечето хора обичат торта, затова в този пример ние приемаме, че е така. Ако не е, опитайте с пай или пица, или предмет с различима

Какво да кажа:

Кой вид торта е най-добрия?

3. Оценяване:

Всичко наред ли ще е, ако докосна ръцете ти при това, което ще направим?

Сега ще използваме и двете ти ръце, така че нека да са на разположение.

Нека да си представим парче торта да стои точно тук в ръката ти. Кажете ми, когато го имаш.

Какво да направя:

форма, която човек може да си представи лесно.

Отбележете си кой вид торта най-обича за бъдеща съпоставка.

Направете така, че той да е седнал директно срещу вас, достатъчно близо, че като протегнете ръка да докоснете челото му без да се местите от стола си, но не толкова близо до него, че да не се чувства удобно.

Получете неговото съгласие.

Вземете ръката му която е противоположна на тази с която пише (ако е десничар, вземете лявата му ръка; ако е левичар, вземете дясната). Позиция на ръката – с дланта нагоре, там където би държал книга, когато чете.

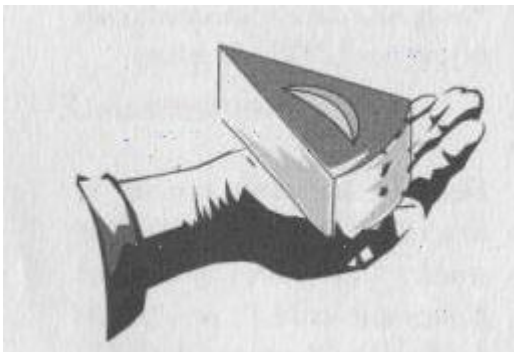

*„Представи си парче шоколадова торта в ръката си.”
(Потупай дланта.)*

Какво да кажа:

„Затвори си очите.“

Затвори си очите. Искам да ги държиш затворени, докато ти кажа да ги отвориш, ОК?

Какво да направя:

Опиши тортата, така както той я е описал, използвайки точно неговите думи: „Голяма парче германска шоколадова торта” или Ангелски сладкиш със зелена глазура.“

Помоли го, когато каже, че има ментална картина (ако неговите очи не са вече затворени).

Отбележете: Ако той не може да визуализира обект или има трудности да поправи образа, Вие можете да спрете или да опитате да го насочите да създаде ментален образ. Трудностите във визуализирането са индикации, че Консулта по Ориентация няма да бъде лесен за него.

Задавайки прости въпроси, определете как въображаемия предмет е позициониран в ръката. Продължете докато Вие също имате ясен ментален образ за предмета, стоящ в ръката му.

Ако Вие не можете да направите визуално копие на въображаемия обект, най-малкото почувствайте размера му, формата и позицията.

Хванете показалеца на другата ръка между Вашите палец и среден пръст. Вдигнете пръста му до точката на няколко инча

Какво да кажа:

Искам да промениш въображението си и да поставиш окото на разума **тук**, където е твоя пръст, и да погледнеш парчето торта **оттук**.

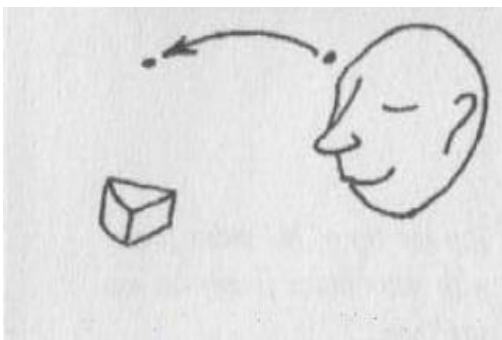
Това е, ако се надигнеш малко да хванеш друга гледка на тортата **оттук**.

Можеш ли да видиш тортата **оттук**?

„Погледни парчето торта **оттук**.” (потупай пръста.)

Искам да задържиш окото на разума на пръста си. Сега ще преместя пръста ти и искам твоето око на разума да се премести с него, ОК?

Какво да направя:

от челото му, на нивото съвсем малко над окото.

Потупайте върхчето на неговия показалец с Вашия показалец, когато казвате „тук.”

Потупайте пръста отново. Изчакайте няколко секунди...

Потупайте пръста отново.

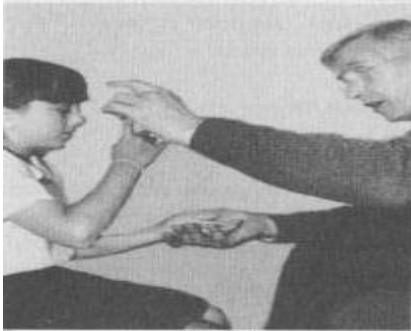
Отбележете: Ако той не може да направи това от първия път да премине лесно, не продължавайте. Отидете на стъпка 4, край на оценяването. Обяснете, че оценяването е приключило и, че Консулта по Ориентация не е индикиран.

Отбележете: Не помръдвайте пръста, докато давате инструкции или докато говорите на субекта. Направете изказването си преди да започнете да местите пръста и спрете да местите пръста му преди да започнете отново да говорите.

Преместете пръста бавно и плавно на позиция отчасти около отворената ръка. Дръжте пръста на почти същото

Какво да кажа:

Можеш ли да видиш тортата отгук?

„Можеш ли да видиш тортата отгук?“

Ще преместя твоя пръст отново. Искам твоето око на разума да се премести с пръста, ОК?

Можеш ли да видиш тортата отгук?

Какво да направя:

разстояние от отворената ръка, както са очите му.

Потупайте пръста.

Когато е „да“, задавайте въпроси, които изискват вербален отговор. Обърнете внимание на времето на отговор, вариациите в речта му и каквито и да били прояви на обърканост или дезориентация. Веднъж като сте удовлетворен от това, че той наистина е променил окото на разума в нова позиция, вече можете да преминете към стъпка 4 и да прекратите оценяването по всяко време.

Ако не сте сигурни, че той наистина е преместил окото на разума, отидете на следващата стъпка.

Преместете пръста бавно и плавно малко по-напред около отворената ръка. Не премествайте пръста повече, а на четвърт разстояние наоколо, над или под отворената ръка по време на всяко движение.

Потупайте пръста отново.

Ако е „да“ отново задайте въпросите, и търсете индикации за това, че той всъщност е преместил окото на разума. Той

Какво да кажа:

4. Приключване на оценяването:

Искам да поставиш окото на разума обратно на мястото, където то е било, когато започнахме. Искам да си върнеш оригиналната гледка на това парче торта.

Махни окото на разума от пръста си и си върни оригиналната гледка на тортата – от твоите очи.

Имаш ли вече оригиналната гледка?

Направи така, че парчето торта да си отиде и ми кажи когато то си е отишло.

Какво да направя:

би трябвало да види ментална (въобразяема) картина от перспективата на върха на пръста си, ако е гледал на обекта от тази позиция.

Повторете този процес с преместването на окото на разума и въпросите докато Вие сте доволен, че наистина окото на разума е било преместено.

Бавно и плавно преместете пръста към окото и онази част на тялото (ръката, с която не пише дислексика). Когато е на няколко инча от окото, спрете пръста.

Изчакайте няколко секунди.

Ако е „да“ преместете пръста по посока скута му и пуснете пръста му.

Отбележете: *Ако той има някакви трудности да накара тортата да изчезне, накарайте*

Какво да кажа:

Постави друго парче торта тук в ръката си и ми кажи, когато го имаш.

Направи така, че парчето торта да се махне и когато е готово, отвори очите си.

Какво да направя:

го да направи „ривърс-блинк“ – бързо да премигне.

Когато тортата вече я няма, докоснете дланта на отворената му ръка.

Отбележете: Причината да се формира втори образ и да го накарате да изчезне е да сте сигурни, че окото на разума се е върнало на оригиналното си място, така че човек да не остане дезориентиран.

Когато той си отвори очите, преместете отворената му ръка към скута му и я пуснете.

Глава 27

Да Го Завъртим Наоколо

Ако човек има Дислексия, процесът на коригирането ѝ започва с това да се хване перцептуалното изкривяване под контрол. Това означава да се научи как съзнателно да се **включва** и **изключва** дезориентацията. Симптомите на Дислексията са симптоми на дезориентацията, така че веднъж като дислексика е узнал как да изключва дезориентацията, той също ще може да изключва симптомите.

Веднъж като дезориентацията са изключени, той ще престане да създава дислексични симптоми. Така може да изглежда, че проблема е решен, но ориентацията е просто първата стъпка на процеса на коригиране.

Обикновено това отнема по-малко от един час да поставите някой през първоначалната сесия на Консулта по Ориентация на Дейвис. В края на успешната сесия, с малко помощ да се хванат дезориентацията, когато те се появят, уменията за

четене на дислексика обикновено драматично са подобрени. Може да Ви се стори, че някаква магия или чудо току-що се е случило, но всъщност Вие просто виждате истинските умения на човек без намеса на дезориентациите. Ние имаме документирани случаи, при които уменията за четене на тийнейджъри са се подобрили веднага чрез цели осем нива на училищни класове, и това е само резултат от Консулта по Ориентация.

Лесно ще бъде да повярвате на нещо, което може да произведе такъв драматичен ефект, че ще е трудно да бъде научено. Всъщност, това е много лесно за дислексиците да го научат. И е така, защото те вече знаят как да го направят. Те правят това нещо откакто са били на няколко месеца. Те просто не са били съзнателно наясно какво точно са правили през цялото време. Консултът по Ориентация им позволява да разберат уменията, което вече имат и им дава средство да го контролират.

Процедурата, която следва може за ви звучи като упражнение по визуализация, когато я четете. А вече, когато е правилно приложена, тя може да произведе почти чудодейни резултати. Има само няколко правила за следване:

1. Убедете се, че човек е кандидат за Консулта по Ориентиране чрез оценяване на неговите способности да премества окото на разума с оценката, описана в последната глава.
2. Убедете се, че човек желае да участва в процеса. Той трябва да е склонен и да изгаря от нетърпение да го направи. Ние обикновено не прилагаме този процес на деца под 7 години, защото те все още не са разпознали дезориентацията като проблем в училище. Що се отнася до това те са засегнати, нищо не се нуждае от фиксиране.
3. Поддържайте приятелски, подкрепящ контрол , когато ръководите човек през стъпките. Той не трябва да мисли за това, което прави, а просто трябва да следва инструкциите.
4. Уверете се, че човек не е уморен, гладен или, че взима някакви лекарства, които ще окажат въздействие върху възприятията му или мисълта.

Това, което следва, е описание на първоначалната сесия на Консулта по Ориентация на Дейвис, както е направена в Съвета по Проучване на Четенето. При коректно изпълнение, тя произвежда 97% успеваемост. Ако не постигнете резултати, това вероятно е, защото едно от четирите правила, изброени по-горе, не е спазено.

Както и при Оценката на Способността на Възприятие, Вие сте свободен да използвате свои собствени думи.

Процедура на Първоначалната Сесия на Консулта по Ориентация на Дейвис

1. Поздрави и представяне:

Поздравете човека и установете хармония. Подходящо е да обясните целта и предмета на процедурата както е поставено в началото на тази глава.

2. Изясняване на концепцията:

Ако нямате бележките от предишното оценяване, трябва да разберете дали е левичар или десничар и да определите един обект, който той може лесно да си представи. В противен случай използвайте същото парче торта или предмет, който е бил използван в първоначалната оценка на възприятията.

Обяснете концепцията на ориентацията като „поставяйки себе си в свойствена позиция на отношение към истинските факти и условия на заобикалящата те среда.”

Обяснете, че дезориентацията е състояние, при което мозъкът не получава това, което очите виждат или това, което ушите чуват; чувството за баланс и движение е изкривено и чувството за време е или забързано, или забавено.

Какво да кажа:

Преди да започнем сесията, аз ще премина през всичко, което ще направим. Ще ти покажа първо на хартия, а после ще го направим стъпка по стъпка. ОК?

Има две причини, поради които ние ще преминаем първо през това. Едната е да разбереш какво ще се случи, за да няма

Какво да направя:

Вземете лист хартия и накарайте човека да седне, така че листа да се вижда ясно.

„Аз ще нарисувам за теб точно какво ще правим, така че ти ще знаеш какво да очакваш.”

Напишете на листа името на човека, датата, наименованието на процеса, обекта, който ще се използва при визуализацията и ръката, с която пише.

Какво да кажа:

никакви изненади. Другата е да се уверя, че ти разбираш това, което ще те помоля да направиш.

Ще те помоля да не правиш нищо от процеса, докато ти го показвам на хартията. Това само ще създаде объркване. Просто гледай и слушай. Ако имаш въпрос, ме питай. След като приключим с рисуването върху хартията, аз ще те превода през него стъпка по стъпка. ОК?

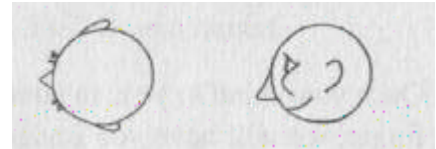
Това са два изгледа на една и съща глава, гледайки надолу към нея отгоре и отстрани.

Както при оценяването, ние ще си представим парче ..... в ръката ти.

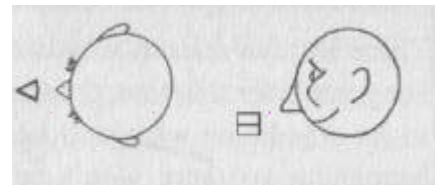
След това ние ще променим твоето въображение и ще поставим окото на разума на твоя пръст, отстрани и ти ще трябва да го погледнеш **отгук**.

Какво да направя:

Нарисувайте две кръгчета на хартията. Направете едното като „поглед отгоре“ на главата. Направете другото като „поглед отстрани“ на главата.

Нарисувайте предмета (парче торта, използвано при оценяването) да бъде визуализирано пред двата изгледа. При страничния изглед, обектът трябва да бъде под нивото на очите под ъгъл около 45 градуса от линията на зрението.

Поставете X от страната на човека тази, с която ръка пише, на рисунката с „поглед отгоре“, за да индикирате позицията на окото на разума (от дясно, ако е десничар).

Какво да кажа:

Веднъж като окото на разума е върху твоя пръст, ние ще направим така да си представиш линия, която преминава от парчето торта право през главата ти. Линията ще минава от парчето торта в носа ти, през главата ти и ще се подаде на един фут или горе долу толкова над и зад главата ти.

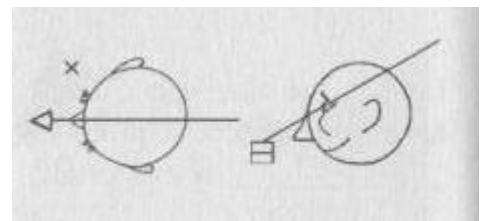
След като си нарисувал тази линия, ние ще направим така че да преместиш окото на разума наоколо, така че да е на няколко инча над и зад главата ти и ние ще имаме позицията на окото на разума на линията. ОК?

Знаеш ли как работи котвата на един кораб?

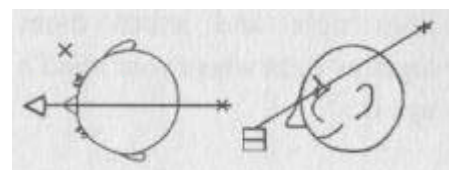
Имаш голяма тежест и закачваш въже или верига за нея.

Какво да направя:

Нарисувайте права линия от обекта през рисунката „поглед отгоре“. Удължете линията добре да премине задната част на главата. На рисунката „поглед отстрани“ нарисуйте права линия от обекта през края на носа, през главата и удължете линията добре да премине задната горна част на главата.

Отбележете X на двете линии, минаващи праз главата.

Какво да кажа:

Прикачваш въжето за кораба и хвърляш котвата във водата. Котвата потъва в калта или се захваща за скала, или нещо подобно, и когато въжето е опънато стегнато, то държи кораба да не се движи. Ясно?

Ние ще използваме същата идея както котвата. Когато твоето око на разума е на правилното място, на линията над и зад главата ти, ние ще направим така, че да пуснеш котвена линия надолу до върха на всяко ухо и да я закотвиш там. След това ще поставиш трета котвена линия надолу до върха на главата ти ще я закотвиш там. После ти ще стегнеш котвените линии и ще ги закачиш заедно точно там, където е твоето око на разума.

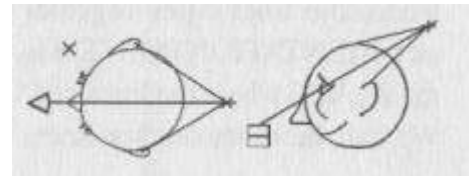
Някакви въпроси до тук?

След като са нарисувани трите линии, ние повече не се нуждаем от линията, която отива към парчето торта, така че ще я изтриеш и тя ще изчезне. Ние повече не се нуждаем и от парчето торта, затова ти ще го изтриеш и него също.

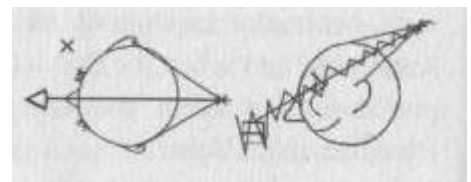
Какво да направя:

Убедете се, че концепцията за котвата е разбрана.

Нарисувайте трите котвени линии на листа, докато обяснявате.

За да симулирате изтриването, нарисувайте вълнообразна линия върху дългата линия и обекта на нейния край.

Какво да кажа:

Това, което ти остана са трите котвени линии, които вървят заедно и образуват точка над и зад главата ти.

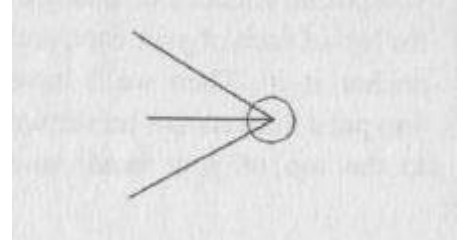
Ние ще наречем мястото, където линиите се събират **ТОЧКА НА ОРИЕНТАЦИЯ**. Това е **МЯСТОТО**, където линиите свършват. Ние наричаме линиите котвени линии, не за да закотвим окото на разума там, което ти не можеш да направиш, а за да закотвим това място там, така че то да е на едно място през цялото време.

Някакви въпроси до тук?

Това, което сме ние наистина след това, е група от мозъчни клетки, които са отговорни за дезориентацията. Когато тези мозъчни клетки са **изключени**, нашия мозък улавя точно това, което виждат очите, когато нашите очи го гледат; и мозъка ни улавя точно това, което нашите уши чуват, когато нашите уши го чуват. Нашето чувство за баланс и движение е прецизно. Когато тези клетки на мозъка са **включени**, нашият мозък не улавя каквото виждат очите; той улавя, това което ние си мислим, че нашите очи виждат. Нашият мозък не улавя

Какво да направя:

Нарисувайте отделно на другата страна на листа три линии, които се събират. Нарисувайте кръгче около точката на пресичане.

Какво да кажа:

каквото ушите ни чуват; той улавя това, което ние си мислим, че нашите уши чуват. Нашето чувство за баланс и движение се променя и нашето вътрешно чувство за време може да избърза или да се забави. Това, от което наистина се нуждаем е да изключим тези мозъчни клетки. Ето какво е тази ориентационна точка. Тя е изключвателя на дезориентацията.

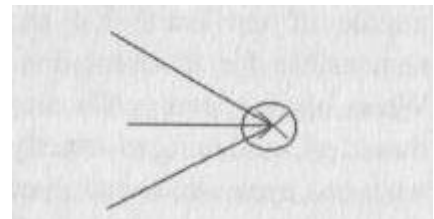
Начинът, по който ние изключваме изключвателя е просто да поставим окото на разума на тази ориентационна точка. Това изключва тези мозъчни клетки.

Ако нашето око на разума се е разположило на тази точка, клетките на мозъка са изключени. Но ако нещо, което причинява дезориентация, се случи, окото на разума не остава там, то се мести.

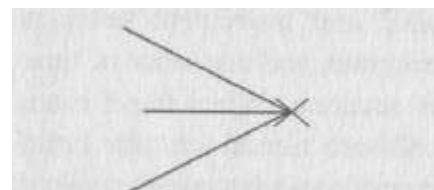
Така окото на разума се маха и ние сме дезориентирани. В миналото, ако ние изчакахме достатъчно дълго или правехме нещо различно от това, което правим, което причинява дезориентация, евентуално нашето око на разума би се върнало и всичко ще е наред отново – докато нещо друго

Какво да направя:

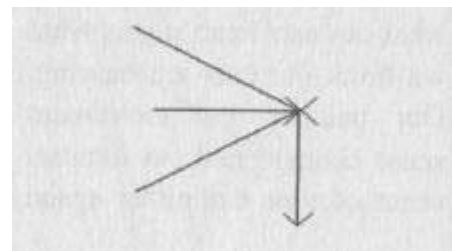
Нарисувайте X вътре в кръгчето, където трите отделни линии се събират.

Нарисувайте три допълнителни линии, свързващи се в обща точка и поставете X на точката.

Нарисувайте стрелка от точката, минаваща от страни.

Какво да кажа:

причини   някаква   друга
дезориентация.

Когато имаме точка на ориентиране, ние можем преднамерено да върнем окото на разума, да го поставим на точката и да сложим край на дезориентацията. Ние не трябва да чакаме или да правим нещо друго, или да се измъчваме. Просто поставяйки окото на разума обратно на мястото му, изключва дезориентацията. Също така това изключва чувството на объркване и спира грешките.

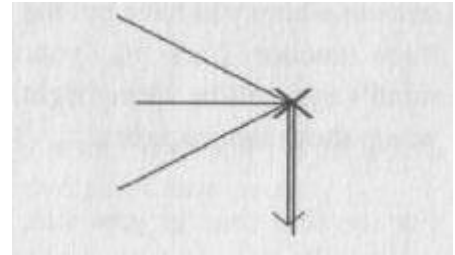
Някакви въпроси до тук?

Разбира се ние не можем да видим окото на разума. Всъщност то не може да се види и в огледало. То е невидимо. Така че ще си представим за момент, че това нещо е окото на разума. ОК?

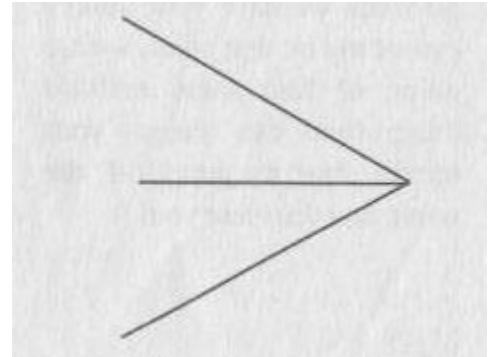
Когато стигнем до онази част от сесията, където трябва да поставиш трите котвени линии,

Какво да направя:

Нарисувайте линия зад точката и повторете X-a.

Нарисувайте още три линии с обща точка; те трябва да са по-дълги от другите и да са подчертани.

Вземете някакъв малък предмет (монета ще свърши работа) и задръжте предмета, така че човека да може да го види.

Позиционирайте предмета на рисунката, точно там, където трите линии се събират.

Какво да кажа:

твоео око на разума ще седи точно там , където те се събират.

За първи път през живота ти ще можеш свободно да изключиш клетките на мозъка, които причиняват дезориентация. Единственият проблем е, че ние не се научаваме добре правейки нещо само веднъж.

Затова, когато имаме твоето око на разума да седи на онази точка, ние ще намерим нещо от истинския живот, което ще накара твоето око на разума да отскочи от точката и да те дезориентира.

Когато това се случи, аз ще те спра да гледаш на нещото, което е накарало окото на разума да отскочи и просто ще трябва да поставиш окото на разума обратно на точката.

Това ще изключи дезориентацията. Объркването ще си отиде. Тогава ще ти покажа какво го кара да се случи.

После ние ще намерим друго нещо, което го кара да отскача.

Какво да направя:

Почукайте предмета по точката, където линиите се събират.

Поставете предмета обратно на точката, където линиите се събират.

Почукайте с предмета по точката и го поставете отново там.

Какво да кажа:

Ти ще поставиш окото на разума обратно, аз ще ти покажа какво го кара да отскочи и после ще го направим пак. Ние ще го правим отново и отново, докато ти станеш експерт в поставянето на окото на разума обратно на твоята ориентационна точка. Ти ще си способен да го правиш бързо, лесно и ще знаеш какво си направил.

Това, което ще имаш тогава, ще е способността да изключваш дезориентацията. Няма значение какво я включва, действието с поставянето на твоето око на разума на ориентационната точка ще я изключва.

Някакви въпроси?

Има още една точка, която трябва да направим.

Ние я наричаме **линия**, защото тя има дължина. Също както този молив/химикал има дължина. Но какво ще кажеш, когато погледнем по дължината му?

Какво да направя:

Посочете една от котвените линии на картинката.

Вземете молива или химикала.

Насочете края на молива/химикала към очите на човека.

Какво да кажа:

Той изобщо не изглежда дълъг, нали? Прилича на точка, нали?

Ако окото на разума седеше точно тук, то въобще не би видяло трите линии като линии, нали?

То ще прилича на три точки или на една точка, ако са приближени заедно. Съгласен ли си?

Имаш ли някакви въпроси по това, което ще направим?

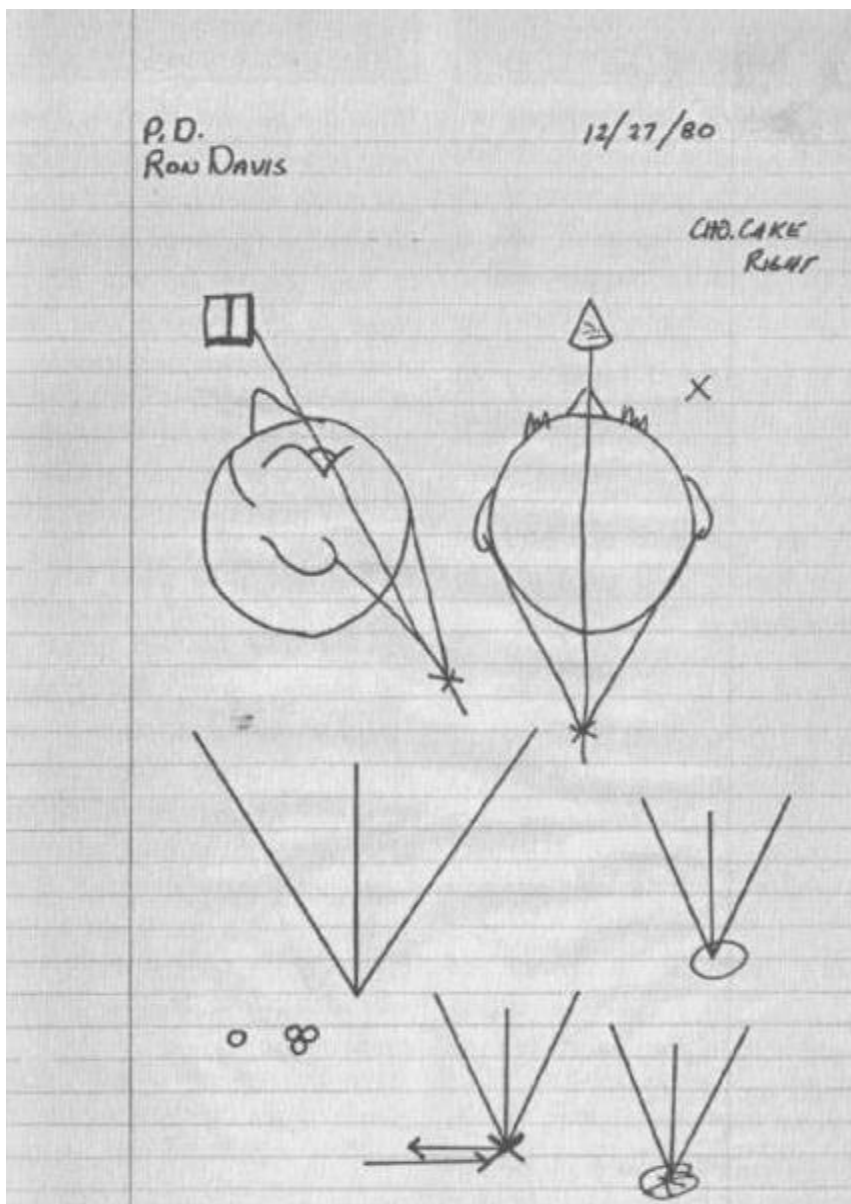
Ако нямаш никакви (повече) въпроси, нека да го направим!

Какво да направя:

Посочете мястото на картинката, където трите линии се събират, когато казвате „тук.“

Нарисувайте една точка и още три, докосващи се.

*Вашата диаграма за обясняване на сесията Консулт по Ориентация на Дейвис
ще изглежда по този начин, когато приключите.*

Какво да кажа:

3. Последователност   **на**
процеса:

Какво да направя:

*Накарайте човека да седне
директно срещу Вас*

Какво да кажа:

Наред ли е всичко, ако докосна ръката ти и ние започнем?

Ние ще използваме и двете ти ръце, затова се нуждаем да ми бъдате на разположение.

Нека да си представим парче ..... торта да стои точно тук в ръката ти. Кажете ми когато го имате.

Затвори очи. Искам да ги държиш затворени, докато не ти кажа да ги отвориш, ОК?

Какво да направя:

достатъчно близо, че да го достигнете и да докоснете челото му без да се премествате от стола си. Но не сядайте толкова близо до него, че са го карате да се почувства неудобно.

Получете съгласието му.

Вземете едната ръката (не тази, с която пише); ако е десничар – вземете лявата; ако е левичар – вземете дясната. Позиция на ръката с дланта нагоре приблизително на мястото, където би държал книга за да чете.

Опишете тортата точно по същия начин, както той я е описал по време на оценяването.

Когато сте сигурен, че той е формирал ментален образ и очите му са затворени, вземете показалеца на ръката му, с която пише, между показалеца и средния си пръст. Повдигнете пръста му до точката отстрани на челото му на нивото на очите (където сте поставили X близо до главата на първоначалната рисунка.)

Какво да кажа:

Искам да промениш въображението си и да поставиш окото на разума **тук...**, където е твоя пръст, и да погледнеш парчето торта **оттук**.

Това е същото, ако се наведеш и ме гледаш **оттук**.

Можеш ли да видиш парчето торта **оттук**?

Представи си права линия, която минава от парчето торта в носа ти, през главата ти и се появява на около един фут зад теб. Нарисувай тази линия и ми кажи, когато я имаш там.

Ще преместя пръста ти. Искам твоето око на разума да се премести с него. ОК?

Искам да поставя твоето око на разума на линията над и зад главата ти, така че нека да преместя пръста ти. Нека твоето око на разума да се премести с него.

Какво да направя:

Потупайте показалеца му с показалеца си, когато казвате „тук.“

Потупайте пръста отново. Изчакайте няколко секунди.

Потупайте пръста. Ако е „да“, отидете на следващата стъпка.

Потвърдете, че линията е там.

***Отбележете:** Не мърдайте пръста, докато давате инструкции или говорите на човека. Приключете с изказването преди да започнете да премествате пръста му и спрете да го местите преди да започнете да говорите отново.*

Ще трябва да се изправите , за да достигнете над и зад главата му. Направете го много тихо и нежно.

Какво да кажа:

Спрете пръста на разстояние 6 до 10 инча над и зад главата.

Аз не мога да видя линията. Единствено ти можеш да я видиш, затова се нуждая направиш фино нагласяване, за да поставиш окото на разума точно на нея.

„Аз се нуждая от твоето окончателно нагласяване на окото на разума точно на линията.”

Какво да направя:

Преместете пръста бавно и плавно към средната линия на тялото над и зад главата. Спрете пръста на около 6 до 10 инча над и зад главата.

Ако лакътя на детето стърчи настрани от тялото, трябва да обърнете лакътя му да сочи напред. По този начин ръката може лесно да достигне зад главата.

Разхлабете хващането на показалеца и позволете на човека да помести пръста си свободно. Това може да му отнеме няколко секунди да намери точното място. Когато престане да движи пръста си, го хванете отново.

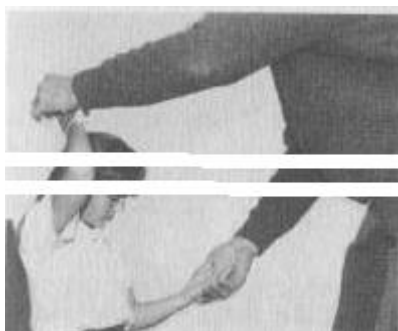
Вижте дали пръста е там, където би трябвало да бъде средната линия на тялото (понякога е).

Ако е на средната линия, продължете със следващата стъпка.

Какво да кажа:

(Изглежда, че е малко настрани. Дали всичко ще е наред, ако го мръдна малко?)

Издърпай линията да дойде **тук** и ми кажи, когато е готово.

„Издърпай линията до тук.”
(помести пръста към средата на тялото и го потупай.)

Можеш ли да видиш ушите си **оттук**? Можеш да виждаш точно през главата си.

Постави котвени линии надолу до върха на всяко ухо, и ги закотви, и ги издърпай стегнати дотук.

Какво да направя:

(Ако не е на средата на тялото, без да променяте разстоянието от главата, мръднете пръста към средата).

Потупайте пръста.

Потупайте пръста.

Ако е „да”, продължете със следващата стъпка.

(Ако е „не”, накарайте го да „почувства” къде би трябвало да са ушите. Ако е необходимо, нека той да почувства ушите си с ръка (използвайте ръката му, която „държи” въображаемия предмет). Ако това, че ги чувства не го кара да ги види, накарайте го да си представи къде би трябвало да са ушите му да си изгради ментална картина за тях.

Потупайте пръста.

Какво да кажа:

Постави друга котвена линия надолу до върха на главата ти, закотви я и също я издърпай стегнато дотук.

Прикачи трите линии заедно.

Искам да преместя пръста ти, но не искам твоето око на разума да се мести с него този път. ОК?

Когато мърдам пръста ти, остави окото на разума на края на трите линии.

Твоето око на разума остана ли на линиите?

(Вземи твоето око на разума от пръста си и го остави на линиите, когато аз премествам твоя пръст.)

Ние вече не се нуждаем от линията, която отива към парчето торта, така че я изтрий и ми кажи, когато си е отишла. Ние също не се нуждаем от парчето торта вече, така че го изтрий и ми кажи, когато го няма.

Какво да направя:

Потупайте пръста.

Потвърдете, че това е направено.

Получете съгласието му.

Преместете пръста отстрани на няколко инча.

Ако е „да”, преместете пръста над рамото по посока на скута. Освободете пръста му и седнете на стола си.

(Ако е „не”, върнете пръста на позицията на линиите.)

(Повтаряйте тази стъпка, докато окото на разума остане на линиите.)

Какво да кажа:

Какъв цвят са трите котвени линии, които току що сложи?

Премести окото на разума на мястото, където трите (цветни) линии се събират. Кажете ми, когато то е там.

Виждаш ли три точки или една?

Какво да направя:

Отбележете си за съпоставка.

.....

Отбележете си.

.....

Котвените линии, поставени от дислексика по време на Консулта по Ориентация на Дейвис ще се съберат в точка на 6 до 10 инча над и зад главата. Тя ще бъде приблизително под ъгъл 45 градуса прецизно на средната линия на тялото.

Какво да кажа:

Те същите цветове ли са както линиите?

Каквото вижда окото на разума точно сега е каквото би трябвало да види, когато е на ориентационната точка. Всеки път, когато поискаш, ти можеш да гледаш с твоето око на разума. Ако то вижда, каквото вижда точно сега, ти ще знаеш, че е на ориентационната точка.

Какво да направя:

Отбележете си.

.....

Какво да кажа:

Ако то не вижда, каквото вижда в момента, ти ще знаеш, че то не е на ориентационната точка и ти ще трябва да го преместиш на точката, за да вижда, каквото вижда сега. Някакви въпроси?

Отвори очите си. То премести ли се, когато отвори очите си?

(Върни го обратно.)

(Затвори очи и гледай.)

4. Обяснение:

Аз не мога за видя твоето око на разума. Аз не мога да видя твоите котвени линии. Ако аз не бях тук, докато ти правеше това нещо, аз дори не бих знаел, че ти ги имаш. Ако аз не мога да кажа, никой друг не може също да каже, затова само ти със сигурност знаеш. Ти не трябва да се засягаш от това, че някой ще си помисли, че си странен или че правиш нещо, което другите не могат.

Ти не можеш да докоснеш окото на разума; нищо не може.

Какво да направя:

Ако е „не”, отидете на следващата стъпка.

(Ако е „да”, кажете му да го върне обратно.)

(Ако отговорът е „Не знам”, накарайте го да си затвори очите и проверете.)

Какво да кажа:

Не трябва да се притесняваш за нещо, което може да го удари; или да го зачука в стената, вратата или нещо друго. Не трябва да се притесняваш, че ще бъде захванато от вратата на колата. То минава направо през нещата, като че ли те не са там.

Когато твоето око на разума седи на точката, то е локирано чрез линиите, които отиват до ушите ти и до върха на главата ти. Ти не можеш да се движиш достатъчно бързо, за да го изгубиш. Не можеш да обърнеш глава достатъчно бързо, за да го махнеш. То просто си седи там и отива там където твоите уши и глава отиват.

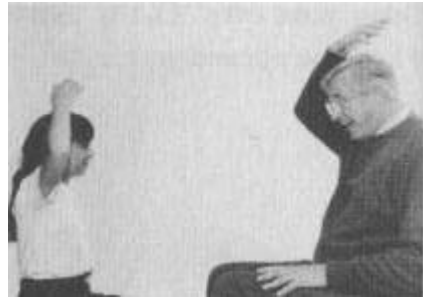
Някакви въпроси?

Знаеш ли какво означава думата отговорност?

Нека да ти кажа една проста/по-проста дефиниция. Отговорността е способността и готовност да контролираш нещо. Контролът в своята проста форма е способността да накараш нещо да се промени или да го накараш да не се променя.

Какво да направя:

Размахайте ръката си над и зад главата си.

„Не трябва да се притесняваш че някой може да махне окото на разума или някой да види линиите ти.”

Дали е „да” или „не”, продължете със следващата концепция.

Какво да кажа:

Тъй като аз мога да се протегна и да преместя ръката ти, аз променям нещо около тялото ти. Тази промяна се случва, но ти не я правиш. Аз съм отговорен за тази промяна. Ти не си, защото не си я направил. Ясно?

Но аз не мога да се протегна и да преместя твоето око на разума. Никой не може. Няма такъв човек, животно, машина или нещо друго на тази земя, което може да премести твоето око на разума на една милиардна частица от инча. Но ти можеш да го поставиш навсякъде, където си поискаш. Това означава, че ти имаш тотален контрол, което също означава че имаш и пълната отговорност за това къде е твоето око на разума и какво прави.

Съгласен/а ли си с мен?

Това също означава, че когато то отскочи, когато ти си дезориентиран, ти си единствения/ната който го е накарал да отскочи. Когато си бил/а много малък/а ти си установил, че когато и да си бил/а достатъчно объркан/а, твоето око на разума автоматично си отивало и е опитвало да се отърве от объркването. Когато объркването е било за реален предмет, това наистина е работело. Отървявало се е от объркването. Но то не ще работи със символи и тъй като всички думи са символи, то няма да работи с думите. Премествайки окото на разума наоколо просто ще създаде още повече объркване.

Какво да направя:

Вземете едната му ръка и я преместете малко.

Какво да кажа:

Сега ти имаш проблем. Твоето око на разума отскача всеки път, когато си объркан/а и ти не искаш то да прави така повече.

Проблемът е, че то все още ще си подскача. Ако се опиташ да го задържиш на точката и да го предпазиш от скачане, докато по същото време ти автоматически се опитваш да го накараш да отскочи, ти ще получиш главоболие.

Единственото решение, което ми е известно е да вървиш напред и да го оставиш да скача. Когато го направи, просто го върни обратно. Това ще е твоята работа, твоята отговорност. Когато и да скочи, ти го връщаш обратно.

Имаш ли някакви въпроси?

Дали твоето око на разума си седи още на ориентационната точка?

(Постави го обратно на точката.)

За първи път, за съвсем малко, след като сме установили ориентационната точка, нашето око на разума кръжи около нея.

Какво да направя:

Ако е „да”, отидете на следващата стъпка.

(Ако е „не”, накарайте го да го постави обратно.)

Какво да кажа:

То просто не седи там. Това се случва на всеки. Ние го наричаме „кръжене.“

Колкото по-скоро ти започнеш да използваш контрол над твоето око на разума, поставяйки го и отнемайки го от ориентационната точка, кръженето ще престане. Тогава, когато ти поставиш твоето око на разума там, то просто ще седи там.

Не се опитвай да задържиш окото си на разума там, просто го остави да се носи. От време на време, го премествай обратно на точката и го пусни. Ако се опиташ да го задържиш там, ти просто удължаваш фазата на кръжене.

Някакви въпроси?

5. Практика чрез Използване на Ориентацията:

Базирайки се на историята на дезориентацията, изберете дейност, такава като четенето, която ще дезориентира човека. Бъдете на щрек за индикации на дезориентацията. Когато се появи дезориентация или грешка, спрете с дейността.

Твоето око на разума помръдна ли?

Ако е „не“, продължете с дейността, докато се премести.

(Ако е „Аз не знам“, накарайте го да провери.)

Какво да кажа:

Погледни с окото си на разума и виж дали то вижда (точката/точките).

Постави го обратно.

Посочи всяка дума, която отключва дезориентацията.

Какво да направя:

Ако е помръднало, накарайте го да го върне обратно.

Тогава посочете стимулт, който е отключил дезориентацията.

Продължете в същия стил, докато човека може бързо и лесно да поставя окото на разума обратно на ориентационната точка и да вижда, че това прави различието.

Когато човека може бързо и лесно да поставя окото на разума на ориентационната точка, и знае, че го е направил, сесията е завършена.

Глава 28

Освобождаване и Преразглеждане

Тъй като дислексиците развиват ориентационни умения, ще стане очевидно, че **ако окото на разума не се мести, няма грешки**. Когато те станат по-осъзнати в тяхното състояние на ориентация, те ще забележат, че когато тяхното око на разума се премества, те се дезориентират. След като са дезориентирани, те ще направят грешки при четенето или някое „старо решение“ автоматично ще се включи.

Това би изглеждало, че следващото логично умение за развитие би бил метод за задържане на окото на разума на ориентационната точка. Това е просто за правене и повечето ученици ще опитат. За съжаление, това обикновено дава като резултат главоболие.

Вероятната причина е, че окото на разума не се премества наистина от само себе си. Ученикът, на подсъзнателно ниво, го кара да се мести. Да го мести това е твърдо установен навик. Научавайки за ориентацията и ползата от това да не мести окото на разума, няма да предпази ученика от постигането на естествената реакция на объркване.

Затова, когато ученикът е объркан, той ще се опитва да мести окото на разума по същото време, когато той се опитва да го предпази от местене – буквално работейки срещу себе си. Ние наричаме това **задържане**. Това създава напрежение, което се отразява в главоболие.

Просто да кажете на учениците да не задържат окото на разума на ориентационната точка, не работи. Това е като да им кажете да не мислят за слон: Това ще е причина да го направят, вместо да ги предпазите от него. Колкото повече те се опитват да не го задържат, толкова по-силно ще стане задържането.

Освен това, няма причина да не се дезориентират, когато това е подходящо и полезно.

Учениците, които задържат окото на разума твърдо на ориентационната точка обикновено докосват и потриват задната част на врата. Когато видите да правят това, се намесете с процедурата **Освобождаване**.

Знаци на задържане:

1. Ученикът се оплаква от главоболие.
2. Ученикът потърква или си докосва задната част на врата.
3. Тенът на кожата става блед.
4. Веждите се сбръчкват.
5. Ученикът започва да изглежда стресиран.

Процедура по Освобождаване

Накарайте ученика да мине през процедурата по освобождаване като им четете или речитирате тези стъпки. Когато го правите се убедете, че те участват в дейността, която се изисква преди да преминете към следващата стъпка. Ако те кажат, че „не могат“, или не са сигурни дали те са направили стъпката, кажете: „Представете си какво би било, като да го направиш.“

Стиснете юмруците, но да са отпуснати, не прекалено стегнати. Нека просто пръстите ви да са свити в дланта. Сега си помислете: „отвори ръка”, но вместо да отворите ръка, малко стегнете юмрука.

Помислете отново: „отвори ръка”, и направете юмруците още по-стегнати.

Отново си помислете: „отвори ръка”, и направете юмрука наистина стиснат – наистина, **наистина** здраво стиснат, да го почувствате чак до лакътя си.

Сега без да мислите просто оставете ръката да се отпусне. Нека цялата ръка да си отпусне. Нека пръстите да намерят тяхното естествено място.

Почувствайте чувството да върви надолу по ръката ви, през дланта, по целия път до връхчетата на пръстите. Това чувство е чувството на **освобождение**. Когато думата **освобождение** е използвана, това е чувството, което тя означава.

Чувството на освобождение е и същото чувство като чувството на въздишка.

Въздъхнете. Вдишайте и задръжте за секунда или две. След това оставете въздуха да излезе бързо от устата, със звук „хууууууууу”излизащ от гърлото и носа.

Една малка въздишка поставя чувството на освобождение в горната част на гърдите ви. Една наистина силна въздишка може да постави това чувство по целия път чак до връхчетата на пръстите на ръцете и на краката.

Сега нека окото на разума да усети това чувство, просто като го поискате. Вашето око на разума може да има това чувство. Това е което окото на разума би трябвало да чувства.

Сега накарайте вашето око на разума да постави това чувство надолу към главата и шията. Вие ще почувствате мускулите на шията да се отпускат. Ще ги почувствате да се отпускат.

Ако ученикът има главоболие, използвайте тази стъпка преди да продължите:

Сега, накарайте окото на разума да постави това чувство точно вътре в болката. Нека окото на разума да изпълни главоболието с чувството на освобождение.

Нека окото на разума да продължава да изпълва главоболието с освобождение, докато то окончателно си отиде.

За в бъдеще, когато и да трябва да поставите окото на разума обратно на ориентационната точка, след като го имате вече там, оставете го да си отиде. Разхлабете се от него. То няма да отиде никъде, то просто ще си седи там. Не трябва да го задържате.

Всеки път, когато трябва да върнете окото на разума обратно, оставете го да усети това чувство на освобождаване. Тогава няма да имате главоболие или старите решения няма да се случват никога повече.

След като ученикът е научил какво е освобождаването и как да го прави, вече няма нужда да се минава през цялостната процедура отново. Просто помолете или напомнете на ученика да „направи освобождаване” когато и да забележите, че той се опитва да задържи окото на разума, концентрира се, напряга се или прави усилия.

Преразглеждане на Процедурата по Ориентация

След няколко часа ориентационната точка, установена в първоначалната сесия на Консулта по Ориентация може да промени местоположението си. Като резултат от време на време може да се нуждаете да проверявате и да виждате дали тя се е преместила и ако е така, я поставете обратно на оригиналното ѝ място. Това е направено с Преразглеждане на процедурата по Ориентация.

Просто помолете учениците да поставят пръста си, **където е тяхната ориентационна точка**. Типично, когато аз го правя, аз казвам: ”По-рано, когато правихме сесията по ориентация вие получихте нещо, наречено ориентационна точка. Това е мястото, където трите линии образуват точка. Можете ли да поставите пръста си, където тази точка е?”

Когато го правят, проверете дали пръста е на линията, през средата на тялото и на 6 до 10 инча над и зад главата. Ако поставят пръста на точното място, кажете: „това е добре. Продължавайте да използвате тази точка и всичко ще бъде просто отлично.”

Точното място.

Ако поставят пръста си на някакво друго място, а не на точното, просто попитайте дали Вие можете да направите „леко нагласяване.” (Никой никога не казва „не.”)

Окото на разума е твърде ниско и изместено надясно.

Хванете пръста между палеца и средния си пръст и нежно го издърпайте до средната линия на тялото. Потупайте края на пръста с показалеца си и кажете: „Издърпай точката до тук като си нагласяваш линиите.“ Потупайте пръста отново.

Нагласете точката и линиите на средната линия на тялото.

Когато те кажат, че точката е вече, където искате да бъде, им кажете: „Това е добре. Използвайте тази точка и всичко ще бъде просто отлично.“

Ако точката продължи да се променя прекалено след като сте направили нагласяването от по-горе, кажете на ученика да „установи линиите, така че да не мърдат.“

Използвайте Преразглеждане на Ориентацията само докато правите Прецизната настройка, разяснена в следващата глава. След като направите Прецизната настройка, този метод на проверяване на местоположението на ориентационната точка повече няма да е подходящ.

Глава 29

Прецизната Нагласа за Постигане на Максимален Резултат

Процедурата по Прецизна Нагласа е метод за ориентирания дислексик да намери своята **оптимална ориентационна точка**. Наименованието на процеса е взето от фината настройка на радиото чрез използване на копчето, въртейки га напред и назад, докато се постигне най-доброто приемане на сигнала.

Същото нещо може да се направи с окото на разума. Като го местите около ориентационната точка оптималното място за ориентацията може да бъде намерено.

Има няколко неща, които трябва да помните. Процедурата по Прецизна Нагласа е най-добре направена след като ориентирания дислексик е имал най-малко два дни опит да контролира ориентацията. Прецизната Нагласа не трябва да се прилага, докато всякакво „кръжене“ (леко носене на окото на разума) не е спряло.

По време на Прецизната нагласа окото на разума може да се мести във всяка посока, не само напред и назад. Също всеки път, когато окото на разума се премести, човек ще се почувства дебалансиран. Прецизната нагласа е направена чрез преместването му съвсем малко, спирането му и проверката как нещата се чувстват.

Има два начина учениците да кажат, че са достигнали оптималното място на ориентация. Първият е учениците ще са перфектно балансирани. Те могат да стоят на един крак без никакво движение на крака, глезена, коляното, ханша или торса. Те могат да стоят в тази позиция докато мускулите им достигнат физическа умора. В този момент те могат да останат удобно балансирани като просто сменят стоежа с другия крак. Вторият е, когато окото на разума е на оптималното ориентационно място, учениците ще почувстват дълбокото чувство на доброто състояние – което аз наричам **зона на комфорта**. Просто ще се „почувстващ добре.“

Често докато правят Прецизната Нагласа учениците ще преместват окото на разума през зоната на комфорт. Когато това се случва, чувството на доброто състояние ще ги завладее моментално. Те вероятно ще се усмихват и ще изглеждат облекчени. Но ако те не спрат окото на разума на точно това място, чувството ще изчезне толкова бързо, колкото се е появило.

Ако се приеме за вярно, че ние започваме с окото на разума над и зад главата, наблюдаваните феномени на отношението между окото на разума и тялото са:

1. Ако окото на разума е наляво от средната линия, тялото е дебалансирано наляво.
2. Ако окото на разума е надясно от средната линия, тялото е дебалансирано надясно.

3. Ако окото на разума е много далече назад, дори и да е на средната линия, тялото е дебалансирано в посока назад.
4. Ако окото на разума е много далече напред, дори и да е на средната линия, тялото е дебалансирано в посока напред.
5. Ако окото на разума е твърде ниско, тялото е дебалансирано в посока назад.
6. Ако окото на разума е твърде високо, тялото е дебалансирано в посока напред.
7. Ако окото на разума е пред централната линия на тялото 1. и 2. По-горе са противоположни.

Използвайки гореописаната информация, ученикът може да намери оптималната ориентационна точка.

Ученикът изпълнява процедурата като бавно мести и спира окото на разума в основния обсег на съществуващата ориентационна точка. Това е направено преди перфектния баланс да е постигнат и ученикът изпитва всеобхватното чувство на доброто състояние.

Процедура по Прецизната Нагласа

Както във всички тези процедури, използвайте свои собствени думи.

Какво да кажа:

Какво да направя:

Обяснете концепцията на фината настройка на радио и как тя може да се приложи да се намери оптимална ориентация.

Какво да кажа:

Искам от теб да задържиш очите си отворени по време на това, което ще правим, ОК?

Постави окото на разума на ориентационната точка.

„Погледни на картината там горе.“

С твоите очи, гледайки (мястото или точката), балансирай на един крак.

„Продължавай да гледаш там и балансирай на един крак.“

Какво да направя:

Намерете място, където има изглед, който се простира на далече. Това може да е като да гледате през прозореца. Накарайте обучаващия се да застане с лице към гледката.

Накарайте обучаващия се да провери да види дали окото на разума е на ориентационната точка.

Застанете до него и посочете определено място или точка от гледката. Мястото или точката не трябва да бъдат под нивото на очите.

***Отбележете:** Няма значение на кой крак балансира. Може да сменя крака, ако поиска.*

Какво да кажа:

Сега отдалечи окото на разума от твоята точка по посока към мен и виж какво прави то на баланса ти. Няма да те оставя да паднеш.

(Отдалечи го добре; няма да позволя да паднеш.)

Постави окото на разума обратно на точката и върни крака си долу.

Наклони главата си напред и гледай директно на (точката/мястото). Сега балансирай на един крак.

Сега както фината настройка на радио помести окото на разума наоколо и намери

Какво да направя:

Нежно хванете обучаващия се за раменете, след това отпуснете захващането без да мърдате ръцете далече от раменете.

„Отблъсни го и виж какво се случва.”

Ако обучаващия се не се наклони към Вас...

Отбележете: Важно е обучаващия се да почувства тялото да се дебалансиран по посока на преместването на окото на разума.

Отбележете друга точка или място, което е по-близо, на около 45 градуса под нивото на линията на зрението. Насочете вниманието му към точката/мястото.

„Гледай тази монета, която хвърлих на пода и балансирай на един крак.”

Отбележете: този процес отнема толкова време, колкото му е нужно.

Какво да кажа:

мястото, където твоето тяло е в перфектен баланс.

Запомни, докато окото на разума се движи, твоя баланс е нарушен, затова премести го съвсем малко, спри и след това провери. Ти ще разбереш когато го имаш чрез чувството което то има.

Задръж окото на разума точно там, където е и пусни крака си долу.

Задръж окото на разума точно там, където е и издърпай твоите (точки/точка), където е окото на разума. Ти не местиш окото на разума; ти местиш точката **към** окото на разума.

Какво да направя:

Обучаващият се може да не намери оптималната ориентация от първия опит.

Не ги оставяйте да спрат докато не са много близо или наистина са намерили оптималното ориентационно място.

Когато обучаващият се е намерил оптималната ориентация или се е уморил, но е много близо, използвайте следващата стъпка, за да прекратите процеса.

Какво да кажа:

Нека твоите котвени линии да се закрепят и да останат здраво там, точно където са, точно както бетона се закрепва и става все по-здрав. По този начин твоята точка ще бъде точно там, където трябва да е и няма да се мести наоколо.

Какво да направя:

Потвърдете, че това е направено.

Обяснете на обучаващия се, че трябва да използва тази процедура най-малко един път на ден, за да е сигурен, че ориентационната точка е оптимална. Обяснете, че от време на време оптималното място сменя местоположението си по незнани причини и обучаващия се трябва да се адаптира към тази промяна, използвайки тази процедура.

След Прецизната Нагласа не карайте обучаващите се да се опитват да поставят пръста си, където е точката. Вероятно няма да са способни да я открият и молейки ги да направят това, само ще предизвика объркване.

Бъдещ Преговор на Ориентацията е направен като просто карате обучаващите се да гледат надолу и да балансират на един крак, показвайки Ви, че баланса е налице.

Има само една оптимална ориентационна точка, където всички сензорни данни са най-прецизни. Все пак има и други ориентационни местоположения, едно или повече за всяко от сетивата, където това сетиво ще е много изострено. Това за баланса е два фута или повече директно над главата, или напред от центъра на гравитация. Когато работим със спортисти, танцьори и (всеки с превъзходен баланс) убедете се, че те се ориентират над и зад главата, а не директно над или пред главата. Накарайте обучаващия се да гледа надолу докато проверката Ви увери в това.

Глава 30

Координацията

След като процеса Прецизната Нагласа е завършен, има един бърз и прост начин да сложим край на ляво/дясно объркване завинаги. Този процес е също адресиран към

проблема диспраксия, описан в Глава 11. Ние я наричаме Кууш Боол Терапи, защото ние използваме леки, кожени топки играчки, направени от гумен материал за процеса. Не препоръчваме други топки като тези за тенис или Понг-Понг, защото те имат тенденцията да отскачат от ръцете на хората преди те да са способни да ги сграбчат.

Вие можете да започнете да правите това периодично след Прецизната Нагласа, описана в предходната глава.

Започнете с шест до десет фута от човека (по-близо за малките деца). Започнете като кажете на обучаващия се да „провери своята точка.” Когато човек е на точката (ориентиран е), накарайте го да балансира на един крак. Той може да стои на който и да е крак и може да сменя краката по всяко време.

Дръжте двете топки в едната ръка. Когато обучаващия се е удобно балансиран на единия крак, кажете: „хвани една топка в едната ръка и другата топка в другата си ръка.”

1. Скришно, подхвърлете всяка топка по отделно. Хвърлете нежно, целейки се на височината на гърдите. Всеки път, когато хвърляте топка, казвате: „Една в едната ръка, една в другата ръка.”
2. Когато обучаващият се може лесно да хване топка с всяка ръка без да изгуби баланс, повторете, „Една в едната ръка, една в другата ръка.” Тогава хвърлете двете топки **едновременно**. Целете се в позицията директно пред човека на средната линия на тялото. Ако са правилно хвърлени, по една топка ще има от всяка страни на средната линия.

Картинка от стр. 195

„Една в едната ръка, една в другата ръка.”

Увери се, че ги хвърляте така че те да могат да бъдат лесно хванати. Когато обучаващият се хваща и двете топки, похвалете обучаващия се и го направете пак.

3. След малко кажете: „аз ще ги хвърля и двете към едната ти страна. Искам да ги хванеш без да губиш баланс.” Направете това за всяка страна за да трябва да пресече средната линия с другата ръка, за да хване и двете топки. Не се целете прекалено надалече.

Това упражнение прави добрата почивка докато правите Овладяването на Символа върху кратките думи.

Картинка от стр. 196

Пресичайки средната линия.

Глава 31

Базисното Овладяване на Символа

По-рано аз споменах, че объркването за смисъла на пусковите думи беше съществена причина на дезориентациите, които причиняват симптомите на Дислексия. Те са най-важните виновници, но има много други символи, които също могат да причинят дезориентации. Повечето дислексици ще „отключат“ на някои индивидуални букви от азбуката и някои от пунктуационните знаци. Други ще „отключат“ на някои речеви звукове, математически символи и цифрите.

За да се коригира истински обучителната неспособност, всички пускови думи и символи трябва да се научат така старателно, че да са овладени.

Идеалният случай е тези упражнения да са направени индивидуално с обучаващия се, с неговото темпо. Почивки трябва да се правят често, особено след успех.

Ако обучаващият се изпитва затруднения или обземащо го объркване и дезориентация, почивка от дейността е задължителна. Това е винаги сигурна индикация, че заобикалящо, физическо или емоционално разсейване е налично. Убедете се, че сте открили кое е и отстранете причината преди да продължите.

Техниките, които също могат да спомогнат този процес са:

1. Помощникът прави упражненията и глинените изображения заедно с обучаващия се.
2. Обучаващият се инструктира или тества помощника в осигурените материали.
3. Помощникът на свой ред с обучаващия се прави примерни изречения и употребата на примерите.

Материалите, от които се нуждаете са:

- 1-2 паунда от пластилинова глина на човек
- примери на главни и малки букви (увеличете примерите на стр. 200 и 201, дадени като модели)
- речник
- учебник по граматика
- буквари, читанки, работни тетрадки, списания и други материали за четене
- хартия
- молив
- инструменти за рязане и оформяне на глината

- ножици
- материали за почистване – хартиени кърпи или бебешки мокри кърпички

Краят на „Песента за Азбуката”

След Консулта по Ориентация, Овладяване на Символа е използван, за да овладее азбуката и пунктуацията.

Ние използваме базисната форма на Овладяване на Символа за буквите и символите. Процесът е прост; ние просто искаме от обучаващия се да овладее символите, така че те повече да не отключват дезориентации. Ние го караме да създаде всеки символ от моделираща глина, да го идентифицира и да научи неговата употреба. За азбуката ние го караме да създаде всяка буква. Започваме с главните букви, работейки от А до Я.

Процедура по Овладяване на Азбуката

1. Запознайте обучаващите се с глината. Оформяне. Рязане. Търкаляне.
2. При всеки знак на дезориентация, винаги спирате и любезна казвате на обучаващия се: „Провери твоята ориентация” или „Хвани твоите точки/точка.” След това подновете работата.
3. Накарайте обучаващия се да направи главните букви от азбуката от А до Я подред. Буквите трябва да са най-малко 2 инча високи. Писмените примери на буквите трябва да са близо да него, за да ги гледа.
4. Попитайте го: „Коя е тази азбука?” Повтаряйте въпроса общително, докато той каже: „Моята.” След това го попитайте: „Защо?” или „Как така?”, докато той каже: „Защото аз я направих.” Или „Защото аз я създадох.”

Картинка от стр. 200

Това са главни и малки букви, използвани в основното Овладяване на Символа в Центъра по Коригиране на Дислексията на Дейвис. Те са специално проектирани за моделиране с глина. Увеличете тези страници около 150% на фотокопирен апарат, след това срежете всяко копие на три ленти. Залепете ги последователно да се получат 2 дълги ленти като тези:

Картинка от стр. 201

5. Накарайте обучаващия се да провери дали всички букви са правилно позиционирани и последователни, и дали са подобни по размер. Ако откриете някакви грешки нека той да ги сравни с примерите и да ги коригира.

Отбележете: докато се провежда Овладяването на Символа, **никога:**

- Не критикувайте артистичните способности на обучаващия се.
  - Не посочвайте специфични грешки. Накарайте го той да ги открие като сравнява глинената азбука и писмената справка.
6. Попитайте обучаващия се: „Щастлив ли си с твоята азбука?“ ако е „не“, попитайте какво би станало по-добре и нека да го коригира, докато остане доволен накрая.
7. Попитайте обучаващия се колко са буквите в азбуката. Ако той не е сигурен, нека да ги преброи (б а в н о). повтаряйте тази дейност, докато той е абсолютно сигурен че те са 30 (за бълг. Азбука).
8. Нека той бавно и обмислено да докосва и казва името на всяка буква подред.
9. Нека той да докосва и да казва името на всяка буква в обратен ред започвайки от Я.
10. Отбелязвайте всяка грешка, колебание и объркване.
11. На буквите, които причиняват объркване или ги смесва, питайте:

А) „Каж ми нещо подобно за тези две букви.“

Картинка от стр. 203

Докосни и кажи буквите в двете посоки.

Б) „Каж ми нещо различно за тези две букви.“

Редувайте задаването на въпросите (А) и (Б) докато няма повече отговори.

За следващи грешки или пропускания, питайте:

(той трябва да гледа в буквата)

А) „Коя буква стои пред .....?“

Б) Коя буква следва след .....?“

12. Накарайте го да докосва и казва буквите подред и в обратен ред. Повтаряйте, докато му стане лесно.

13. Накарайте го да каже азбуката подред, да поглежда буквите, ако има нужда.
14. Назовавайте буква от азбуката и нека той да я докосва и да каже коя буква е предходната и коя следва. Правете това докато той може лесно и бързо да намира всяка буква от азбуката.
15. Накарайте го да каже азбуката в обратен ред като го оставите да поглежда толкова пъти, колкото му е необходимо, за да мине през нея. Отново погледнете на буквите, които причиняват проблеми, повтарящи се поглеждания или повтарящи се обърквания. Проверете ориентацията и приложете стъпка 11 към тези букви. Правете това докато той може да каже азбуката в обратен ред най-малко веднъж без да поглежда.
16. Ако се появят някакви знаци на затруднения или фрустрация, **ОТКАЖЕТЕ СЕ** от тази задача. Направете малка почивка. След това проверете ориентацията и се върнете на стъпката, която предхожда онази със затрудненията. Повторете тази стъпка до новия успех.
17. Продължавайте да практикувате азбуката в обратен ред и в прав ред, докато обучаващия се я научи и може лесно и удобно да я рецитира и в двете посоки. Засипете го с похвали, когато това е завършено успешно. Винаги си давайте заслужена почивка след това изпълнение.
18. Накарайте го да направи азбуката с малки букви ръкописно от зад напред, от „я” до „а” (в обратния ред, но не и с обърнати на обратно букви). Използвайте примерите от началото на тази глава.
19. Както по-горе, наблюдавайте за проблемни букви, проверете ориентацията, ако е необходимо и накарайте го да провери за прецизността на това, което е направил.

Картинка от стр. 205

Малките букви са направени в обратен ред.

20. Накарайте го да докосне и да каже буквите в обратен ред, от „я” до „а.”
21. Сега го накарайте да рецитира азбуката подред. Наблюдавайте го за някакви знаци от „Песента за Азбуката” и нека да казва азбуката бавно и отчетливо.
22. На разбъркано избирайте някаква буква, питайте го коя буква е предходната и коя следва. Нека да поглежда, ако се нуждае, докато той може удобно да каже коя буква е предходна и коя следва след всяка буква от азбуката на разбъркано без да гледа примера.

Допълнителни упражнения, които могат да бъдат направени сега или по-късно, включват:

- Намирането на главни букви наоколо и наименованието им.
- Намирането на буквите в речника
- Идентифицирането на букви в книгите.
- Намирането на буквените секции в папки, телефонния указател, енциклопедии и др.
- Отбелязването на различни печатни стилове и шрифтове.
- Да пише буквите.

Работата с азбуката е завършена, когато обучаващия се може да рецитира азбуката подред и в обратен ред с еднаква лекота и скорост и може да каже коя буква е предходната и коя е следващата на всяка буква от азбуката. В този момент той знае азбуката достатъчно добре, за да не бъде зависим от „Песента за Азбуката.” И вече няма никаква нужда от да я пее наум, така навика ще изчезне.

Следващото нещо е да го накараме да премине през символите за пунктуация. Първо, това е много важно за дислексика да знае какво да **прави**, когато тези знаци ги вижда по време на четене на глас, отколкото да знае как те са използвани при писане. Това ще бъде отработено по-късно.

Овладяване на Пунктуационните Знаци

1. Преминете през дефиницията за „пунктуация” от опростен речник.
2. Накарайте го да направи точка от глина.
3. Нека да напише името на знака на малко късче хартия (около 4x4 инча), след като е направил всеки знак и поставете глинения знак на парченцата хартия в правилно отношение с това, което е написал. Това може да се превърне в творческа игра. Ето няколко примера:

Картинка от стр. 207

4. Посочвайте всеки знак в различни текстове, такива в буквари, списания и др. също посочвайте как формата им се различава в зависимост от стила на печат и шрифта.
5. Накарайте го той да открива знаците в различни текстове.

6. Прибягвайте до учебници по граматика или дефиниции, преминете през общата **употреба** на всеки знак. Наблягайте на това какво той трябва да **направи**, когато види знака, докато чете на глас. Да спира при точка, пауза при запетая, да е ритмичен гласа при въпросителен знак и т.н.
7. Нека да дава вербални и писмени примери на това как всеки знак е използван.
8. Убедете се, че той знае как да произнесе името на всеки пунктуационен знак.
9. Повторете стъпките от 2 до 8 с:

Въпросителен знак

Удивителен знак

Запетая

Апостроф

Тире

Тиренце при сложни думи или пренасяне

Малки Скоби

Големи Скоби

Многоточие

Звездичка

Две точки

Точка и запетая

Наклонена черта

Тъй като думите са символи това представлява и звук, и значение, важно е за обучаващия се да бъде трениран през всички речеви звукове. Това не изисква логопед, а само ключ към произношението от всякакъв речник и добър треньор.

Ако цифрите са пускови за обучаващия се, същия базисен процес се прави и с тях. Всичко това трябва да се завърши преди да се започне със списъка на пусковите думи.

Допълнителни Упражнения по Овладяване на Символа

Овластяване на произношението

1. Използвайте произношението в речника, покажете и практикувайте как всяка буква е произнесена и как се артикулира в устната кухина, устните и езика.
2. Изяснете всеки от различните символи (диакритичните знаци), като използвате примери.
3. Изяснете какво е сричка, след това ги откривайте и ги броят в различни думи.
4. Изяснете употребата на ударенията и символите за ударение.
5. Открийте дума в речника, за която обучаващия се си няма идея как се произнася. Нека той да се опита да я произнесе – сричка по сричка и да постави правилно ударението.

Печатни стилове и шрифтове

1. Използвайте различни текстове или идеалния вариант е книга за печатните шрифтове, посочвайте разликите между буквите и цифрите при разнообразните шрифтове.
2. Нека той сам да намира и посочва някои разлики.
3. Нека да забелязва разликите между:
  - малките букви „а”, „г” и „у” от различните печатни стилове.
  - големите и малките букви.
  - буквите, които имат сериф – чертичка на горната или долната част на печатна буква.
4. Бъдете нащрек за дезориентации и винаги карайте обучаващия се да ги коригира.
5. Ако има нужда, нека да направи няколко различни типа букви от глина, и да отбележи приликите и разликите.
6. Добър пример и източник на различаващи се печатни стилове са: телефонния указател, комиксите, рекламите във вестниците и списанията.

Други символи

Математически, научни, мерни единици, музикални и други символи, които отключват дезориентациите, може да се отнесете към тях, да ги разясните и да ги овладеете по същия начин, описан по-горе.

Картинка от стр. 211

Пример как Овлабяването на Символа е използван да представи математическата концепция за дробите ($1/4$).

Картинка от стр. 211

Пример как Овлабяването на Символа е използван да покаже значението на цифрите от 1 до 10 и концепцията $7 \times 4 = 28$.

Нещо за Първи Клас

Дан, който дойде за Консулт по Ориентация по времето когато беше между първи и втори курс в гимназията, имаше държанието типично за много дислексични тийнейджъри. Всяваше наоколо вид на прекалено самоуверен показваше своята най-голяма естествена способност да говори много бързо. Той би могъл да стане добър търговец, дори и никога да не беше направил нищо за своята обучителна неспособност.

Неговата първоначална сесия по Консулта по Ориентация мина добре и беше лесно за него да поддържа ориентацията си.

Когато го помолихме да конструира глинена азбука, той имаше същата реакция като много възрастни: „Това е нещо за първи клас!” той недоволстваше, но премина основните упражнения по Овлабяване на Символа и научи азбуката отзад напред и подред.

Първата дума от пусковия списък, която той избра да овладее, беше „the”. За да покаже дефиницията, той направи топка от глина и човече, сочещо към нея. Изведнъж лицето му поруменя и от очите му закапаха сълзи. Той хлопна с юмрук по масата и каза: „Боже! Защо не ме научиха на това нещо в първи клас? То е толкова просто!”

„Подозирам, че те просто не са знаели как.” – беше най-добрия отговор, който успях да предложа.

Глава 32

Три Стъпки за По-Лесно Четене

Възприятието на дислексика и сигурността

Тъй като вниманието и съзнанието на дислексиците са широко разпрострени наоколо в заобикалящата ги среда, те естествено ще **погледнат** на думата като на дървото в парка. Те ще видят цялото дърво наведнъж. Те не виждат първо листата отляво, после клоните, след това ствола, след това клоните и листата отдясно. Те просто виждат цялото дърво.

Когато дислексиците учат да четат, докато гледат цялата дума, те винаги ще отгатват каква е всяка дума, основавайки се на нейната цялостна поява. Гадаенето ще ги предпазва от чувството за сигурност, от което те се нуждаят да спечелят увереност в своята способност за четене.

Тези прости техники бяха разработени да позволят да се научат повечето базисни умения, необходими за удобство при четене и за да помогнат на дислексиците да учат с лекота и разбиране.

Този процес би трябвало да се използва напълно след като обучаващия се е завършил Овлабяването на Азбуката и Овлабяването на Пунктуацията както са описани в Глава 31. Също можете да използвате тези техники за кратка сесия по четене след като сте завършили последната стъпка от сесията Консулт по Ориентация, описана в Глава 27.

Започнете да използвате тези техники, когато обучаващия се започне да прави Овлабяване на Символа от краткия списък с думи. Това помага да се разнообрази схемата и да се променят задачите от време на време. Това предпазва от скуката.

1. Буквуване-Четене

Целите на Буквуване-Четене са:

- Да се тренира обучаващия се в движение на очите отляво надясно при четене.
- Да му се даде възможност да разпознава групи от букви като думи.

Сесията Буквуване-Четене трябва да е ограничена максимум до 10 минути с почивки със същата дължина между сесиите.

На този етап разбирането на това, което обучаващия се чете е без значение. Вашата цел е да го накарате да разпознава буквите в думите и след това да повтаря думата след Вас. Това не е фоничен или фонетичен процес, това е просто буквено разпознаване и разпознаване на думи. Ако той е имал предварителни инструкции в звученето на думите и се опитва да направи това, просто кажете: „Не е необходимо да

казваш думата. Само кажи имената на буквите една по една. Всичко, което искаме е да кажеш буквите от азбуката в реда, в който са написани. След това ти казваш думата след като аз я кажа.”

Процедурата

Буквуване-Четене тренира мозъка на обучаващия се и очите му да проследяват отляво надясно докато четат. Точно както компютъра трябва да получи данни в правилна последователност, мозъка на дислексика се нуждае от данните в ред както трябва да бъдат прочетени. Правилната последователност за четене в повечето езици е отляво надясно. Разбира се, тази процедура също може да бъде адаптирана за учене, за да се проследяват редовете на втори език, който е устроен отляво наляво или отгоре надолу.

Дислексиците общо имат два навика на четене, които ограничават тяхната способност:

А) Опитват се да четат твърде бързо

Б) „Работят много усилено” като се концентрират тежко върху материала за четене

Това може да бъде елиминирано чрез Буквуване-Четене.

Преди да се започне всяка сесия, кажете на обучаващия се: „Аз искам да четеш бавно и леко. Да си сигурен в това, което четеш е по-важно, отколкото да бързаш. Да четеш бавно и леко ще направи това лесно за теб.”

Също искайте от него да поддържа ориентацията докато е в процеса на Буквуване-Четене. Когато и да направи грешка или да покаже знаци на концентрация, накарайте го да провери ориентацията. Просто кажете: „Провери своята точка.” Естествено може и да пропуснете тази стъпка за някой, който не е преминал Консулта по Ориентация.

Възрастни срещу Деца

С дете използвайте буквар или читанка за първи клас за процеса. Да правите Буквуване-Четене с възрастен работи по същия начин, но се нуждаете от материали за четене, които няма да изглеждат унижителни за големия човек. Използвайте прости текстове като тази книга или вестник. Дори и тогава може да е трудно в началото, ще има по-голям тласък в самооценката веднъж след като предизвикателството е преодоляно.

Нека да започнем

Убедете се, че обстановката е комфортна и адекватно осветена за обучаващия се.

Как да бъдат представени думите може да варира в зависимост от нивото на умения на човека. Много от обучаващите се могат да проучат внимателно от една дума до другата на печатна страница. Други могат да бъдат засипани от множество думи които виждат наведнъж. В този случай използвайте лист хартия да покриете всичко под реда, който обучаващия чете. След това използвайте друг лист хартия да закриете дясната секция на реда, по който работите, така че всяка дума да се открива по отделно като плъзгате листа отляво надясно.

Седнете насреща на обучаващия се с материалите за четене на масата между вас. В началото на сесията му кажете: „ти буквуваш думата. После аз ще кажа думата. После ти казваш думата. Ако внезапно узнаеш коя е думата докато я буквуваш, приключи със спелуването и продължи като кажеш думата без да чакаш мен.”

Представяйте думите, посочвайки ги с пръст или молив, или откривайки ги с лист хартия, както е описано по-горе.

Настоявайте да го прави бавно и леко.

Ваша отговорност е да уловите дезориентацията на обучаващия се. Наблюдавайте за:

- Заместване, пропускане или промяна на буква
- Преместване на главата по-близо до страницата
- Промени на речта такива като колебание, забързване, забавяне или четене с равен, монотонен глас
- Търкане си врата, не го свърта на едно място или набръчка вежди

При първият знак на каквато и да е дезориентация, покрийте материалите с ръка и го помолете да провери ориентацията. Ако има нужда, вземете си кратка почивка.

Хвалете го за всеки напредък. Вашата похвала е неговата награда. Това ще повиши неговата самооценка.

По време на упражнението ще достигнете до момента, в който обучаващия се разпознава много думи докато ги буквува или дори и преди да започне буквуването. В този момент напредвате към стъпката Бързо-Премини-Буквувай.

2. Бързо-Премини-Буквувай

Целта на Бързо-Премини-Буквевай е да се продължи тренинга в движение на окото отляво надясно и разпознаването на думите. Да разбере какво е прочел все още не е целта. Ако по-скоро сте откривали думите, отколкото да сте му ги посочвали, накарайте го да плъзга листа хартия, за да открива отделните думи и редове на текста. Когато обучаващия се подобри уменията си в разпознаване на думите и движението на очите, махнете листа хартия, който плъзга отляво надясно плъзгайте само листа надолу по страницата, за да открива един цял ред.

Новата инструкция е: „Нека очите ти бързо преминат през думата. Ако думата не излезе от устата ти, премини бързо през нея отново. Ако и втория път не можеш да я кажеш, буквуй я. след това аз ще ти кажа какво е това, а ти ще я повториш.”

При първия знак за каквато и да дезориентация, покрийте материалите с ръка и помолете обучаващия се да провери ориентацията.

Искрено похвалете всеки знак на подобрене.

Ако работите с дете, използвайте буквар или читанка за първи клас, използвайте тази стъпка докато повечето думи са разпознати докато преминава бързо през тях. Тогава кажете: „Тази книга е много лесна. Ние се нуждаем от нещо по-трудно.” Увеличете трудността на материала с един по-горен клас. Първо обучаващият се може да изпита съмнение или да е резервиран за четенето на нещо по-трудно. Кажете: „Ако е прекалено трудно, ние винаги можем да се върнем на предишното.”

3. Картина-до-Пунктуацията

Единствената цел на четенето е разбирането на това, което е прочетено. Четене без пълно и завършено разбиране на това, което е прочетено е извора на по-голямата част от неразбирането по всеки предмет, във всеки клас.

Целта на Картина-до-Пунктуацията е пълно и завършено схващане на прочетеното.

В западните писмени езици, всяка завършена мисъл е последвана от или заобиколена [оградена] от пунктуационни знаци. Всяка завършена мисъл може да бъде или картина, или почувствана.

Кажете на обучаващия се: „Сега ще добавяме смисъл към това, което четем. За нас пунктуацията означава „картина.” Когато видиш препинателен знак изгради си картина в ума на това, което току що си прочел.”

Картина-до-Пунктуацията е допълнителна стъпка към Бързо-Премини-Буквуй.

Посочете препинателните знаци, където обучаващия се би трябвало да спре и да формира ментална картина:

- Точка
- Удивителен знак
- Въпросителен знак
- Запетая
- Кавички
- Точка и запетая
- Тире
- Големи и малки скоби
- Две точки

Накарайте го да прочете кратко изречение или главно изречение (само думите, водещи до първия препинателен знак). Спрете го да гледа в думите, които току що е прочел покрийте думите с ръка, ако трябва.

Попитайте го: „Какво виждаш?”

Ако главното изречение е нещо, което не може да се представи с картина, като „отдавна отдавна,” или „имало едно време,” попитайте: „Какво чувстваш?” или „Какво означава това за теб?”

Понякога ще се натъкнете на непускови думи или думи, които са нови за него просто той не знае тяхното значение. Когато това се случи, Вие може да обясните смисъла на думата или потърсете в обикновен речник.

Някои пускови думи ще причинят дезориентации. Посочете, че думата е пускова дума, кажете: „Провери точката си” и намерете до където е стигнал. Ако вече е направил Овладеяването на Символа на тази дума, Вие трябва да намерите точната дефиниция на думата, която също ще бъде нужно да се овладее.

В един момент обучаващият се ще започне да чете по желание и за удоволствие. Веднъж след като сте забелязали, че някой чете статии просто, защото са му интересни, Вашата работа е свършена. Правете още тренировки само, ако са поискани и окуражавайте обучаващия се да използва Овладеяването на Символа за всякакви думи или изрази, които причиняват объркване.

Глава 33

Овладеяване на Символа за Думите

Повечето хора включително и онези без Дислексия, не знаят дефинициите на общите пускови думи, дори това че се случва да бъдат най-често използваните думи в английския език. Аз съм срещал учители по английски език, които не могат да дефинират „a” или „the”, освен като „членове.” Уменията за четене и схващане на всеки ще бъдат широко подобрени чрез овладяването на дефинициите на тези думи.

Концентрация Не се Разрешава

Овладяването на Символа трябва да е забавна дейност, като игра. Смятайте, че думите и символите са малки пъзели, с всяка дефиниция оформяте парче от пъзела. Повечето дислексии са имали фрустриращ опит в училище, така че много разчитат на механичната меморизация, за да дадат появата на научаване на нещо. Построяването на форми на буквите от глина не само помага да се разчупи навика на тежката концентрация, но позволява на човек да направи нещо творческо като дейност за научаване.

Когато правите Овладяване на Символа самите вие или помагате на някой друг с това направите го истински опит за научаване. Направете го така, че понякога да се допускат грешки или нещата да се объркат. Намирането на грешките е един от най-добрите начини за учене. Много малко хора вече са научили или знаят дефинициите на тези думи.

Ако обучаващият се обърка на определена дума или символ, просто отбележете за бъдеща съпоставка и продължете с друга, която е лесна. Ако ви стане досадно, направете почивка и проверете ориентацията.

Следват стъпки по Овладяване на Символа и процедури за думите, няколко съвета как да започнете и списъка с пусковите думи.

Процедура по Овладяване на Символа

1. Погледнете думата в речник.
2. Ако не знаете как да я произнесете, открийте това.
3. Прочетете първата дефиниция и примерните изречения на глас.
4. Установете ясно разбиране на дефиницията. Обсъдете я. направете изречение или фраза, използвайки думата в дефиницията.
5. Направете глинен модел на концепцията, описана от дефиницията. Как да направите модел от глина е описано в съветите по-долу.

6. Направете символа или буквите на думата от глина. Убедете си, че думата е буквувана коректно. Използвайте малки букви, освен ако думата е собствена име, което нормално е с главна буква.
7. Направете ментална картина на това, което е създадено.
8. Кажете на глас на модела: „Това е (думата), означава (дефиницията).” – Пример: „Това е **висок**, означава **повече от нормалната височина.**”)
9. Кажете на глас към думата или символа: „Това казва (думата).” – (Пример: „Това казва **висок.**”)

Направете повече изречения или фрази докато можете да го правите толкова лесно. Убедете се, че употребата на думите съвпада с дефиницията, която току що направихте.

Тези допълнителни упражнения са по избор:

- а) Докоснете и кажете буквите на думата.
- б) Напишете думата.

Преди да се гмурнете в малките думи, практикувайте стъпките от Овладяването на Символа с лесни думи като **агне**, **ябълка** или **котка**. Съществителните имена са лесни да бъдат изобразени и направени от глина. След това опитайте с глагол или прилагателно име като **скачам** или **висок**. Това ще даде на обучаващия се възможността да прави всяка стъпка.

Картинка от стр. 225

“the” – 1. *онова, което е тук или вече е споменато. (Подай ми топката. Отвори книгата.)*

Картинка от стр. 225

2. един от поредица или група. (*Мъжът отляво е по-висок. Вземи онова отгоре.*)

3. всеки един от определен вид. (*Портокалът е плод. Слоният е бозайник.*)

Примери как три дефиниции на думата “the” могат да бъдат представени с Овладяване на Символа.

В зависимост от индивида може и да има допълнителни пускови думи, освен онези, изброени по-долу, които се нуждаят да бъдат овладени. Това може да са ключови думи по труден предмет, думи, които са постоянно грешно буквувани, омоними, нови думи или думи които повтарящо се са грешно прочетени. Просто ги

отбележете, когато се натъкнете на тях и ги добавете към списъка от думи, които трябва да бъдат овладени.

Съвети за Овладяване на Символа за Малките Думи

„Пусковите” думи, изброени по-долу, са онези които най-често причиняват объркване и дезориентация при четене, писане или комуникиране. Те са обърквачи, защото:

- а) Човек няма ментална картина за това какво думата означава или представлява.
- б) Много от тези думи имат различни значения.

Ето и начини да ги овладеем по-лесно:

1. Използвайте речник, който дава примерни изречения или фрази заедно с всяка дефиниция.
2. Продължавайте да образувате примерни изречения или фрази със специфичната дефиниция, докато сте сигурни, че я знаете и използвате удобна тази дума с тази дефиниция.
3. Започнете с думи, които имат малко дефиниции, такива като членовете **a**, **an**, **the** или местоименията **аз**, **ти**, **мен**, **ние**, **него**, **нея**, **това** или **онова**.
4. Заместете дефиницията за самата дума във фраза или изречение. Това помага да се изясни значението, така че вие ще знаете дали използвате думата правилно.

Пример:

Думата **a** може да означава „един” или „за всеки.” Ако правите първата дефиниция, където означава „един” и изречението е „Eggs are \$1.00 **a** dozen. („Яйцата са \$1.00 една дузина”), можете да замените дефиницията „една” за думата **a** в изречението. „Eggs are \$1.00 one dozen.” – не звучи правилно на английски или не дава смисъла. Използвайки другата дефиниция, „за всеки”, заместването ще бъде: „Яйцата са \$1.00 за всяка дузина,” което е правилно.

5. Овладявайте първата или главната дефиниция за всяка дума от списъка и правете само от две до четири дефиниции за една сесия. Да правите прекалено много дефиниции на веднъж ще причини объркване. Веднъж като сте изработили първата или главната дефиниция на всяка дума, преминете през списъка и завършете останалите дефиниции за всяка дума.

6. Ако попаднете на дефиниция, на която не разбирате смисъла, вероятно има дума **в самата дефиниция**, която не разбирате. Трябва да проверите тези думи и да ги овладеете или потърсете в друг речник, дали не обяснява тази специфична дефиниция по-ясно.
7. Глаголът „**съм**” и неговите форми като **е**, **бях** и **сме** или **сте** са най-трудните думи от списъка за овладяване. Запазете ги за последно и имайте учебник по граматика под ръка.
8. Убедете се, че глинени фигурки и моделите са „реалистични.” Това не означава, че трябва да бъдат изключително артистични или точно както в живота. Това означава, че те трябва да са триизмерни и трябва да представляват физическа реалност в разпознаваем вид. Не трябва да са крайно абстрактни или символични. Безформено топче от глина не може да бъде представително за кола; Безформеното топче най-малкото може да има четири колела.
9. Моделът от глина на човек може да бъде направен да изглежда като стояща фигурка, но трябва да е широк и здрав достатъчно, за да стои от само себе си. Когато се нуждаете да покажете действие или емоция, е нужно ръцете и краката да бъдат позиционирани, а главата да има изражение на лицето, според емоцията.

Картинка от стр. 228

Детска дефиниция за думата „и.”

10. Използвайте глинени стрелки да покажете посоки или последователност.
11. Правете глинено въженце към „сапунени мехурчета като в комиксите”, което е прикрепено към главата на човечето, за да покаже, че нещо е идея или се случва в ума. Покажете какво се случва в ума в границите на „мехурчето.”
12. Направете глинени букви на думите с малки печатни букви по начина, по който най-често се появяват в книгите. Само собствените имена са винаги с главна буква. Проверете дали сте изписали думата вярно, след като сте я направили от глина.
13. Някои думи са групирани с техните различни времена и форми. Трябва да използвате учебник по граматика, за да ги разберете напълно. Това е възможност да се научи и овладее какво става с думата, когато поставяте различни окончания, а също и как думите могат да се променят в зависимост от това дали говорите за настоящето, миналото или бъдещето.

14. Докато напредвате с думите, може да забележите, че дефинициите за всяка дума са групирани съобразно какъв вид думи са (части на речта: съществително име, прилагателно име, наречие, глагол, местоимение, съюз, предлог или междуметие). Погледнете в учебник по граматика и научавайки какво точно представляват, може да направи за вас различните дефиниции по-ясни.

Картинка от стр. 230

Глинен модел на думата „съществително име.”

15. Ако дефиницията изглежда трудна или объркваща, направете кратка почивка. Погледнете през прозореца, станете за минутка или просто протегнете ръце и се убедете, че ориентацията е проверена преди да продължите.

Малките Думи

Ключовите Пускови Думи за Дезориентация

Отбележете: Думите с повече от една форма са **удебелени** и са последвани от техните форми.

за	по	всякакъв	са	ставам
отново	начин		бях	(някакъв)
преди	като		беше	станах
всички	при, у		бяхме	става
почти	на далеч		бяхте	преди
също	назад		бяха	между
винаги	СЪМ		бил	но, обаче
и	си		била	от, до,
всеки	е		били	мога
както и да е	сме		защото	бих могъл
	сте			не мога

идвам	нея	прави	бягам
дойдох	неин	много	
идва	тук	може	избягах
правя	него	може би	бяга
направих	негов	мен	същия
прави	как	мой	виждам
направено	аз	повече	видях
не	ако	най-	видял
долу	в	нито	видян
всеки	не е	никога	тя
който и	то	сега	тя е
друг	негово	от	ще
дори	то е	на, върху	бих
всичко	просто	един	така
за	минал	отгоре на	някои
от	напускам	или	скоро
пред	напуска	друг	стоя
пълен	напуснал	други	стои
отивам	най-малко	в противен случай	стоеше
отива	по-малко	наш	такъв
отишъл	нека	навън	сигурно
отидох	хайде да	извън	взимам
имам	харесвам	отгоре	взима
имах	харесвах	поставям	взе
има	харесва	постави	отколкото
той	правя	поставил	че
той е	направих		онзи

онова е	през	какво	би
техен	към	кога	все още
тях	също	къде	вие
после	ако не	дали	ваш
там	освен	който	твой
тези	докато	чийто	
те	нагоре	защо	
те са	според	с	
този	нас	без	
онези	ние	не ще	
тогава			

Глава 34

Да Продължим Процеса

Целта да преведем някого през процедурите, описани в предходните глави, е да коригираме аспекта на обучителна неспособност на Дислексията.

Програмата, предлагана нашия консултативен център, отнема средно 30 часа. По-голямата част от времето е посветена на Овладяване на Символа за собствените и уникални пускови символи на всеки човек. Нашата работа е да тренираме хората в уменията за контролиране на ориентацията и да им помогнем да овладеят техниката Овладяване на Символа. Завършването с думите от Малкия Списък е тяхната домашна работа след изпълнението на нашата програма.

Ние също така обучаваме родители, съпрузи или друг член от семейството на основни обучителни техники, така че те могат да продължат да предлагат подкрепа в къщи. Хората, преминали през програмата, се връщат за една или повече кратки сесии „по настройка.”

Задачата на коригирането не е завършена наистина докато задължителните решения на човек не престанат да действат. Колкото повече той продължава да използва старите решения, той също и запазва стария проблем, защото нищо няма да се промени за постоянно. Затова, за да се коригира Дислексията, старите, задължителни решения просто трябва да си отидат. Цялата последователност от събития, които са резултат от това, човек достига до старо решение на първо място е започнало, защото той не би могъл да мисли с пускова дума. Овладявайки само първата или първоначална

дефиниция на пусковата дума, ще му позволи да започне да мисли с тази дума невербално. Тази дума ще спре да причинява старото решение да се появи. Когато всяка дума е овладяна – дори частично – старите решения ще се изгубят от само себе си.

Старите решения не са повече стимулирани, затова няма да се случват автоматично. Когато човек преживява нещо той ще открие неща, които работят по-добре от старите решения. Колкото по-скоро той преживява по-добрия начин да се справя с нещата, толкова повече старите решения са заменени.

Идеята, че дълбоко запечатаните задължителни поведения биха могли просто да отпаднат от само себе си, звучи невероятно, но е така, особено в едно търпеливо и подкрепящо обкръжение. След няколко месеца повечето от тях ще изчезнат.

Преживяването на загубата на едно старо решение е изцяло доказателство, че човек се нуждае да узнае със сигурност, че неговата Дислексия е коригирана и че промяната е постоянна.

Това не означава че дислексиците трябва да овладеят само първата или първоначалната дефиниция на пусковите думи. Това е когато старите решения започват да изчезват, но една дума не е овладяна наистина докато всичките ѝ дефиниции не са овладени. Дислексиците трябва да упражняват тяхната дарба на уменията и наистина да свършат работата си задълбочено.

Човек също така трябва да помни да проверява ориентацията си винаги, когато се появи дезориентация по каквато и да е била причина. Ще има неща, различни от думите, в живота му и заобикалящата го среда, които могат да стимулират дезориентация. Тези спонтанни дезориентации не са Дислексия, но те споделят същите характеристики. Те могат често да причинят фобии. Ориентацията ги **изключва**. Въпреки това, напълното справяне с фобиите не е предмет на тази книга.

Човек също трябва да продължи да овладява обкръжаващите го думи, когато се натъкне на тях, използвайки процедурата по Овладяване на Символа. Това е великолепен начин да изучава нови предмети. Всъщност, за много коригирани дислексици, обучаващи се в колежи и университети, просто овладяването на думите от кратките речници в учебниците с този процес им позволява да постигнат 3,0 или по-добра точка.

Последната мисъл, която искам да ви оставя е нещо, което казах в края на Глава 21.

*Когато някой овладява нещо,
то се превръща в част от този
човек. То става част от мисълта
на индивида и творческия процес.
То допълва качество със своята
есенция към всяка последваща
мисъл и създаване на индивида.*

Кратък речник

Аграфия: неспособност да манипулираш с писмен инструмент или да изразяваш мислите си писмено. *Човек с аграфия може да говори добре, но не може да пише.*

Азбука: буквите от един език в техния обичаен ред. *Българската азбука има 30 букви.*

Акалкулия: неспособност да развиваш математически умения. *Човек с акалкулия не може да смята.*

Баланс: способност да стоиш на един крак без да се накланяш; перцепция, която може да бъде използвана, за да се провери ориентацията. *Като проверяваме нашия баланс, ние маже да кажем дали сме ориентирани.*

Буква: писмен знак, който пресъздава речеви звук. *„Я” е буква.*

Вербална концептуализация: мислене със звуковете на думите. *Чувайки своите мисли в думи е форма на вербална концептуализация.*

Внимание: осъзнаване на заобикалящата среда. *Вниманието е това, което използваш, когато се наслаждаваш на красив залез.*

Възприятие/перцепция: информация, която идва към мозъка чрез сензорните органи и канали. *Ние детерминираме какво е реално чрез нашите възприятия/перцепции.*

Дезориентация: загубата на позиция или посока в отношението към другите неща; състояние на мозъка, в което менталните перцепции не са съгласувани с реалните факти и условия в заобикалящата среда; при някои хора това е автоматичен отговор на объркването. *По време на дезориентациите възприятията са изкривени.*

Дезориентирам се: да изгубиш позицията или посоката в отношението с истинските факти и условия в заобикалящата среда; да загубиш досега с реалността до определена степен. *Хората, които лесно се дезориентират, понякога се чувстват замаяни.*

Дефиниция: изказване, което дава смисъла на дума. *Кажми ми дефиницията на тази дума.*

Дисграфия: форма на Дислексия, където трудността е първоначално с ръкописното писане. *Хората с дисграфия имат проблем с почерка.*

Дискалкулия: форма на Дислексия, където трудностите са първоначално с математиката и числата. *Общ симптом на дискалкулията е трудност при научаване на телефонните номера.*

Дислексия: тип дезориентация, причинена от естествена когнитивна способност, която може да смени нормалните сензорни възприятия с концептуализации; четене, писане, говор или директни трудности, които произхождат от дезориентациите, отключени от объркването на символите за четене. *Дислексията произлиза от перцептуалния талант.*

Диспраксия: моторни затруднения, които могат да повлияят движенията на тялото. *Диспраксията може да се прояви като несръчност, ръкописни проблеми или говорни затруднения.*

Дума: изречен звук или букви, които пресъздават този звук, който има смисъл и дефиниция в езика. *Аз научих нова дума днес.*

Език: речеви звукове, които имат смисъл; писмени символи, които пресъздават речевите звукове; речта и писането на определена държава или група от хора. *Единствения език, който знам е английски.*

Естествена ориентация: генерална локация на окото на разума, която обикновено се появява с развитието на човек. *Една обща естествена ориентация на гимнастик е няколко фута право над главата на средната линия на тялото.*

Задържане: феномен на опитване да се „задържи“ окото на разума на място. *Задържането предизвиква главоболие.*

Значение: идея, която е прикачена към предмет или символ. *Всички думи имат значение.*

Консулт по Ориентация на Дейвис: процедури, които помагат на човек да създаде, намери и използва стабилна локация на окото на разума; методи на контролиране, наблюдение и изключване на дезориентациите. *Консултът по Ориентация на Дейвис показва на човек как да самокоригира дезориентациите.*

Консулт: помага на хората да подобрят техните способности или да се отърват от техните неспособности. *Ние се консултираме, когато имаме нужда да се справим с проблем.*

Концентрация: ограничение на съзнанието само върху едно нещо. *Тежката концентрация предизвиква хипнотично състояние.*

Концептуализация: образ, идея, мисъл или концепция, която е създадена в ума; акта на ментално създаване на нещо. *Концептуализацията се появява в ума.*

Концепция: идея или мисъл; ментална картина; идея какво представлява нещо или какво представляват група от неща. *Думите се използват, за да комуникираш концепция.*

Невербална концептуализация: мислене с ментални картини за концепции или идеи; всяка форма на мислене, която не използва думи. *Интуицията е форма на невербална концептуализация.*

Нестабилна ориентация: състояние, при което окото на разума се движи много. *Хората, които изпитват прилошаване от движение лесно са склонни да имат нестабилна ориентация.*

Объркване: завладяващо чувство на празнота. *Объркването причинява дезориентация при дислексиците.*

Овладявам: да знам със сигурност; да практикувам или правя нещо, докато е напълно осъзнато. *Да овладееш нещо изисква практика.*

Овладяване на Ориентацията по Дейвис: цялото име на диагностичните, терапевтични и обучителни процедури, развити от Рон Дейвис. *Аз бях обучен по процедурата Овладяване на Ориентацията на Дейвис.*

Овладяване на Символа по Дейвис: процедура за научаване какво означава символа, как изглежда и как звучи. *Ние създаваме концепции с глина, когато правим Овладяване на Символа по Дейвис.*

Овладяване: сигурност; знаейки със сигурност какво означава нещо, как изглежда или звучи; знаейки как да направя нещо добре; знаейки без съмнение. *Неговото владение на готвенето го прави превъзходен главен готвач.*

Окото на разума: онова, което вижда нечии ментални образи. *Окото на разума е това, което гледа нашето въображение.*

Оптимална ориентация: поставяне на окото на разума, което ще доведе до резултат всички възприятия да са в съгласие с всяко друго и да са прецизни; специално сетивата за баланс, движение, зрение, слух и време. *Оптималната ориентация е резултат от Прецизната Нагласа.*

Ориентационна точка: стабилна локация над и зад главата (тази локация варира при различните хора). *Постави окото на разума на ориентационната точка.*

Ориентация: поставяйки някого в свойствена позиция в отношение с истинските факти и условия; състояние на ума, при което менталните възприятия са в съгласие с истинските факти и условия на заобикалящата среда. *Ориентацията ме кара да се чувствам по-малко объркан.*

Ориентирам: да поставиш в присъща позиция и състояние ума си, така че менталните възприятия да са съгласувани с истинските факти и условия на заобикалящата среда; да поставиш окото на разума над и зад главата в стабилно местоположение. *Когато ние се ориентираме, ние може да четем по-добре.*

Освобождаване: процедура по релаксация и облекчение от стреса. (описана в Глава 26). *Направете освобождаване, когато се почувствате напрегнати.*

Праг на объркване: момент, в който объркването в заобикалящата среда става завладяващо за индивида. *Когато дислексниците достигнат своя праг на объркване, те стават дезориентирани.*

Преразглеждане: процедура, използвана след Консулта по Ориентация, да провери дали ориентационната точка е локирана на правилното място. *Правете преразглеждане с обучаващия се най-малко веднъж на ден.*

Прецизна Нагласа: процедурата на Дейвис за проверяване и нагласяване на ориентацията, използвайки баланса (описана в Глава 27). *Прецизната Нагласа се прави три дни след първоначалната сесия по Консулт по Ориентация.*

Програма Консулт по Ориентация на Дейвис: индивидуализирана консултантска програма, където човек учи как да коригира дезориентациите, да поддържа ориентация и да подобри четене, писане, математически умения или умения за фокусиране на вниманието. *Програмата Консулт по Ориентация на Дейвис продължава около 30 часа, за да е завършена.*

Пускова (дума): всичко, което причинява дезориентация; обикновено дума или символ, за които човек няма завършена или прецизна концепция. *Думата „the” е обща пускова дума.*

РДВ: абривиатура на Разстройство на Дефицита на Вниманието. *РДВ е описано в Ръководството на Мерк по диагностициране и терапия.*

Решение (задължително): поведения, навици и ментални трикове, адаптирани да разрешават грешките и фрустрациите, причинени от дезориентацията; компонент от обучителната неспособност. *Пеейки „Песента за Азбуката” е общо решение за да не бъдеш способен да научиш азбуката.*

Символ: нещо, което означава или пресъздава нещо друго. *Флагът е символ на нашата страна.*

Стабилна ориентация: състояние, при което окото на разума има склонност да остава на едно място повечето или през цялото време. *Хората, които не изпитват дислексични симптоми, са склонни да имат стабилна ориентация.*

Старо решение: *виж Решение.*

Хиперактивност: състояние, което може да придружава разстройството на дефицита на внимание, където човек се проявява крайно неспокоен, движи се страшно много и не може да остане спокоен. *Хиперактивността е опозиция на летаргията.*

Корица

Първата книга, която очертава едно работещо решение за Дислексията, която **всеки** може да използва.

„Какво общо наистина имат Шер, Леонардо да Винчи, Уупи Голдбърг и Уолт Дисни? Дислексия. Макар че някой може да си помисли, че те са постигнали успеха въпреки своята неспособност, Роналд Д. Дейвис, автора на „Дарбата на Дислексията“, казва именно поради нея... Процедурата на Дейвис се радва на 97% успеваемост. Веднъж обучаващите се да премахнат препятствията за учене, те са свободни да извлекат полза от вродените си дарби, които Дислексията им носи.”

Ню Уъмън

Като други дислексици Рон Дейвис е надарен с необикновен творчески талант и въображение...въпреки това той израства, чудейки се защо не е могъл да функционира правилно в училище, където учителите са му лепнали етикет „бавноразвиващ се.” След многобройни неуспехи и спънки той, в края на краищата, става инженер, бизнесмен и скулптор – и на възрастта на 38 прави изумително откритие, което му позволява да прочете една книга, от корица до корица, само за няколко часа.

Това вдъхновение довежда до революционните процедури на Дейвис, очертаващи ясно и просто в тази книга, че всеки – учител, родител, терапевт или дислексик – може да ги използва, за да превъзмогне успешно трудностите на Дислексията.

„Уникална перспектива върху темата обучителни неспособности. Чрез неговия собствен житейски опит, той споделя какво всеки трябва да знае за Дислексията...”

Лайбъри Джърнъл

Роналд Д. Дейвис основава Център по Коригиране на Дислексия и Съвет за Проучване на Четенето в Бърлингем, Калифорния през 1982 г. От своето начало тази консултантска агенция е дала възможност на повече от 1200 души да четат, пишат и да учат нормално. През 1995, той основава Международна Асоциация Дислексия на Дейвис, която предоставя обучителни семинари на терапевти и педагози по целия свят.